

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

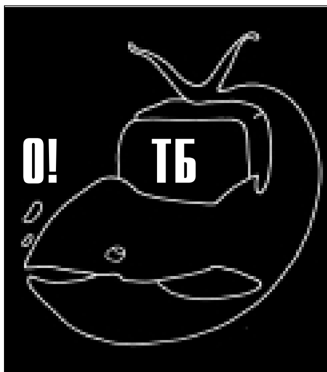
ЦЬОГО ДНЯ

■ 1815 р. Після падіння імперії Наполеона I утворено Священний союз (Австрія, Пруссія і Росія). Був спрямований передусім на придушення національно-визвольних рухів. ■ 1851 р. Народився композитор Михайло Калачевський. ■ 1944 р. В УРСР встановлено почесні звання народного художника, народного артиста, заслуженого вчителя тощо. ■ 1964 р. Померла письменниця Зінаїда Тулуб («Людолови», «В степу безкраїм за Уралом»). ■ 1966 р. У Ташкенті стався сильний землетрус. Численні жертви. ■ 1995 р. Україну прийнято до Ради Європи.

МИР ВАШОМУ ДОМУ!

Сім'я

6,11

у номері програма телепередач

7-10

Відповідь на звинувачення: розслідувати!

Як **повідомило офіційне Інтернет-представництво Президента України,** 25 вересня Леонід Кучма зустрівся з групою депутатів Верховної Ради на їхнє прохання.

Депутати, зокрема, порушили питання стосовно ситуації, яка склалася у зв'язку зі звинуваченнями України в незаконному продажу зброї Іраку. Президент України висловив пропозицію створити парламентську слідчу комісію для розгляду цього, а також інших питань. Глава держави пообіцяв надати всебічну підтримку в розслідуванні цих справ.

Продовження теми на стор. 13

АКТУАЛЬНО

Сім раз відміряй

Потрібно спочатку перебудувати цінову та договірну політику НАК «Нафтогаз України», перетворити її на єдиний і прибутковий фінансовий механізм, а вже потім вирішувати, що з ним робити. Таку точку зору напередодні запланованого на початку жовтня підписання угоди про створення міжнародного газотранспортного консорціуму висловлють незалежні експерти. Зокрема, уповноважений експерт австрійської компанії Unaited Partners Holding AG Роберт Родвански на прес-конференції заявив, що «засекречено-рекламований консорціум нав'язано Україні, і перш ніж його створити, необхідно принаймні зробити НАК прибутковою компанією».

(Закінчення на 13-й стор.).

Сьогодні вітчизняній атомній енергетиці — 25!

Ювілей завмерлого юнака

26 вересня 1977 року о 20 годині 19 хвилин до загальної електричної мережі СРСР було під'єднано турбогенератор 1-го блока Чорнобильської АЕС.

Нині цей день вважається датою народження нашої української атомної енергетики.

(Закінчення на 12-й стор.).

ОФІЦІЙНО

Володимир ЛИТВИН,
професор, член-кореспондент НАН України

Історія взаємодії гілок влади в Україні

(До питання формування і розвитку влади демократичного типу)

Шлях незалежності, пройдений Україною за одинадцять років, був складний з кількох причин. Окрім утвердження суверенітету, пошуку оптимальних варіантів виходу з економічної кризи, розв'язання нагальних і болючих соціальних завдань, доводиться вирішувати ще й небувалої гостроти політичні проблеми. Під час становлення держави українському суспільству фактично так і не вдалося позбутися політичного протистояння, яке з різною силою, масштабністю та спрямуванням постійно супроводжує процес творення. Ця конфліктність була й є, по суті, формальним проявом боротьби за владу. Саме навколо влади, яка виступає водночас джерелом та сферою зіткнень інтересів, і зосереджується основна напруженість суспільних колізій.

(Продовження на 3—5-й стор.).

Від амбіцій до прагматизму. Без «солідарності»

Ранкове і денне засідання 25 вересня

Після оголошення запитів народних депутатів сесія досить емоційно розпочала оголошення депутатських заяв і пропозицій. Зокрема, Адам Мартинюк (фракція КПУ) від імені опозиційної четвірки запропонував оголосити перерву для розв'язання конфлікту в адміністрації Президента. Він закликав Володимира Литвина посприяти зустрічі з Президентом 50 народних депутатів.

Станіслав Ніколаєнко (СПУ) оприлюднив заяву фракцій КПУ, СПУ і БЮТу з приводу факту торгівлі зброєю, які наполягають на проведенні закритого засідання парламенту з участю вищих керівників держави та структур, причетних, за їхніми словами, до торгівлі зброєю, від якої до державного бюджету не надійшло жодної копійки.

(Закінчення на 2-й стор.).

«ПЕРЕРВА НА РЕФОРМИ»

Колаж Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО.

Презентація рубрики

Про школу, порядки в ній, ми, мабуть, знаємо всі. Не з чуток: колись самі навчалися, тепер набираються там розуму наші діти й онуки. Вони розповідають, а у вас від почутого часом мурахи по спині бігають, серце починає битися швидше. Помічали таке, читачу? Так-так, саме тієї миті, коли Машенька чи Павлик так оце неохоче, відчужено (або, навпаки, емоційно) розповідають, що вчителька тріснула указкою Вовочку, а класний керівник вигнав зі школи, Петька, який прийшов не у формі, — цієї миті ви й почали хвилюватися.

(Закінчення на 14-й стор.).

У НОМЕР

***

Першими на Запоріжжі завершили сівбу озимих культур хлібороби Куйбишевського району.

Втім, в області із виділених під озимі 506 тисяч гектарів засіяно поки що лише половину площ, **повідомляє наш власний кореспондент Олександр АБЛІЦОВ.**

***

Одеський державний центр стандартизації, метрології та сертифікації відзначив 100-літній ювілей.

У 1902 році одна з 12 перевірочних палаток Росії на пропозицію видатного вченого Дмитра Менделєєва започаткувала тут службу контролю вимірювальних приладів у сфері торгівлі. За сучасних умов функції центру розширилися, він забезпечує реалізацію державної політики у сфері сертифікації. Немає жодної галузі виробництва, що перебувала б поза увагою фахівців центру, **повідомляє наш власний кореспондент Георгій ВОРОТНЮК.**

***

Газифікація сільських населених пунктів успішно триває в Луганській області.

В першому півріччі введено в експлуатацію 95,2 км газових мереж, набагато більше, ніж торік. Темпи зростають, хоча державне фінансування постійно обмежується. З'ясовується, будівництво вуличних газопроводів проводять переважно за рахунок кооперованих коштів населення, що значно здешевлює роботи. Наприклад, з участю кооперативів у Станично-Луганському районі довжина газової траси становить 30 км. Блакитне паливо підведено до 300 будинків та квартир, **повідомляє наш власний кореспондент Алла АНТИПОВА.**

Відтепер усю вироблену в Україні сіль збагачуватимуть йодом

Законодавчий супровід політичних ліній

Завершився перший офіційний візит делегації українського парламенту на чолі з Головою Верховної Ради України Володимиром Литвином до Російської Федерації.

Підсумком зустрічей із керівництвом Ради Федерації та Державної думи Федеральних зборів Росії, главою уряду та Президентом Росії стало рішення про утворення міжпарламентської україно-російської комісії. До її складу увійдуть по 20 депутатів від кожної із сторін. Орієнтовно в листопаді в Києві відбудеться перше організаційне засідання цієї комісії. Завданнями міжпарламентської комісії мають стати законодавчий супровід політичних ліній президентів України та Росії, а також інформаційний обмін між парламентами обох держав. До першого організаційного засідання міжпарламентської комісії Верховна Рада і Держдума та Федеральні збори Росії зі свого боку мають визначити п'ять-шість пріоритетів розвитку україно-російських відносин.

Під час переговорів також ішлося про необхідність нарощування обсягів товарообігу між двома державами, захисту інтересів українців, які приїхали на заробітки до Росії, про розв'язання проблеми створення російсько-українського газотранспортного консорціуму, співпрацю в гуманітарній сфері, компенсацію жертвам збитого торік над Чорним морем російського літака. Під час кожної зустрічі Голова Верховної Ради України Володимир Литвин наголошував, що співробітництво між Україною та Російською Федерацією має бути взаємовигідним в інтересах обох країн. У складі делегації український парламент також представляли голови комітетів Верховної Ради України — з питань паливно-енергетичної політики, ядерної політики та ядерної безпеки Андрій Клюєв, з питань національної безпеки та оборони Георгій Крючков та перший заступник голови бюджетного комітету Валерій Коновалюк.

Хоча візит делегації українського парламенту відбувся на тлі резонансних політичних подій в Україні — чергової хвилі акцій протесту опозиції — це питання на офіційних зустрічах у Москві не обговорювали. Голова Верховної Ради України Володимир Литвин підкреслив, що це — внутрішня справа України. Водночас на підсумковій прес-конференції у Посольстві України в Російській Федерації в Москві В. Литвин закликав парламент узяти на себе свою частку відповідальності за стан справ у державі. «Парламент не меншою мірою несе відповідальність за стан справ у державі, аніж Президент», — сказав він. Оцінюючи виступи опозиції, зокрема події в телецентрі в Києві, глава українського парламенту акцентував на тому, що є відповідна постанова ВР про висвітлення діяльності парламенту, де надана широка можливість керівникам фракцій і груп доводити свою точку зору до українського народу. Тим паче що, відзначив В. Литвин в інтерв'ю УТН, у газеті «Голос України» є можливість за квотою опублікувати заяви депутатських фракцій і груп. «Якщо є потреба виступити у ЗМІ позачергово, це також можна вирішити цивілізовано, звернувшись до Верховної Ради та керівників фракцій, щоб вони поступилися своїм часом», — наголосив глава парламенту.

Юліана ШЕВЧУК.
Київ — Москва — Київ.

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Гроші люблять рахунок

Вечірнє засідання 4 вересня

На вечірньому засіданні представлено проект закону про Державний бюджет на 2003 рік.

З доповіддю виступив Міністр фінансів Ігор Юшко. Він зазначив, що уряд передбачає мінімальний ВВП у наступному році у розмірі 247 млрд. грн. Доходи зведеного бюджету планують отримати в сумі 62,6 млрд. грн., або понад 25 відсотків ВВП. На рівень перерозподілу валового продукту через бюджет впливає низка чинників, серед яких — погашення заборгованостей з відшкодування ПДВ, скасування митних зборів. Вони зменшують реальну частку в перерозподілі ВВП через бюджет майже на один відсоток. Проте доходи зведеного бюджету на 2003 рік порівняно з торішніми зростуть на 3,3 млрд. грн. (5,6 відсотка).

І. Юшко зазначив, що у пропонованому проекті головного фінансового документа країни збільшено обсяги видатків на бюджетні програми соціального спрямування. Зокрема, на освіту та науку — майже на 10, охорону здоров'я — 4,5, розвиток духовності і фізичної культури — на 12 відсотків. А особлива увага приділяється реалізації державної програми «Українське вугілля», на що в проекті бюджету передбачено понад 2,3 млрд. грн.

Дещо інші міркування про законопроект висловив співдоповідач — голова Комітету ВР з питань бюджету Петро Порошенко, зазначивши, що поданий проект містить низку істотних суперечностей з чинним законодавством. Проект не передбачає ефективної системи стягнення коштів за управління державними корпоративними правами, постає питання про обгрунтування акцизів, рентних платежів у паливно-енергетичному комплексі. Проект Держбюджету не передбачає розвитку реформ міжбюджетних стосунків, яка зупинилася на рівні районних бюджетів.

Під час обговорення кількість невдоволених проектом парламентаріїв зростала. Особливо критикували документ обділені фінансами представники АПК, культури та освіти, оборонці прав постраждалих від аварії на ЧАЕС. З інформацією про основні засади грошово-кредитної політики України на 2003 рік виступив голова Національного банку України Володимир Стельмах.

Наприкінці засідання із заявою від імені керівників дев'яти депутатських фракцій та груп ВР виступив народний депутат Олександр Карпов. У ній зазначено, що депутати занепокоєні силовим тиском опозиції на органи влади та державного управління. Тому заявники вважають, що правоохоронці зобов'язані скористатися законними повноваженнями і забезпечити в державі порядок.

Прем'єр Анатолій Кінах закликав до консолідації зусиль уряду та Верховної Ради задля формування збалансованого реального бюджету держави.

Володимир КОРОЛЮК,
Роман ЖИЖАРА.

Вітаємо!

У народного депутата України, голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, голови депутатської групи «Солідарність» фракції «Наша Україна» Петра Олексійовича Порошенка сьогодні день народження!

Ми знаємо Вас як молодого авторитетного політика та державного діяча, який вміє швидко приймати правильні рішення, талановитого керівника, ініціативного парламентарія, благодійника, людину, небайдужу до долі держави та її громадян.

Ми бажаємо Вам, нашому другу і соратнику, успіхів на терені нинішньої Вашої діяльності як народного депутата України і голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету.

Хай Вам завжди щастить у політиці і доля буде до Вас прихильна! Вірних соратників, мужності, сміливості, сили духу, енергії та наснаги в усіх справах і починаннях, удачі, оптимізму і перемог! Здоров'я, добробуту, радості і щастя Вашій чудовій сім'ї! Нехай болі і тривоги обминають Вас на життєвому шляху!

Ваші колеги — народні депутати Верховної Ради України, члени депутатської фракції «Наша Україна».

Від амбіцій до прагматизму. Без «солідарності»

Ранкове і денне засідання 25 вересня
(Початок на 1-й стор.).

Представники пропрезидентської «дев'ятки» не підтримали заклики опозиції солідаризуватися із голодуючими депутатами і пропонували продовжити роботу сесії відповідно до порядку денного.

Голова Верховної Ради Володимир Литвин у зв'язку з тим, що жодна з пропозицій не набрала достатньої кількості голосів, а трибуну було заблоковано представниками «Нашої України», оголосив півгодинну перерву.

Після перерви найбільше дискусій точилося навколо проекту закону про вибори народних депутатів України, оскільки не всі парламентарії погодилися підтримати спільний документ, який планували винести на розгляд сесії.

Деякі «мажоритарники» категорично відхиляли пропорційну систему. Мовляв, виборці не погоджуватимуться купувати кота в мішку. А В. Матвієнков («Єдина Україна») переконував депутатський корпус у тому, що нині немає необхідності «гарячкувати і поспішати змінювати законодавство». Натомість представники СПУ закликали підтримати законопроект, який представив Юрій Ключковський. Його підтримав і голова Комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування Анатолій Матвієнко, який також підкреслив, що раціональне зерно є і у пропозиціях Степана Гавриша, Юлія Іоффе і Валерія Асадчева. На думку Анатолія Матвієнка, саме законопроект Ключковського вдосконалить виборчу базу, оскільки, за словами автора документа, в ньому за основу взято чинне законодавство і досвід минулих парламентаских виборів.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Заступник голови Комітету з питань фінансів і банківської діяльності Сергій Терьохін представив депутатам проект закону про податок на доходи фізичних осіб (повторне перше читання). За його словами, запропонований документ не лише істотно послабить податковий тиск на громадян, розширить соціальні пільги, а й виведе з тіні економіку. Заступник державного секретаря Міністерства фінансів України Василь Регурецький представив урядовий законопроект. Народний депутат України Євген Жовтяк, представляючи законопроект про призначення керівників (президентів) національної телекомпанії і національної радіокомпанії України та про припинення їхніх повноважень, зокрема, наголосив на необхідності об'єктивного висвітлення подій. Відповідно до документа керівників компаній на паритетних засадах призначатимуть Президент і Верховна Рада.

Утім, доповідач спрогнозував, що саме на такий варіант не погодиться Президент. А співдоповідач, голова Комітету з питань свободи слова та інформації Микола Томенко заявив, що нині в Національній телекомпанії України є «проблеми» з використанням бюджетних коштів, статусом журналіста і використанням рекламного часу.

Після сесійного засідання депутати працювали у фракціях і комітетах.

Наталія ЯРЕМЕНКО.

Удень — холодно, вночі — голодно

Група народних депутатів пройшла крізь шеренги спецназівців, щоб передати Президентові резолюцію Всеукраїнських народних зборів.

Юлія Тимошенко звернулася до учасників акції підтримати тих, хто пішов на переговори з Л. Кучмою.

Виступи опозиційних політиків посилювалися гучномовцями і скандуванням відомих гасел та піснями, щоб «було не так холодно». Під державними прапорами співали «Червону калину», під червоними — «Идет война народная», під червоно-чорними — партійний гімн «УНСО — до штурму, УНА — до влади».

Утім, ніхто нікого штурмувати не збирався. Присутні народні депутати з чотирьох опозиційних фракцій постійно застерігали своїх прихильників від провокацій. Найбільше, що дозволяли собі пікетувальники, — досить доброзичливо нагадувати спецназівцям, «чиї вони діти і кого мають захищати відповідно до присяги на вірність українському народові».

Між адміністрацією Президента і «повсталою Україною» кілька разів курсував представник «Нашої України» Володимир Яворівський, повідомляючи останні новини. Згідно з ними Леонід Кучма не прийняв групу з 49 депутатів, і тому вони на знак протесту вирішили оголосити голодовку і залишатися в АП, доки перед ними не розчиняться двері головного кабінету держави. За словами Яворівського, депутатів-парламентарів при вході обшукала охорона, відібрала парасольки, а коли вони піднімалися сходами на четвертий — президентський — поверх, перед ними раптово вишикувався кордон змопівців у чорних масках і з автоматами. До речі, саме в цей час відбувалася церемонія вручення вірчих грамот іноземних послів українському Президентові.

Нам вдалося підтримувати постійний мобільний зв'язок з депутатами, «десантованими» на сходах між третім і четвертим поверхами АП. Вони запевнили, що налаштовані дуже рішуче і не мають наміру покидати приміщення, хоча не виключають можливості застосування сили. Самі народні обранці «не збираються відповідати аналогічно на дії спецпідрозділів, хоча зброя іноді по ребрах наших гуляла». Ще ми дізналися, що

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

локалізовані представники чотирьох фракцій співають українських пісень і читають одну на всіх газету «Грані». Серед ночі до них прибув слідчий ГПУ Жербицький, який зачитав постанову прокуратури про незаконність захоплення ними приміщення адміністрації Президента і прийняв рішення «фізично очистити приміщення від народних депутатів». Він послався на слова коменданта АП: народні депутати заважають нормальному функціонуванню адміністрації. У відповідь йому пояснили, що цілком законно потрапили до АП, комендант сам провів їх на третій поверх і «не просив звільнити приміщення». Представники силових органів, як сказали депутати, посилалися на відсутність письмових наказів свого начальства і не застосовували до захищених імунітетом недоторканності депутатів силу.

На Банкову прибула карета «швидкої допомоги»: у соціаліста Барановського різко піднявся тиск, але медиків до заблокованих депутатів не пропустили. Кількість фургонів із силовиками до ночі помітно збільшилася, хоча народ розійшовся до наступного ранку. Залишилися, як сказав один колега, ті, хто охороняє, і ті, хто пише.

Вночі з голодуючими опозиціонерами зустрівся Голова Верховної Ради Володимир Литвин і сказав, що Президент погоджується зустрітися в середу 25 вересня тільки з керівниками фракцій. За останніми повідомленнями, Леонід Кучма відмінив поїздку до Закарпаття і погодився зустрітися з делегатами від опозиції, які перебувають в адміністрації Президента. Делегатами обрано лідерів СПУ, КПУ, БЮТу та представника «Нашої України» Юрія Оробця.

Результати зустрічі такі: Президенту вручили звернення з пропозицією залишити посаду. Народні депутати відвели «кілька днів для роздумів і прийняття відповідного рішення». Однак Леонід Кучма відповів «екстерном»: «Я — законний Президент і у відставку йти не буду».

Парламентарі також запропонували главі держави взяти участь у загальних зборах Верховної Ради, але він відмовився і від цієї пропозиції. Після такого «вичерпного діалогу» лідери опозиції запевнили: акції протесту триватимуть доти, доки «Леонід Кучма не звільнить своє місце».

Людмила КОХАНЕЦЬ,
Анатолій БЕНЬ.

Глава адміністрації Президента Віктор Медведчук, який вийшов до народних депутатів від опозиції, що перебували у приміщенні адміністрації, закликав їх залишити будинок. Він повідомив, що Президент Леонід Кучма готовий у середу прийняти «двох-трьох народних депутатів» із них, щоб обговорити ситуацію, що склалася.

«Ваша присутність тут незаконна, це — режимний об'єкт», — сказав В. Медведчук.

Крім того, глава адміністрації зазначив: «Це психологічний тиск на главу держави і перешкоджання нормальній роботі Президента України».

Історія взаємодії гілок влади в Україні

(До питання формування і розвитку влади демократичного типу)

Володимир ЛИТВИН, професор, член-кореспондент НАН України

(Початок на 1-й стор.).

Боротьба за владу, за сфери впливу, за власність, за право бути причетним до прийняття політичних рішень протягом цих років іноді набувала таких загрозливих розмахів, що під сумнів ставилося навіть збереження Україною свого суверенітету.

Суспільство неодноразово пересвідчувалося — реальний поступ з'являвся лише тоді, коли владним інституціям вдавалося досягати консенсусу.

Цю істину, яка, щоправда, найважче сповідується владошукачами, підтверджує й увесь попередній хід вітчизняної історії.

Навіть побіжний огляд його вже спонукає до певних аналогій, хоча завжди слід пам'ятати, що минуле — це час, який відбувся. Як твердить знаменитий афоризм: «Past is a foreign country» (минуле — чужа країна). Ми не розуміємо минулого так само, як не розуміє екзотичної країни турист, що вперше її відвідує. Звичка черпати в минулому прості і прямі уроки для сучасності насправді є не що інше, як пряме насилля над цим минулим. Тільки старанне і творче переосмислення його, переадаптування до тих чи тих реалій з урахуванням часових суспільних особливостей може бути справді незамінним і корисним.

Тому, звертаючись до попередньої нашої історії, а тим більше саме під таким специфічним кутом зору, головну мету цієї ретроспекції означимо як дидактичну. Суть її не в бажанні когось повчати, а у прагненні просто відновити в пам'яті деякі історичні закономірності.

* * *

Чи відбувався поділ гілок влади в нашому віддаленому минулому, а якщо відбувався, то як ці гілки влади взаємодіяли — це питання в певному сенсі беззмістовне. Воно наперед визначає, що те минуле нічим істотно не може відрізнятися від нашого сьогодення.

Середньовіччя, тим більше середньовіччя східноєвропейське, не знало таких ідей, а відтак не замислювалося над відповіддю на таким чином поставлені запитання. Поділ влади на законодавчу, виконавчу та судову, як і встановлення балансу між ними — досягнення вже новітніх часів.

Середньовіччя проводило межу між видами влади зовсім інакше від того, як це відбувається нині. Існувало дві влади: духовна і світська. Взаємини між ними і могли б бути цікавими, але, на жаль, у часи Київської Русі цього не спостерігалося, а відтак теоретичного дискурсу про суть і природу влади у збережених до нашого часу текстах не міститься.

Київська Русь належала до так званого Візантійського культурного співтовариства країн, які прийняли від Візантії не тільки християнство, а й значну кількість культурного надбання. З Візантії до Русі потрапила величезна кількість найрізноманітнішої літератури. Відтак можна твердити, що, принаймні, до певної міри тексти, в яких знаходило відображення теоретичного способу міркування про співвідношення світської та духовної влад, були відомі в Русі.

У Візантії найзагальнішою ідеєю, що описувала взаємини двох гілок влади, була концепція «симфонії» (буквально — співзвучності). Світська і духовна влади мали діяти в унісон. Узгоджено, рівноправно, спільними зусиллями забезпечувати спасіння вручений їхнім турботам пастві/підданим. (Адже саме гарантування спасіння та вічного життя і вважалося кінцевою місією християнської імперії.) У Візантії, втім, існував великий спектр думок стосовно переваг та першості влади —імператора чи патріарха. Деякі мислителі будуть наполягати на значних перевагах саме імператора і його правах виступати арбітром у справах віри та релігії, його прерогативах на додачу до світської влади мати значну компетенцію в духовній владі. Інші будуть розвивати положення про першість патріарха і його керівництво стосовно світської влади імператора.

На жаль, ми не знаємо, як відгукувалися такі диспути в думках людей Київської Русі, та чи й були вони тут відомі взагалі. Русь, щоправда, успадкувала від Візантії номоканон (відомий як Кормча книга) — збірник церковного права, в який були включені деякі з відповідних текстів візантійського походження. Проте невідомо, чи знала світська влада Русі ці тексти, а якщо знала, то як до них ставилася?

Здається, проблему співіснування між князівською і церковною владами вирішували ad hoc, тобто без звернення до «високої» теорії. У цих стосунках князівська влада, звичайно, домінувала, але вважалося, що обов'язком християнського володаря є визнання протекторату церкви та збереження чистоти віри. Обов'язком церкви було загальне духовне керівництво та повчання світської влади.

Частково така байдужість до візантійської правової думки пояснюється різницею соціальних інститутів Візантії і Русі. Русь, попри загальний візантійський культурний образ, виникла і розвивалася як «варварська» держава, тобто держава периферії Європи, не зачеплена римськими традиціями. Як і в решті «варварських» державних утворень Європи, провідними верствами Русі були воєнні групи, а домінуючим —харизматичний князівський рід. Земля і влада вважалися колективною традиційною власністю усього князівського роду. Князівський клан був організований ієрархічно вздовж генеалогічних ліній. Колективне владарювання Рюриковичів передбачало регулярні перерозподіли територій і часток влади залежно від змін кількісного стану роду та його організації. Політична організація Русі, відповідно, балансувала між теоретичною єдністю роду і його фактичним розділенням.

Таким чином, думку «політиків» і «теоретиків» тих часів більше цікавили проблеми балансу між гілками влади всередині князівської династії, аніж будь-які інші абстрактні міркування.

Коли ж звернутися до текстів (переважно літописних), то помітно: загальний настрій того, що з певними застереженнями можна було б назвати «політичною думкою», був націлений на консенсусне керівництво. «Добрим» князем вважався той, хто постійно перебував у «раді» зі своїми боярами і дружиною, ієрархами та іншими зацікавленими агентами політичного життя (часом навіть «народом»). «Добрими» рішеннями вважалися такі, що були прийняті в результаті загальної згоди. Навпаки, невдалі політичні рішення та дії, як правило, пояснювалися тим, що вони з'являлися без такої спільної ради та спільної згоди. Проте життя було всяким і почасти справу вирішувала просто груба сила.

Загалом же політична організація Русі ще не мала чіткої диференціації «інститутів влади» й уявлень про їх визначені сфери компетенції. Щоправда, в історичній літературі XIX ст., особливо в межах так званих державної та юридичної шкіл, здійснювалися настійні спроби уявити собі давньоруське суспільство саме таким чином. Учені вважали можливим проектувати на ранньосередньовічне суспільство категорії мислення, які були вироблені юридичною наукою вже нового часу.

Інституційно давньоруське суспільство поставало у вигляді переважно двох гілок — князівської влади і віча. В останньому бачили орган більш-менш широкого народоправства. Відтак політична історія Русі для багатьох дослідників увялялася взаємодією (часом — співробітництво, часом — боротьба) саме цих двох суспільних інституцій. Випадки гострих «політичних» криз пояснювали їх конфліктністю: як, наприклад, міські повстання та заворушення.

Здається, чи не єдиним винятком із загального правила може слугувати політична організація Новгорода. Тут, починаючи з XIII ст., справді викристалізовувалося уявлення про «суверенність» міста. Відповідно формувалися інститути, які мусили виражати його інтереси: виборний посадник, більш-менш регулярне віче тощо. З часом виробилося уявлення про князя як (мало не найманого містом) магістра. Такий розподіл символічно закріплювався в екстериторіальності князівської резиденції — князь мешкав за межами міста.

У спеціальній літературі завжди була спокуса піднести приклад Новгорода до статусу загальної моделі і уявляти політичну організацію решти земель Русі як різною мірою «недорозвиненими», але принципово тотожними варіантами цієї моделі. Насправді якраз Новгород і являв собою, так би мовити, виняток з правила.

Як і будь-яке ранньосередньовічне суспільство, Русь не знала різних видів світської влади і не проводила чітких меж між компетенціями різних гілок. Те, що сьогодні окреслили б як законодавчу, судову і виконавчу влади, було єдиним неподільним цілим і концентрувалося в руках князя. Князь, звичайно, ще не був самодержцем і свої обов'язки виконував, зважаючи на інтереси та враховуючи настрої різних груп населення. У свою чергу, безперечно, існували і способи тиску на князя з боку цих груп. Проте марно шукати ці процедури безпосередньо «виписаними» в якомусь законі. Механізми взаємодії були традиційними, залежали від звичаю, реальної практики, а часом — від кон'юнктури, а то й просто сили.

Із занепадом Київської держави занепадали і узвичаєні форми правління та організації суспільного життя.

У середині XVII ст. функції виразника національних інтересів на українських землях перебрало на себе козацтво. Саме в цей час починають формуватися зародки українських державних інституцій вже нового часу.

Унаслідок бурхливого процесу державотворення у перші роки Національної революції, наприкінці 1650 р. в основних рисах сформувалися інституції Української держави на теренах Брацлавського, Київського й Чернігівського воєводств (майже 180—200 тис. кв. км). Вони виникали не на основі існуючої на 1648 р. політичної системи, а під час її злому й водночас розвитку зародків нової моделі політичних відносин, що витворилися в Запорожжі й козацькому регіоні півдня Київського воєводства впродовж кінця XVI — першої половини XVII ст. На жаль, проблема їх трансформації в загальнодержавні інституції козацької України не була об'єктом спеціальних досліджень, тому в її висвітленні є чимало нез'ясованих сторін.

З цього приводу напрошується кілька міркувань. Поперше, утвердження нової моделі політичного устрою проходило шляхом не механічного копіювання інституцій, вироблених Військом Запорозьким, а практикою політичного життя. Тому окремі інституції зазнавали змін, розвивалися, занепадали. По-друге, аналіз виявлених джерел не підтверджує висловленої в історіографії думки, що козацька Україна являла собою неймовірно складний феномен станової військової диктатури, мала місце «патрімоніальність» державного тіла. Відкритість козацького стану, характер його взаємин з іншими станами, визнання існування магдебурзького права у містах, шляхетських і церковних судів, участь у роботі генеральних рад рядових козаків не дають підстав стверджувати про існування в державі «військової диктатури». Не слід забувати й того, що молода політична еліта не виступала ні носієм, ні виразником запорозької ідеології, тому не могла прагнути до організації навколишнього простору за подобою збройних братств.

Починаючи з 1648 р., становлення Української держави проходило як республіканської за формою правління й унітарної за устроєм. І відразу ж виникла проблема ролі в цьому процесі генеральної (загальної, військової, повної, козацької, чорної) ради Війська Запорозького, яка до початку революції виступала головним органом влади в козацькій спільноті, Запорожжі й козацькому регіоні України.

Центральне місце в системі демократичних громадянських цінностей запорозької спільноти посідало поняття «колективної волі». Остання й реалізовувалася через генеральну раду, що виступала формою прямого волевиявлення всіх її повноправних членів, котрі в будь-який час могли утворити радне коло. Її ухвали були обов'язковими (під загрозою смерті) для виконання гетьманом, старшиною, козаками.

Уже влітку 1648 р. цілком проявилися негативні сторони функціонування генеральної військової ради як головного органу влади держави, що формувалася. Якщо ради зібрані для обрання гетьмана (лютий) та обговорення пропозицій коронного гетьмана М. Потоцького про припинення повстання (березень), в яких узяли участь по кілька тисяч осіб, прийняли відповідні ухвали без зіткнення інтересів різних угруповань старшини й козацтва, то рада 10—12 червня підтвердила атмосферу її проходження. Обговорювалося лише одне питання: прийняття пропозиції брацлавського воєводи Адама Киселя про замирення з Річчю Посполитою й надіслання посольства до Варшави. Воно виявило гостре протистояння прихильників й противників укладення перемир'я з Річчю Посполитою, що могло призвести або до відкритої сутички між ними, або до розколу війська. Її перебіг ще раз показав гетьману й старшині «мітинговий» характер прийняття рішень, відсутність діловитості під час обговорення питань, не контрольовану вибуховість емоційного прояву «колективної волі», небезпечного своєю непередбачуваністю.

І хоча наступна генеральна рада (проведена 29 червня) пройшла, вочевидь, без ускладнень, все ж Б. Хмельницький, підтримуваний старшиною, з липня повів курс на усунення генеральної ради від розв'язання важливих поточних проблем внутрішнього і зовнішньополітичного життя держави.

У 1649-му — взимку 1651 року генеральна рада жодного разу не збиралася, але у свідомості козаків і старшини вона залишалася головною інституцією держави, рішення якої безумовні для виконання посадовими особами й органами влади.

Зустрівши спротив з боку значної частини старшини у підготовці вирішальної битви з поляками, гетьман уже сам змушений був 26 травня 1651 р. ініціювати її скликання. Особливість цієї ради полягала в тому, що відбувалася вона в два етапи. Питання, сформульоване Б. Хмельницьким, «чого б собі зичило військо (замирення з королем чи битви?)» на першому етапі обговорювалося в полках, а на другому, підсумковому, — традиційно —усім військом. Рада рішуче відхилила пропозиції окремих старшин іти на примирення з Яном Казимиром й ухвалила готуватися до битви. Під час боїв під Берестечком вона щонайменше скликалася двічі: 2 липня для обрання наказного гетьмана (Б. Хмельницький був затриманий ханом) та 7 липня з метою обговорення пропозицій короля щодо капітуляції.

Після цього й до кінця гетьманування Б. Хмельницького (помер 6 серпня 1657 р.) генеральна рада більше не збиралася. Хоча юридично вона не була скасована, але де-факто припинила своє існування. Її основні повноваження перейшли до рук гетьмана й старшинської ради. Проходило також обмеження прав полкових і сотенних рад, зокрема з 1649 р. вони втратили право обирати полковників і сотників, котрі тепер призначалися відповідно гетьманом і полковниками.

Завдяки надзвичайно владному характерові, твердості й силі волі, величезному авторитету й харизмі серед козаків та інших прошарків населення, Б. Хмельницький, очоливши процес становлення держави, впродовж 1648—1649 рр. докорінним чином змінив місце і роль інституту гетьманства, порівняно з тими, які він посідав до початку революції у Війську Запорозькому. Під час перетворення військового провідника козацької спільноти в голову держави проходила ломка усталених поглядів на гетьмана як на особу, наділену виборною владою й жорстко підлеглу «колективній волі» Війська Запорозького. Із залізною наполегливістю Б. Хмельницький виліплював із цієї посади владну інституцію божественного походження володаря держави, якій має підлягати «колективна воля» козацької громади. Самодержавні й монархічні устремління Б. Хмельницького отримали дальший розвиток у наступні роки.

Перебравши до своїх рук частину повноважень генеральної ради, гетьманський інститут перетворився де-факто у головний в системі центральних органів влади, що, власне, й дало підстави дослідникам називати утворену державу Гетьманщиною. Саме гетьман скликав генеральні й старшинські ради, керував їхньою роботою, відігравав важливу роль у прийнятті ними рішень: очолював державний апарат, уряд у складі генеральних старшин, судочинство, фінансову систему, армію, спецслужби; визначав внутрішню і зовнішню політику. Обсяг владних повноважень уподібнював його європейським монархам (польський король, наприклад, користувався значно меншими правами у Речі Посполитій). І саме як володаря розглядали Б. Хмельницького не тільки козаки, духовенство й посполиство України, а й правителі зарубіжних країн. Згідно із спостереженнями дослідників у 1651 р. генеральна канцелярія зробила спробу усталено запровадити додаток «Божою милістю» до гетьманського титулу. І, вочевидь, саме з цього року гетьман почав виношувати наміри встановлення в Україні володарювання власної династії, а отже, добився в квітні 1657 р. ухвалення розширеною старшинською радою передачі влади сину Юрію.

Аналіз історичних джерел засвідчує, що з перших місяців революції він приділяв першорядну увагу розбудові центральних і місцевих владних структур, в чому важливу роль відігравали ухвалені в червні 1648 р. «Статті про устрій Війська Запорозького», настанови яких виходили за межі суто військового статуту. Опираючись на них, утверджував жорстку вертикаль виконавчої влади. В універсалах підкреслювалася персональна відповідальність (під страхом загрози смертної кари) отаманів, сотників і полковників за виконання одержаних від нього розпоряджень. Гетьман уважно пильнував, щоб полкові і сотенні органи влади не допускали свавілля, захищали майнові й соціальні інтереси і суспільних груп, і окремих осіб незалежно від їхнього віросповідання (православного чи католицького), запобігали соціальним виступам, боролися з розбоями, карали кримінальних злочинців. ▼

Утвердження нової моделі політичного устрою проходило шляхом не механічного копіювання інституцій, а практикою політичного життя

Усунувши з арени політичного життя генеральну раду, Б. Хмельницький спромігся контролювати зібрання й хід старшинських рад, на яких головував. І зазвичай домагався ухвалення ними запропонованих рішень, надаючи їм у такий спосіб легітимності, відповідно до традицій Війська Запорозького. Слід зазначити, що саме він, а не генеральна рада, обирав, призначав і звільняв генеральних старшин (тобто формував уряд) і полковників. Затверджував війтів великих міст, виступав гарантом збереження прав і вольностей православної Церкви, був вищою апеляційною судовою інстанцією, розпоряджався фінансами держави. Володів правом скасовувати окремі другорядні рішення старшинських рад.

Проте ця еволюція гетьманської влади в монархічну після смерті Б. Хмельницького наразилася на потужний спротив з боку республіканських устремлінь запорожців, городового козацтва та олігархічних домагань старшини. У цьому протистоянні вона виявилася приреченою.

Із становленням держави, за активного сприяння гетьмана, виразно окреслилася тенденція зростання ролі старшинської ради, що виступала представницьким органом влади. З літа 1648 р. вона почала витісняти генеральну раду, а з початку 1649-го й до смерті Б. Хмельницького по суті замінила її, перебравши такі важливі функції, як обговорення актуальних різноманітних питань поточного внутрішньополітичного життя й зовнішньої політики та прийняття відповідних ухвал, обов'язкових для виконання гетьманом і урядом.

На останньому аспекті слід особливо наголосити, бо в історичній літературі інколи, посилаючись на визнання полковника П. Тетері, що Б. Хмельницький «володів усім один, що накаже, то всім військом і роблять», висловлюється думка, начебто гетьман в останні роки свого життя досить рідко скликав старшинську раду й дозволяв собі ігнорування її ухвал. Це не так. Якщо до 1648 р. легітимність дій і рішень гетьмана пов'язувалася з генеральною радою, то тепер — із радою старшин.

У середині XVII ст. старшинська рада функціонувала в трьох формах: колегії постійних гетьманських радників, як правило, генеральних старшин; розширеної ради, в якій брали участь і полковники; з'їзду (пленуму), на який запрошувалися також сотники, «військове товариство», представники вищого духовенства й міської адміністрації.

Чіткого розмежування їхніх функцій не було. Вони збиралися з ініціативи гетьмана досить часто (відповідно до потреб), й визначалася тенденція традиційного проведення розширених старшинських з'їздів на свята — навесні після Великодня і взимку перед Різдвом. До прерогатив ради належали: розгляд поточних справ політичного життя, питання встановлення чи скасування податків, проведення суду в політичних справах, з'ясування напрямів зовнішньої політики, ухвалення та укладення угод, проведення безпосередніх переговорів, обговорення планів військових кампаній. У квітні 1657 р. старшинська рада у формі з'їзду вперше обирала гетьмана—спадкоємця влади Б. Хмельницького.

Уряд козацької України складала генеральна старшина, повноваження якої значно розширилися і набрали якісно нового змісту в порівнянні з дореволюційним часом. Якщо до 1648 р. генеральних старшин обирали на генеральних радах, то з 1649 р. їх, як правило, вже призначав гетьман. У такий спосіб Б. Хмельницький отримав можливість добирати найближчих порадників, котрі й складали раду генеральної старшини — колегію, що постійно діяла при ньому.

Традиційно в ієрархії їхніх посад найвищою була посада генерального обозного, що керував артилерією, відав постачанням війська, виконував обов'язки наказного гетьмана, очолював повноважні посольства в інші країни. Однак з 1650 р. на чільне місце виходить генеральний писар, посада якого стає другою в державі після гетьманської. Очолювана ним військова канцелярія сформувалася у центральний орган виконавчої влади, оскільки безпосередньо займалася реалізацією ухвал рад і розпоряджень гетьмана. Особливо помітною була роль генерального писаря у проведенні зовнішньої політики (І. Виговський навіть мав право без відома Б. Хмельницького приймати й відправляти посланців володарів інших країн), що дає підстави висловити припущення, що він виконував функції міністра закордонних справ.

Важливу роль у житті держави відігравали генеральні судді (їх традиційно було двоє), котрі разом з гетьманом і судовим писарем складали генеральний військовий суд. В їх роботі могли брати участь й інші старшини.

Для розгляду справ особливого значення практикувалися з ініціативи гетьмана виїзні колегії генерального суду або окремі судові комісії (без участі в їх роботі генеральних суддів). Генеральні судді, окрім своїх безпосередніх обов'язків, виконували також й функції наказних гетьманів, керівників посольств та ін.

У першій половині 50-х років зароджується посада генерального підскарбія, що відав збором податків і фінансами.

Дещо нижче від групи згаданих генеральних старшин стояли генеральні осавули (їх було двоє), хорунжий і бунчужний. Частіше інших старшин генеральні осавули призначалися наказними гетьманами; мали розпорядчі функції на радах, виконували доручення дипломатичного характеру. Генеральний хорунжий доглядав за військовим знаменом — корогвою, яке виносив в урочистих випадках, а генеральний бунчужний був носієм і охоронцем гетьманського клейнода, атрибута влади, бунчука.

Упродовж 1648—1650 рр. на терені козацької України завершується становлення місцевих органів управління, що функціонували у новостворених адміністративно-територіальних одиницях: полках і сотнях. Вони замінили існуючу до 1648 р. повітово-воєводську структуру Польщі. Оскільки полки й сотні у територіальному відношенні були меншими за воєводства й повіти, то й керувати ними було значно легше, тож місцеві органи влади діяли гнучкіше й оперативніше. В полках вся повнота влади виконавчо-адміністративної, військової й судової була в руках полковників, яких з 1649 р. уже не обирала полкова козацька рада, а призначав гетьман. Обіймати ці посади могли особи, котрі мали військові заслуги й організаційно-адміністративний хист.

Звертає увагу на себе той факт, що гетьман, призначаючи полковників, надавав їм всю повноту влади управління, яка в жодному разі не залежала від полкової ради козацтва чи настроїв полкової старшини і козаків полку.

Полковники зобов'язані були під загрозою кари смертю точно й безоглядно виконувати всі розпорядження гетьмана. Вони мали уважно пильнувати за збереженням спокою, життя, майна і власності жителів підлеглих їхній владі полків, запобігати соціальним виступам, придушувати прояви непокори й свавілля, захищати інтереси монастирів і землевласників в їхніх конфліктах з підданими селянами і міщанами, зобов'язувати виплачувати відповідні податки й виконувати повинності, підтримувати високу боєздатність козаків полків, охороняти кордон, збирати розвідувальну інформацію, вершити суд тощо.

Полковники могли розпоряджатися землями, що відійшли до державного скарбу, надаючи їх у володіння монастирям і приватним особам за службу.

Влада полковників здійснювалася за допомогою полкової старшини: обозного, судді, осавула, писаря, хорунжого. Допоміжним органом виступала полкова рада.

Сотенні органи влади копіювали полкову. На території сотні вся повнота влади належала сотникам, які вже з 1649 р. призначалися полковниками. Вони її реалізували за допомогою старшини: осавула, писаря, хорунжого, курінних отаманів, які виконували лише військові функції. У містах були також «городові отамани», котрі володіли адміністративною владою. Допоміжну роль відігравала сотенна козацька рада.

У межах держави, крім козацьких, діяли також шляхетські і церковні (доменіальні) суди. У містах Магдебурзького права функціонували міські суди; було створено окремий суд для грецьких купців.

З кінця 1650-х рр. у характері функціонування державних органів Гетьманату спостерігаються важливі перетворення. Після смерті Б. Хмельницького, за умов загострення політичної боротьби, значення загальної або генеральної ради істотно посилюється. Її авторитет серед рядового козацтва намагаються використати «шукачі» гетьманства для повалення діючого правителя та перебирання правління Гетьманщиною до своїх рук.

За умов стабілізації внутрішньополітичної обстановки в країні, що намітилася в останній чверті XVII—XVIII ст., генеральна рада зберігає за собою лише виняткові права гетьманського обрання, формування колегії генеральних старшин, а також затвердження умов угоди з царем. Однак і ці прерогативи генеральної ради з часом втрачають свій первісний зміст. Так, відповідно до норм українсько-російських угод (так званих «гетьманських статей», які у другій половині XVII ст. були своєрідними конституційними актами, що регулювали функціонування внутрішньополітичного життя України-Гетьманщини), генеральні ради формально втратили виняткове право усунення гетьманів від влади, бо вже Нові статті Ю. Хмельницького 1659 р. конституювали: «...Войску без указу Царского Величества самим гетмана не переменить».

Крім того, справу обрання на гетьманство І. Виговського, Д. Многогрішного, І. Самойловича та І. Мазепи спочатку було вирішено на старшинській раді, а вже потім винесено на розгляд генеральної ради.

Фіксують історичні джерела й факти порушення прерогативи генеральної ради щодо ухвалення договірних статей з Москвою. Зокрема, за гетьманства І. Брюховецького Батуринські статті 1663 р. та Московські статті 1665 р. було скріплено ухвалою не загальної, а старшинської ради.

Спробу реанімувати роль генеральної ради у вирішенні державних справ вчинили творці Конституції 1710 р., узаконивши положення, згідно з яким гетьман був зобов'язаний тричі на рік скликати генеральні ради, і «...ничого без их соизволенья и совету, приватною своею владгою, не зачинати, не установляти и в скуток не приводити».

За умов занепаду української автономії у XVIII ст. прерогативи генеральної ради ще більше звужуються. Під час обрання І. Скоропадського, Д. Апостола та К. Розумовського вирішальне слово належить уже російським правителям, а двосторонні договірні статті поступаються місцем монаршим жалуваним грамотам, правомочність яких не залежала від санкції української сторони. Отже, за генеральною радою в цей час залишаються лише церемоніальні функції.

Генеральна рада не мала чітко визначених норм представництва на ній делегатів, що створювало передумови для численних непорозумінь і конфліктів. Так, у квітні 1658 р. посланці полковника М. Пушкаря переконували російських сановників, що елекційна рада в Переяславі в лютому поточного року була неправомочна, бо «... были на раде те полковники, которые с Иваном Выговским в одной мысли, а с ними сотников и черни у полковника человек по десяти и менши...».

Водночас заходи старшини, спрямовані на обмеження кола учасників зібрання через допущення на неї лише старшини та виборних («чолнійших») козаків, об'єктивно сприяли перетворенню генеральної ради з інституту прямого волевиявлення на установу представницьку.

Саме як представницька установа функціонувала в Україні у другій половині XVII—XVIII ст. рада старшини, значення якої значно зросло в політичному житті Гетьманату після смерті Богдана Хмельницького.

Наступники великого гетьмана не мали наявної у попередника харизми володаря, а отже, повинні були більшою мірою спиратися на підтримку старшинського оточення. За таких умов на обговорення старшинської ради виносили всі найважливіші проблеми політичного життя Гетьманщини. Так, наприклад, саме скликана гетьманом І. Брюховецьким старшинська рада в Гадячі на початку січня 1668 р. ухвалила рішення про розрив з Москвою, початок антиросійського повстання та проголосила курс на об'єднання з правобережним гетьманатом і визнання протекції турецького султана. Керівництво Правобережної Гетьманщини, зі свого боку, також винесло питання об'єднання двох гетьманатів на обговорення старшинської ради. У її роботі взяли участь, крім правобережної старшини, посланці гетьманського уряду Брюховецького, представники православного духовенства та Запорозької Січі.

Як слушно відзначають дослідники, зовнішньополітична сфера належала до виняткових прерогатив старшинської ради. Зазвичай вже самі дипломатичні акти виразно вказували на колективний характер їх ухвалення — «послали», «доручили» тощо. Участь старшини у визначенні зовнішньополітичного курсу та його реалізації застерігали і норми угод з російськими царями (зокрема, статті 1672 р.), і положення Конституції 1710 р. Навіть норми «Решительных пунктов» 1728 р. залишали за гетьманом лише право на прикордонні контакти з адміністраціями сусідніх держав, зобов'язуючи чинити це «... з общого совету».

Поважне місце належало інститутові старшинської ради і в процедурі гетьманської елекції. Хоч елекційне право де-юре належало до виняткових прерогатив генеральної ради, нерідко фактично результати виборів визначалися вже на раді старшинській. Вперше на обговорення старшинської ради елекційне питання було винесене навесні 1657 р. Тоді тяжкохворий гетьман Б. Хмельницький добився від скликаної ним у розширеному складі старшинської ради (з участю війтів і бурмистрів) ухвали про успадкування в разі його смерті сином Юрієм гетьманських повноважень.

Надалі саме на старшинських радах вперше отримали гетьманську булаву І. Виговський, Я. Сомко, П. Дорошенко та Д. Многогрішний, а вже згодом їх повноваження підтвердили генеральні ради.

Навіть тоді, коли питання гетьманської елекції виносили на генеральну раду, як правило, перед її початком збиралася старшинська рада. Саме так було під час обрання на гетьманство І. Самойловича в 1672 р., І. Мазепи — 1687 р., І. Скоропадського — 1708 р. та Д. Апостола — 1727 р.

Окрім того, до компетенції старшинської ради належало питання регулювання податкової політики.

Рада старшини повинна була спільно з гетьманом розпоряджатися і земельним фондом Гетьманщини.

Приблизно така само картина спостерігалася і у сфері кадрової політики. Джерела переважно вказують на призначення гетьманом на вакантні старшинські уряди або вибори генеральної старшини на генеральних радах. Однак трапляються згадки про обрання вищої старшини — членів гетьманського уряду та полковників — і на старшинських радах.

Розширений склад старшинської ради в 1763 р. ухвалив рішення про реформування системи судочинства та запровадження гродських, земських і підкоморських судів, що переконливо вказує на належність до її прерогатив права законодавчої ініціативи.

Зазвичай старшинські ради скликали за нагальної потреби. Але вже в останні десятиліття XVII ст. утвердилася традиція, започаткована ще Б. Хмельницьким, скликання обов'язкових старшинських рад (з'їздів) саме двічі на рік — на Великдень і на Різдво (або Водохреще).

Дослідники зазначають, що до участі в засіданнях старшинських рад запрошували насамперед полковників та генеральну старшину. Інколи ради проходили в розширеному складі, коли на них запрошували «всіх козацьких урядників» чи «начальних людей». Найвищий уряд, що мав доступ до старшинської ради, — сотники.

Конституція 1710 р., гарантуючи права старшинської ради як обов'язкового інституту політичної системи Гетьманщини, встановлювала і порядок формування її особового складу. Крім гетьмана і генеральної старшини, в роботі старшинської ради мали брати участь полковники, а крім того, від кожного полку — обрані за згодою гетьмана декілька знатних ветеранів, досвідчених і вельми заслужених мужів. Відповідно до норм Конституції 1710 р. старшинській раді належало давати поради гетьману про «цілісність батьківщини, про її загальне благо і про всі публічні справи». Без попереднього рішення і згоди генеральної старшини, полковників і генеральних радників на власний розсуд гетьман нічого не мав «ні починати, ні вирішуватися, ні здійснюватися...».

Механізм функціонування політичної влади в Козацькій Україні, сукупність принципів, методів і засобів здійснення керівництва суспільством дає змогу охарактеризувати політичний режим Гетьманату як республікансько-демократичний, що поєднував у собі елементи і прямої, і опосередкованої демократії, яка грунтувалася на полково-сотенному адміністративному устрої. Водночас на різних етапах історичного розвитку співвідношення владних повноважень головних елементів політичної системи Гетьманщини — генеральної ради, старшинської ради, гетьмана та вищої старшини (генеральної старшини та полковників) — не залишалося незмінним. Внаслідок чого політичний режим в одних випадках набував ознак, характерних для авторитарного правління, в інших — олігархічного.

Чергова спроба державного самоздійснення настала для України вже у XX столітті.

Революція 1917—1920 рр. була періодом неодноразових спроб відновити і збудувати українську державність. Принаймні історики ведуть мову про кілька державних політичних систем, насамперед — демократичну, ліводемократичну та авторитарно-консервативну.

Спробуємо дати стислі характеристики кожній з них.

Уособленням демократичної системи є передусім Українська Центральна рада, яка після проголошення в листопаді 1917 р. Української Народної Республіки відігравала роль парламенту України. При цьому слід пам'ятати, що УЦР формально ніколи не обиралася відповідно до класичних виборних демократичних формул, а конституювалася і легітимізувалася поступово під впливом розвитку революційної ситуації.

Перший її склад був досить-таки випадковий і представляв в основному українців Києва і тих українських діячів, які з'їхалися до Києва —історичної столиці українства — на початку революції. Однак уже в квітні 1917 р. лідер української революції М. Грушевський скликав у Києві Національний конгрес, який представляв інтереси всього українства імперії. Склад Центральної ради, обраний на конгресі, був уже досить представницьким. Надалі Центральна рада продовжувала конструювати саму себе, скликаючи військовий, селянський і робітничий з'їзди. На кожному з них обиралися ради, які в повному складі вливалися до Центральної ради. Водночас Центральна рада перетворювалася з національної на крайову організацію за рахунок включення до свого складу представників від національних меншин на території, заявленій нею як Україна.

Розрахунковий склад УЦР мав 798 мандатів, реально було зафіксовано 639 дійсних членів ради, які представляли насамперед українців (75%) і національні меншини (росіяни — 11%, євреї — 8%, поляки — 7%, німці —2%). Повним складом УЦР збиралася лише на сесії (всього їх відбулося дев'ять), а між сесіями діяла Мала рада, сформована пропорційно з представників окремих партійних фракцій. Найбільші фракції у Раді мали українські соціал-революціонери та соціал-демократи.

Звертаючись у травні 1917 р. до центрального уряду з вимогою автономії України, Центральна рада визначала кордони майбутньої автономії згідно з наявним у світовій практиці етнографічним принципом. Україною вона вважала ті губернії імперії, в яких, за результатами першого Всеросійського перепису 1897 р., українці складали більшість населення.

У перші місяці революції Центральна рада виконувала функції рупора, через який доносився голос українців до центрального уряду. Уряд не бажав прислухатися до цього голосу, і тоді Центральна рада виступила як парламентський орган, здатний приймати закони, зокрема закони конституційного характеру — універсали. З прийняттям Першого Універсалу в червні 1917 р. визначилася законодавча суть Центральної ради і водночас постала проблема організації виконавчого органу влади.

Перший у XX ст. національний уряд було створено через п'ять днів після проголошення Першого Універсалу, у тому ж червні 1917 р. Він був названий Генеральним секретаріатом. Подібно до того, як Тимчасовий уряд готував скликання Установчих зборів, Генеральний секретаріат почав готувати скликання власних, Українських установчих зборів з території дев'яти губерній, яку Центральна рада вважала Україною.

Повалення Тимчасового уряду прискорило розвиток

державотворчого процесу в Україні. За два тижні після приходу Раднаркому до влади у Петрограді в листопаді 1917 р. Центральна рада проголосила Українську Народну Республіку. Реагуючи на загрозу з боку радянської Росії, яка надіслала війська для захоплення України, Центральна рада 22 січня 1918 р. затвердила Четвертий Універсал, яким проголошувалася незалежність УНР.

Утвердження демократичного ладу в післяреволюційній Україні мало відбутися на Установчих зборах. На початку 1918 р. Центральна рада провела вибори до Українських Установчих зборів на контрольованій нею території — в семи (з тринадцяти) округах. У травні 1918 р. вона планувала провести довибори і організувати роботу Установчих зборів.

Проте останнє засідання Центральної ради відбулося 29 квітня 1918 р. Німецька окупаційна влада прийняла рішення розпустити цей орган Української революції і поставити при владі консервативний уряд царського генерала П. Скоропадського.

На останньому засіданні Центральної ради була прийнята Конституція УНР. Згідно з цим документом УНР ставала типовою парламентською республікою на чолі з головою парламенту. Посади президента Конституція УНР не передбачала.

Наприкінці останнього засідання Центральна рада проголосила М. Грушевського президентом УНР. Протокол засідання виявився незакінченим, і ця подія стала відомою зі спогадів. До жодних практичних наслідків останнє рішення УЦР не призвело. Якщо придивитися до хроніки подій 29 квітня, то в іншому місці Києва, у приміщенні вже не існуючого цирку, відбувся конґрес хліборобів, який проголосив П. Скоропадського гетьманом України.

Згідно з опублікованим у грудні 1917 р. проектом Конституції УНР вищим органом влади в Україні мали бути Всенародні збори, які здійснювали законодавчі функції. Вони ж мали формувати вищу виконавчу та судову владу. До функцій судової влади належала перевірка чинності виборів. На місцях передбачувалося широке запровадження самоврядування. В умовах війни, нав'язаної УНР більшовицькою Росією, провести цей проект у життя повністю не вдалося, зокрема так і не було здійснено адміністративну реформу, залишилися не сформованими місцеві органи самоуправління, основою для яких передбачалося зробити старі земські управи, відповідно демократизувавши їх та перетворивши на народні управи.

Подібною до УНР була політична система Західноукраїнської Народної Республіки. Центральним представницьким органом ЗУНР була Українська Національна Рада, створена у Львові 18—19 жовтня 1918 р. Її склад не був сталим, за останніми даними, списковий склад включав 195 осіб. На чолі Української Національної Ради стояли президія та постійний секретаріат, а згодом — Виділ Української Національної Ради (аналог Малої ради), який складався з 10 осіб. Виділ призначав членів уряду, приймав їх відставку, мав право амністії, затверджував і проголошував закони. Інститут Виділу Української Національної Ради істотно обмежував право президента Української Національної Ради.

Виконавча влада в ЗУНР покладалася на Раду Державних Секретарів. Проте в умовах українсько-польської війни дотриматися принципу поділу гілок влади не завжди вдавалося. Рада Державних Секретарів після евакуації Львова тимчасово змушена була виконувати роль законодавчої влади і видала певну кількість розпоряджень, які мали силу законів. Улітку 1919 р. повноваження Української Національної Ради було делеговано її президентові Є. Петрушевичу, якого було оголошено диктатором ЗУНР.

Відвертий авторитарний характер мала влада гетьмана П. Скоропадського. Це була спроба консервативних сил згасити полум'я революції та покласти край радикальним соціальним настроям завдяки сильній одноосібній владі.

У перспективі гетьман, як і всякий диктатор, обіцяв повернутися до ідеї обрання демократичного Сойму, проте в законах «Про тимчасовий державний устрій України» було обґрунтовано авторитарні принципи влади, вона належала винятково гетьманові. Саме він затверджував закони, і без його санкції жоден закон не мав права сили. Гетьман призначав голову (отамана) Ради міністрів, він керував закордонними справами, був верховним воєводою Української армії і флоту, мав одноосібне право на оголошення військового чи осадного стану, йому належало право вищої судової інстанції. За величезних владних повноважень гетьмана вагомої ролі в управлінні державою набула Державна генеральна канцелярія, функції якої в згаданому законі були слабо означені. В ньому говорилося лише про те, що керування Радою міністрів покладається на генерального секретаря та підпорядковану йому Державну генеральну канцелярію. Водночас передбачалася персональна відповідальність голови Ради міністрів та окремих міністрів перед гетьманом за загальний хід державної справи. На міністерства, крім управлінських функцій, покладались обов'язки підготовки окремих законопроектів. Отже, в Українській державі не передбачалося, в принципі, розподілу гілок влади.

Досить непослідовно цю проблему вирішували у відновленій наприкінці 1918 р. Українській Народній Республіці. Організатором антигетьманського повстання та ініціатором відновлення УНР була Директорія, обрана на вузькому нелегальному зібранні в листопаді 1918 р. Спочатку Директорія передбачала передати свої верховні повноваження Конґресу трудового народу України. Але через військові дії конґрес не взяв владу в свої руки, а знову делегував її на невизначений термін Директорії, функції якої не були чітко реґламентовані. Поряд з Директорією діяла Рада народних міністрів, якій доручалася виконавча влада. РНМ підпорядковувалася Трудовому Конґресу, а на час припинення його засідань — Директорії. Розподіл владних повноважень між Директорією та урядом не було здійснено. Не було визначено й межу їх компетенції. Це постійно призводило до негативних проявів у діях влади та спорадично породжувало спроби одних політичних сил до обмеження влади Директорії, а інших — до посилення персональної влади голови Директорії С. Петлюри. Важлива роль у системі державного управління УНР належала так званим державним нарадам, які скликали в 1919 р. досить часто з представників провідних політичних сил УНР і мали консультативний характер. Рішення нарад виявляли певний консенсус, на підставі якого Директорія ухвалювала принципові рішення, зокрема міняла склад уряду та напрями його політики.

Можна вважати, що українська революція продемонструвала потяг мас до демократичних форм правління, до народовладдя. Проте умови громадянської війни і відсутність демократичного політичного досвіду не дозволили зміцнити демократичну політичну систему. Зазнала поразки також і спроба утвердження консервативного авторитарного ладу.

Особливого розгляду потребує національна радянська державність, яка народилася в Росії. В Україні вона була проголошена у грудні 1917 року, але остаточно утвердилася лише після трьох збройних експедицій — узимку 1917—1918 рр., узимку 1918—1919 рр. і наприкінці 1919 р. Перші дві експедиції більшовицький уряд Росії спрямував проти національних урядів України, а третя мала своїм завданням вибити з республіки білогвардійські окупаційні сили.

Радянська влада послужила тією фізичною основою, на базі якої сформувалася сучасна демократична Україна. Безліч особливостей поточного трансформаційного процесу пов'язана з недалеким радянським минулим. Радянські соціально-економічні інститути і радянська ментальність потужно впливали й досі впливають на еволюцію сучасної політичної системи. Тому в межах поставленої теми необхідно визначити сутність радянської влади.

Почнемо з того, що ця влада мала яскраво виражені «гілки», які свідчили про відділення розпорядчих функцій від законодавчих і навіть засвідчували незалежне існування установ, у рамках яких здійснювалася судова влада. Перелічені «гілки» влади реально функціонували і були пов'язані з народом, який обирав їх. Більше того, народ становив для цих «гілок» влади не тільки електоральне поле, в яке вони занурювалися з певною періодичністю, щоб визначити свій персональний склад. Існували різноманітні «передавальні паси» між владою і населенням, які діяли постійно. Ця система влади була детально визначена конституційно і рекламувалася як неперевершене досягнення історичного розвитку людства — народовладдя.

Вона й справді стала б неперевершеним досягненням, якби могла діяти самостійно, а не була штучним утворенням. За радами, однак, приховувалася конституційно не визначена реальна сила. Ця сила дозволяла функціонувати радянським органам влади, втручаючись у їхні розпорядження тільки в міру необхідності. Але її слово завжди було вирішальним.

Тандем «комуністична партія — ради» виник восени 1917 р., коли більшовики захопили політичну владу в Росії. Вони встановили свою диктатуру на плечах рад і перетворили останні з громадських організацій на органи влади. Більшовицька диктатура виявилася надзвичайно тривалою. Запас її міцності визначався заглибленістю через органи радянської влади в народну товщу. Маючи такий запас, більшовики побудували соціально-економічну систему, в якій кожний член суспільства матеріально залежав від влади. Ця залежність у поєднанні з терором, використовуваним як метод державного управління, була фундаментом диктатури.

На початку 50-х рр. державний терор втратив масовість, а систему таборів ГУЛАГу було розформовано. Це призвело до послаблення диктатури, на якій трималася вся система державних інститутів. Комплекс реформ, запроваджених в різних сферах суспільного життя, полегшив становище. Проте реформи виявилися поверховими або непослідовними. Радянський суспільно-політичний лад потрапив у смугу системної кризи, що поглиблювалася з кожним новим десятиліттям. Наприкінці 80-х рр. всеохоплююча криза перейшла в розпад політичної і соціально-економічної системи. Державні інститути перестали справлятися з труднощами, породженими самим їх існуванням, і розвалилися.

Розглянемо тепер детальніше, як функціонувала встановлена більшовиками система влади. Те, що вона проіснувала, незважаючи на всі внутрішні і зовнішні труднощі, впродовж семи з половиною десятиліть, само по собі свідчило про її великі внутрішні резерви.

Радянською владою слід назвати не владу виконкомів рад або самих рад і не диктатуру компартійних комітетів, а їх нерозривний симбіоз. До населення ця влада оберталася тільки одним своїм обличчям — радами. Відповідно ради відділяли диктатуру компартійних комітетів від виборців. Партія, яка перетворилася на державну структуру, мала всю повноту диктаторської влади, але не залежала від виборців.

Політичну систему (республіку або конституційну монархію), в якій виборці формують на інституційному і персональному рівнях систему органів влади, ми називаємо демократичною. В умовах демократії суспільство панує над державою, тобто є суверенним щодо неї. Політичну систему, в якій держава панує над суспільством, ми називаємо тоталітарною. Спираючись на ради, профспілки, комсомол, громадсько-політичні організації та силові структури, тоталітарна партія могла контролювати всі сфери суспільного життя.

В умовах радянської влади контроль за суспільством переростав у контроль за окремо взятою людиною. Здійснюючи цей контроль, влада не обмежувалася пасивною роллю, а починала активно прищеплювати радянським людям необхідні їй риси, якості, властивості, навички та стереотипи, формувати з них «нову людину».

За Конституцією УСРР (березень 1919 р.) і Конституцією УСРР (травень 1929 р.) центральні органи радянської влади складалися з трьох елементів: Всеукраїнського з'їзду Рад Робітничих, Селянських і Червоноармійських депутатів, Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету (ВУЦВК) і Ради Народних Комісарів. Органами найвищої влади вважалися З'їзди Рад, а в період між ними — ВУЦВК. Органом виконавчої влади була Рада Народних Комісарів. Однак функції законодавчої і виконавчої влади чітко не розрізнялися. ВУЦВК міг втручатися в сферу поточного управління, а Раднарком — приймати на свій розгляд питання і справи, що стосувалися галузі законодавчого та загального управління. Судова влада в перших конституціях УРСР не вважалася самостійною гілкою влади. ВКП(б)—КП(б) У, яка здійснювала диктатуру на території республіки, в Конституції 1919 р. і в Конституції 1929 р. навіть не згадувалася.

За Конституцією СРСР, прийнятою в грудні 1936 р. (й відповідно — за Конституцією УРСР, прийнятою в січні 1937 р.), центральні органи влади були наближені до парламентської форми. Найвищим органом державної влади проголошувалася Верховна Рада СРСР (в УРСР — Верховна Рада УРСР). Тільки цей орган влади мав тепер виключне право на законодавчу діяльність. Рада Народних Комісарів СРСР і Рада Народних Комісарів УРСР вважалися найвищим виконавчим і розпорядчим органом влади. Найвищий Суд СРСР декларувався як вищий судовий орган. Окремою статтею проголошувалася незалежність суддів та їх підпорядкування тільки законові.

У статті Конституції СРСР 1936 р. про права громадян на об'єднання в громадські організації вперше запроваджувалося положення про ВКП(б) як керівне ядро всіх громадських і державних організацій трудящих. Однак декларування ВКП(б) як передового загону трудящих не давало жодного уявлення про реальний обсяг влади компартійних комітетів.

Замаскованість реальної влади, її цілковита невідповідність Конституції робили процес передачі владних повноважень на персональному рівні важко прогнозованим. Він розв'язувався тільки шляхом відкритої або таємної боротьби чи на основі залаштункових домовленостей. Найбільш важким і тривалим виявився процес визначення верховного вождя під час передачі владних повноважень від В. Леніна до Й. Сталіна (1922—1928 рр.). Визначення вищих керівників республіканського рівня завжди було прерогативою верховного вождя.

Найвищою посадою в компартійно-радянській номенклатурі спочатку вважалося головування в уряді. Перехідний характер такого явища не підлягає сумніву. Головою Раднаркому РРФСР, а з утворенням Радянського Союзу — Раднаркому СРСР став родоначальник комуністичної доктрини і засновник більшовицької партії В. Ленін. В УРСР, яка тоді вважалася цілком самостійною державою, відповідну посаду посів Х. Раковський.

Формально, за буквою радянських конституцій найвищою посадою було головування в Президії Всеросійського (Всеукраїнського) Виконавчого Комітету Рад Робітничих, Селянських і Червоноармійських Депутатів (після реформи 1936 р. — в Президії Верховної Ради СРСР і Верховних Рад союзних республік). Ці посади, однак, обіймали представники другого ешелону більшовицьких вождів: в Росії — Я. Свердлов і М. Калінін, в Україні — Г. Петровський.

У міру того, як компартійні комітети опановували всі сфери суспільного життя, реальний вплив монопольно існуючої партії зростав. Відразу після більшовицького перевороту у листопаді 1917 р. ленінська партія стала урядовою. Використовуючи наявні в неї силові структури (Червону гвардію і радянську міліцію), а головним чином спішно створені в грудні 1917 р. чекістські органи, вона перетворилася за кілька місяців на державну партію.

РКП(б)—ВКП(б)—КПРС зберігала диктаторську владу над радами і всім суспільством аж до конституційної реформи М. Горбачова (1988 р.). Фактично вона поділилася на дві різні структури: внутрішню і зовнішню. Зовнішня структура зберігала всі ознаки багатомільйонної політичної партії і була «передавальним пасом» від влади до мас (подібно профспілкам, комсомолу або громадсько-політичним організаціям). Внутрішня структура складалася з призначуваних на всі посади керівників (компартійно-радянської номенклатури) та апарату, що їх обслуговував. Призначувані керівники повинні були проходити процедуру легітимізації формальними виборами в партії (компартійні керівники) або в суспільстві (радянські керівники).

Головне місце в компартійній ієрархії належало з'їздам РКП(б)—ВКП(б)—КПРС. Перші з'їзди після перетворення більшовиків на державну партію справді визначали хід подій. Надалі обраний ними Центральний комітет взяв у свої руки формування персонального складу делегатів з'їзду і почав контролювати кожну хвилину їхньої роботи, щоб перешкодити появі неочікуваних колізій. Завдяки принципу «демократичного централізму» вся влада, яку мали компартійні комітети, перетекла спочатку в Центральний комітет, а потім у створений в ньому неформальний орган найвищої компартійно-радянської влади — політбюро (президію) ЦК. Після цього боротьба за владу на персональному рівні відбувалася всередині політбюро (президії) ЦК.

Компартійно-радянська диктатура зосереджувалася в рамках політбюро (президії) ЦК, всі члени якого мали рівні права. Персоналізація диктатури відбувалася (якщо відбувалася) в ході діяльності цього органу неформальної влади. Цілковита персоналізація влади відбулася двічі, за часів Й. Сталіна і М. Хрущова. Диктаторська влада Й. Сталіна тривала чверть століття, і державна партія перетворилася на іграшку в його руках. Диктаторська влада М. Хрущова тривала менше десятиліття і була усунута цілком легітимним шляхом: втручанням пленуму ЦК КПРС. Компартійно-радянська номенклатура звинуватила першого секретаря ЦК у «волюнтаризмі», тобто в небажанні рахуватися з іншими членами президії ЦК, після чого усунула його від влади.

Навіть Й. Сталін, який в інтересах зміцнення особистої влади знищив мільйон членів власної партії і багато мільйонів інших громадян країни, змушений був рахуватися з особливостями організаційної побудови компартійно-радянської диктатури. На кожному партійному з'їзді він змушений був проходити всю процедуру відновлення своїх диктаторських повноважень від самого початку: обрання делегатом з'їзду, обрання членом Центрального комітету, обрання на першому (в рамках з'їзду) пленумі цього органу генеральним секретарем ЦК ВКП(б)—КПРС.

Компартія України мала всі зовнішні ознаки політичної партії, але не була нею за статутом РКП(б)—ВКП(б)—КПРС. Вона залишалася обласною структурою централізованої партії і мала не більше прав, ніж будь-яка губернська (обласна) партійна організація в Росії.

Після втрати КПРС статусу державної партії вона цілком неочікувано для всіх тих, хто висловився за конституційну реформу (Верховної Ради СРСР і пленуму ЦК КПРС), стала розпадатися. Ті, хто залишався в ній, поділилися на ідеологічно неоднорідні групи. В Компартії України виявилася група «суверен-комуністів», яка в ситуації загального колапсу компартійно-радянської диктатури поспішила взяти владу в свої руки, а потім скористалася політичною ситуацією і заборонила діяльність КПУ. Розпочався надзвичайно важкий і тривалий процес трансформації політичної влади.

* * *

З проголошенням незалежності у 1991 р. та прийняттям Конституції України в 1996 р. державне самоствердження України набуло справді реального і незворотного характеру. Основний Закон як принцип конституційного ладу закріпив розподіл влади на законодавчу, виконавчу й судову.

Про труднощі й перипетії під час їх становлення та розвитку, історію непростих взаємовідносин та пошуки шляхів зближення зусиль трьох гілок влади написано та сказано вже достатньо.

Сьогодні ж, коли ми заговорили про реформування політичної системи зміни президентсько-парламентської форми правління на парламентсько-президентську, перед суспільством постало надзвичайно складне завдання вибору.

Воно полягає в тому, щоб знайти найефективніші варіанти і моделі тієї трансформації, аби Україна від того мала справді історичний зиск, а не ситуативно виграшну ситуацію для певних політичних сил чи політиків.

Для цього просто необхідно скористатися досвідом розвинених демократій і, в першу чергу, не знехтувати власною історією.

Хотілося б сподіватися, що ця публікація, яка жодним чином не претендує на вичерпність та цілісність, а лише містить певну «нарізку» проблеми, спонукає до розмови про реформування політичної системи України саме на основі комплексного підходу. ▼

На початку 50-х рр. державний терор втратив масовість, а систему таборів ГУЛАГу було розформовано

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Вечірній монолог

Матусині чекання

— Північ. А на серці — така туга, як ота, про яку колись покійна матуся казала. Як звірина в клітці маюся: в грудях колотиться слабке здоров'я, в голові думки бурмосяться. Чекаю: ну, коли ж бо настане та мить, що задзвенить телефон? Так буває, звісно, не щодня. Але й тижня не минає без такого вечора: тільки-но засутеніє — я жду. Вже й на двір виходила. Нема. Чи то тільки я так бентежуся? Ні, в сусідки питала — вона теж вечорами мається.

Праска вжиг-вжиг. А за стіною чутно голосне «хр-р-р» — чоловік почиває на ліжку. Він має право: з роботи прийшов, хліб приніс. Нащо Бога гнівити? Він же і допоможе завжди, а іноді й супу зварить, коли я забарюся. Інші додому пляшку несуть, а він — ні-ні. Ну, лише на свята. Так то діло святе. Хіба ж заборонятиму?

Не думайте, що я домашня господиня. Ні, я в торбах тягну решту, крім хліба. Мені не працювати не можна, на все потрібні гроші. Бо дякувати (а кому дякувати?) — все навкруг є, окрім грошей!

... А праска вжиг-вжиг. Нарешті дзеленчить телефон — донечка з театру дзвонить, буде за 20 хвилин. Устигну ще кілька простирадл випрасувати, й одягатимусь. Заманулося їй у театр піти, а додому без провожатого страшнувато. Зі спальні заспокійливо лунає чоловікове «х-р-р».

Ох, надумалась, натомилась. Зустріну донечку, та й відпочиватимемо. Бо день сьогодні важкий був, довгий...

Віра КРАСНОЩОК.

Київська область.

Крок у самотність

Рідна кров

***У** Сарнах у маршрутку один за одним заходили пасажири. Серед них — літня жінка з ціпком. Кожен крок давався їй важко, тож водій допоміг подолати сходинку, підтримав пакет, в якому видно було хлібину і пляшку з олією.*

Жінка сіла біля мене, втерла обличчя хустиною. З усього видно, що спека та слабке здоров'я їй дошкуляють. Я запропонувала холодної мінералки. Моя сусідка подякувала.

— Як наважилися самі їхати так далеко? — запитую, киваючи на ціпка.

— А я живу сама. До лікаря їздила...

Маршрутка рушила. Дорога була неблизька, тож слово за словом і вже невдовзі я знала про Галину Олександрівну Л. майже все: і що все своє життя прочвителювала, і що сама ростила й виховувала сина — пізню дитину, вивчила його в університеті в Києві на свою скромну зарплату і пенсію, часто відмовляючи собі в найнеобхіднішому.

— Він був сенсом мого життя, моєю надією, що в старості стане опорою, — втирає сльози Галина Олександрівна.

Я не стала лізти жінці в душу, хоча дуже хотіла почути її життєву історію. Але після десятихвилинного мовчання (схоже, поринула у спогади) вона продовжила розповідь.

— Володя був хорошим хлопчиком — у мене з ним не було проблем: вчився добре, вдома у всьому мені допомагав. Я була щаслива і готова віддати за нього життя. Вродливий, він зустрічався із своєю однокласницею Вітою — скромною дівчиною. Ця по-юнацьки чиста дружба мене тішила, бо обіцяла перерости в кохання. Коли Володя навчався в Києві, він регулярно писав Вітці, а та переповідала, що в нього все гаразд (це щоб я не хвилювалася). Я не ревнувала, що син приділяє більше уваги дівчині, — це цілком природно. У нас усе було добре. Час збігав, і мій син — випускник університету, мав стати агрономом. Я пишалася ним, коли приїхала до нього в столицю на випускний.

— Оскільки життя в Києві дороге, то не стала там затримуватись (та й живність залишила на сусідів), — продовжила Галина Олександрівна. — Поїхала додому, в село, а син залишився, обіцяючи приїхати трохи пізніше: мовляв, потрібно владнати деякі справи. Я так і сусідам пояснювала навіть тоді, коли через кілька тижнів Володимир не приїхав додому. А сама собі місця не знаходила, перебираючи всілякі варіанти. Снилося, що він у лікарні хворий лежить, що з ним сталася біда. Зателефонувати не мала куди, бо у квартирі, де наймав куток Володя, телефону не було. На поїздку до міста не мала грошей — всі витратила на випускний, навіть ті, що в сусідів позичила. Самі розумієте, що на такому урочистому заході треба було вигляд мати відповідний, тому заздалегідь склала Володі гроші на новий костюм, сорочку і туфлі... А через кілька днів до мене завітала Віта. Дівчина була в розпачі, бо почула від приятеля Володі, з яким він навчався у школі, а згодом і в університеті, що мій син вирішив стати ченцем.

— Як же так? — плакала вона, я ж його стільки років чекала. — Чому мені про це не сказав?

— Що я могла відповісти, — каже Галина Олександрівна. — Мене теж приголомшила ця звістка. І мені так само, як Віті, було боляче, що син не поділився зі мною своїми планами, а ще — що жодної вісточки не подав додому.

Відтоді я живу, наче в тумані, а все, що відбувається навколо, — ніби нереальне.

Невдовзі мене спіткала біда — інсульт. Якби сусідка, яка почула, як лементує у хліві голодне порося, не зайшла до мене, не знаю, чи вижила б... Потім була лікарня. Не пам'ятаю, скільки часу я там пролежала. До мене, крім сусідів, ніхто не навідувався, бо рідні я не маю. Щоправда, медсестрою працювала одна з моїх колишніх учениць, вона й потурбувалася, щоб у мене ліки були, і дещо з харчів приносила. Я потім, звичайно, повернула витрачені гроші, бо в неї — сім'я, діти і невеликі статки. Я дуже вдячна Надійці за її турботу. Схоже, сусідка, яка приїжджала мене провідувати, розповіла медсестрі про сина, і на будь-які розмови про нього наклала табу. Сусідка, як з'ясувалося пізніше, написала настоятелю монастиря, куди пішов мій син. І вже після того, як я виписалася з лікарні і кілька тижнів пролежала вдома, приїхав Володя.

Я марно зрадіпа — це був наче не мій син: де й поділась ласка, він ховав від мене очі, коли я запитувала його: «На кого ж ти мене, синку, покинув?».

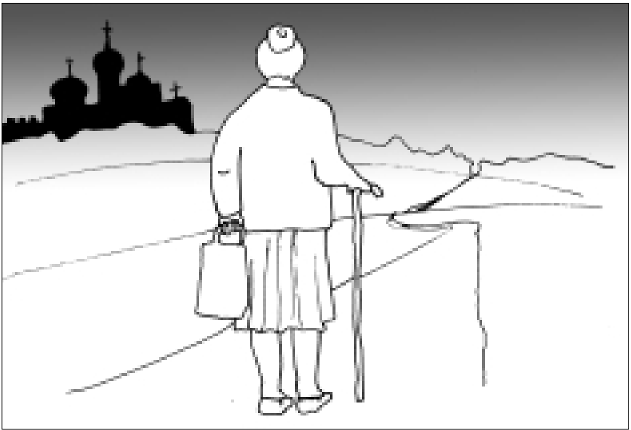
Ні, ви не подумайте, що я засуджую його за те, що він пішов у монастир, але дуже прикро, що не поділився зі мною своїми планами. Та й зараз немає від нього листів...

Галина Олександрівна заметушилася: маршрутка під'їжджала до її села. З допомогою пасажирів вийшла з «бусика» і повільно, накульгуючи, спираючись на ціпок, пішла в самотність...

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Мал. Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО.

SOS!

Допоможіть їй вижити

Немає тяжчого горя для батьків, як бачити, що ти не в змозі допомогти своїй дитині. Таке лихо прийшло до нас. У Київському науково-дослідному інституті онкології нашій дівчинці поставили страшний діагноз: лімфома Беркітта з роду лімфосарком. А Наталці лише п'ять років...

Протягом півроку дитина отримала шість хіміотерапій і після цього рік обходилася без лікування. У середині серпня нинішнього року хвороба почала прогресувати. Наталці знову призначили курс хіміотерапії з подальшою трансплантацією кісткового мозку. Наступне лікування коштуватиме близько 10 тис. доларів. Але ми вже не маємо можливості його оплатити. Дуже просимо всіх небайдужих людей допомогти нам врятувати доньку.

Іван БОРИС.

Тернопіль.

Благодійний рахунок: Тернопільська філія Укрексімбанку, Тернопіль 2620401663916 Борис І. М., МФО 338879, код ЗКПО 22607369 з приміткою: на лікування Борис Наталії Іванівни.

Я щаслива і... хвора

З чоловіком ми дружньо і в любові прожили 44 роки. Обоє вчителювали. Виростили гарних синів. Згодом Бог нагородив нас і невістками: розумні, добрі й виховані Віра та Лариса принесли нам багато радощів. І хоча незгоди та безробіття не обминули їхні гнізда, онуки наші завжди доглянуті, смачненько нагодовані. Інколи навіть дивуєшся, як дівчата з нічого примудряються приготувати і так подати на стіл, що душа радіє... Борючися з економічною безпорадністю ми всі не скиглимо і не втрачаємо оптимізму, а сумлінно працюємо і радіємо життю.

... Але доля розпорядилася жорстоко: у мене виявили рак. Я стара людина, мені 64. І я вирішила — прожити стільки, скільки відвела мені ця хвороба без втручання лікарів. Адже вчителю-пенсіонеру не по кишені навіть необхідні аналізи.

Але як це дивно, я... щаслива. Чоловік мене розуміє і підтримує. Ми дуже близькі духовно. Діти просто не знають, як ще догодити хворій мамі. Слава Богу, я ще ходжу самостійно і знаходжу в собі сили приготувати щось смачненьке до свят, коли в нас гостюють діти й онуки.

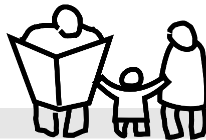
Прізвище прошу не називати. Не хочу співчутливих поглядів і зітхань з боку знайомих. Свій хрест я понесу сама... Але я чула про інфекційну теорію походження раку і панічно боюся зашкодити моїм рідним. Я готова на все, аби тільки не заразити оточуючих. Заспокой мене, дорога «Сім'я». Нехай лікар-спеціаліст відповість, чи небезпечна я для оточуючих?

Світлана А.

Одеська область.

На запитання нашої читачки відповідає київський лікар-інфекціоніст Оксана ГОЛУБ:

— За умови дотримання елементарних санітарно-гігієнічних норм спільне користування санвузлом, побутовими приладами, посудом не є для ваших близьких небезпечне. Сучасною медициною доведено, що передавання раку харчовим, повітряно-крапельним чи контактно-побутовим шляхом неможливе.

Дім з аурою кохання

Фото з альбому

Наталія + Сергій

Тут вона всюдисуща, як аромат весни, і передбачувана, як бажання усміхнутися у відповідь на щиру привітність господарів — Наталії та Сергія АНОШКІВ. Від відчуття умиротворення і гармонії неможливо ні заховатися, ні відмахнутися. І навіть кілька місяців по тому, за сотні кілометрів, від спогадів про дім у містечку Мена, що на Чернігівщині, на душі стає навдивовиж світло і затишно.

Наталя і Сергій разом тільки шість років. Хоча знайомі з дитинства... Їх діти вже створили власні сім'ї і тепер, регулярно провідуючи, «підкидають» їм онуків. Хоча колись саме через діти Сергію і Наталії здавалося неможливим поєднати свої долі... А вони, ці долі — як самі по собі, так і в переплетінні — могли б стати сюжетами для фільмів та книжок. Але найзахопливішою є історія їх кохання...

Зустріч через 25 років

На вечір зустрічі випускників у рідній школі (село Бучки Новгород-Сіверського району Чернігівщини) Наталія Миколаївна приїхала з далекого Семипалатинська (Казахстан). Туди вона потрапила в 19 років як дружина військового. Молодята навіть уявити собі не могли, що, обираючи після закінчення вищого військового училища направлення «Москва-14», опиняться на надсекретному ядерному полігоні за тисячі кілометрів від столиці.

Про 27 років життя за десять кілометрів від полігона Наталія досі згадує із задоволенням. Чоловік служив, а вона, педагог за фахом, спочатку викладала російську мову, потім виховувала дошкільнят. Подружжя багато мандрувало Союзом, виховувало двох синів. Їх оточували чудові веселі друзі (з деякими з них Наталія досі обмінюється докладними листами-поемами — справжніми шедеврами епістолярного жанру). Життя пролітало в атмосфері незабутніх зустрічей і подій. Та раптова смерть чоловіка стала ударом для Наталі та дітей. Це сталося за рік до зустрічі випускників...

Сергій Олексійович також приїхав у рідне село. Йому було чим похвалитися перед однокласниками. Після школи доля закинула його в Мену, де починав на посаді монтера, а доріс до директорського крісла РЕМу (районні електромережі). Одружився, підростали син і донька. Але сімейне життя не склалося і багаторічний шлюб закінчився розлученням. Також за рік до зустрічі...

Колишні однокласники веселилися і згадували шкільні роки. Не забулася й давня симпатія друга дитинства Сергія до Наталки. У розмові, чи то жартома, чи серйозно, прозвучала ідея: а чому б не спробувати створити сім'ю? Також несерйозно обговорили і цілковиту «неможливість» її втілення: великі відстані, відсутність спілкування протягом усіх цих років. До того ж молодший син Наталії ще не отямився після смерті батька і треба спочатку поставити дітей на ноги.

Поговорили... і роз'їхалися: Наталія повернулася до Семипалатинська, Сергій — у Мену.

Ідея знову «ожила» на зустрічі, присвяченій 30-річчю від дня випуску. На той момент (1994 рік) Семипалатинський полігон, створений у далекому 1947 році Курчатовим, закрили, всіх виселили. Сини Наталії «вилетіли з гнізда»: нині старший служить у Москві, а молодший — у Південно-Сахалінську. Обида — у званні капітана. Одне слово, всі «неможливості» перестали бути аргументами. А рішення Сергія залишилося незмінним. Його діти вже здобули освіту, створили свої сім'ї: син живе в Мені, а донька Наталка — у Васильковi.

Саме тоді відбулася розмова, що кардинально все змінила. Кинувши роботу, перекресливши колишній сценарій життя, Наталія переїхала до Сергія в... гуртожиток (будинок він залишив дружині).

— Як ви притиралися? 30 років не спілкувалися — і раптом сім'я. Ви знали одне одного, але життя прожиті різні.

— Мабуть, якби це був хтось інший, а не Сергій, стосунки не склалися б так гладко. Але він — порядна людина. У мене також товариська, поступлива, витримана вдача. Я повернулася на батьківщину і не шкодую про своє рішення. Та й тепер я спокійна за свою маму: вона мешкає з нами.

— Як вона ставиться до нового зятя?

— Дуже добре. Ми ж бо виросли разом. Мама Сергія до своєї смерті також жила разом з нами.

Лінія фронту під напругою

Залишаючи налагоджений ритм життя, Наталія і не сподівалася, що їй вдасться знайти роботу. Українську мову призабула, до того ж у місті навіть молоді педагоги не можуть знайти роботу, йдуть торгувати на ринок. Проте коли оголосили про вакансію на посаду начальника районної Служби у справах неповнолітніх, із дев'яти претендентів обрали саме Наталію Аношко.

— Мабуть, тому, що в мене був досвід. Я дев'ять років працювала в опікунській раді на громадських засадах, шість років була головою жіночої ради частини. А солдати — ті самі 18-річні діти. Я люблю спілкуватися, особливо з молоддю. Поки працювала, взагалі не хворіла: зустрічі, поїздки — ніколи було. Багатодітні і малозабезпечені сім'ї, діти-сироти й такі, що залишилися без батьківської опіки — всі вони на контролі у служби. Колектив дуже добре зустрів мене і шість років по тому... провів на пенсію. Досі буваю на роботі: допомагаю освоюватися своїй наступниці.

У чоловіка теж багато справ: з сьомої ранку до самого вечора — на роботі. Він відповідає за все електропостачання району, під його керівництвом — 80 осіб.

* * *

Наталія Миколаївна — добра господиня: встигає і город у порядку утримувати, і живність — поросят, курей, собак, кота. А які квіти прикрашають її подвір'я! Їхній гостинний дім численні друзі ніколи не оминають.

Свята завжди відзначають разом. А особливо — Новий рік, Різдво й старий Новий рік. Наталія і Сергій люблять розиграші, костюмовані свята. Можуть нарядитися, загримуватися і нагрянути до друзів. Словом, роблять своє життя веселим і яскравим.

А ще Наталія Миколаївна і Сергій Олексійович збудували дім... З аурою кохання.

Юлія ПОТАПЕНКО.

На знімку:
«... Вальс начинается,
дайте, сударыня, руку».

Фото з сімейного архіву.

«Харчі» для карієсу

Корисна площа

Відомо, що карієс — найпоширеніше захворювання зубів. Чому він їх вражає? З цим запитанням ми звернулися до лікаря-стоматолога Київської стоматполіклініки Олександра ТРЕГУБЕНКА.

— Карієс зубів — це патологічний процес, що розвивається в зубах, які вже прорізалися. Тобто він вражає навіть молочні зуби, руйнує їх, утворюючи так звану каріозну порожнину, як то кажуть, з'являються «дірки в зубах». Є кілька чинників, що призводять до цього — зовнішні та внутрішні, тобто стан самого організму людини, або навіть і спадкова схильність тканини зубів до карієсу.

Проте доведено: споживання протягом тривалого часу їжі з надлишковим вмістом вуглеводів (цукор, цукерки, хлібобулочні вироби), не збагаченої мінеральними солями, вітамінами, постійне споживання води з низьким вмістом фтору, а також недодержання повноцінної гігієни порожнини рота призводять до розвитку карієсу зубів. Варто також врахувати, що загальні захворювання під час закладки та розвитку зубів у щелепах, тобто до прорізування, також можуть спричинити зменшення опірності зубів до карієсу. Інтенсивність ураження цією хворобою, як доводять науковці, зростає за таких захворювань, скажімо, як гіпотиреоз, бронхіальна астма, хронічна пневмонія, хвороби шлунково-кишкового тракту, ревматизм.

Та все-таки постійними ворогами зубів є вуглеводи та мікроорганізми, які містяться у порожнині рота. Уявіть, там «бігають» 100—160 видів бактерій, а в одному мілілітрі слини «живуть» 750 мільйонів мікроорганізмів... І «харчуються» вони часточками їжі, що залишається на зубах. Ці залишки, особливо вуглеводи, вони використовують як субстрат для вироблення ферментів та кислоти, які й руйнують тканину зубів у місцях затримання їжі. Тому не досить якісне і не систематичне очищення зубів від залишків їжі призводить до карієсу зубів та його ускладнень.

Отже, видалення залишків їжі — головна умова боротьби з карієсом. Зубні паста, щітка, флос, зубочистка, зубний еліксир плюс здоровий спосіб життя — ось арсенал проти тієї хвороби, що змушує дітей і дорослих ставати пацієнтами стоматолога.

Вирішуйте для себе, що краще для вас: зберігати «харчі» для карієсу, чи тримати зуби в ідеальній чистоті.

(Далі буде).

Найкращі у світі ліки

Наша пошта

Хтось із великих людей якось сказав: «З усіх домашніх ліків гарна дружина — найкращі». І це правильно! Нам із дружиною разом 139 років! У житті зазвичай сильна стать виявляється слабкою. Так сталося і з нами.

Хвороба захопила мене в найспекотніший період літа. За вікном — більше тридцяти, а моя температура тіла після операції підскакувала до сорока. Й естафету за щонайшвидкіше одужання в лікарів перехопила дружина, Валентина Микитівна. Не одну безсонну ніч провела вона біля мене, кожної години міняючи мокру від поту білизну. Уважно стежила за крапельницею, постійно підтримуючи зв'язок з черговим лікарем та медсестрами.

На іншому кінці міста в неї самотня і не менш хвора сестра. За містом — садово-городня ділянка, на якій постійно треба працювати. А знаєте, як важко з лікарняного ліжка спостерігати за непосильною працею близької тобі людини та усвідомлювати, що ти не в змозі нічим їй допомогти?..

Наближається наше золоте весілля. І мені б дуже хотілося, щоб цей лист став приємним сюрпризом для моєї неоціненної другої половини та якоюсь компенсацією за мою, певно, стриманоскупу увагу. Дякую за все, дорога!

Клавдій ТРЕТЬЯКОВ.

Суми.

Симпатична та розумна — також рідкість

Резонанс

Осіннього вечора я прогулювався вулицями рідного міста. Все навкруги сприяло романтичному настрою. Я вперше закохався і поділився з другом почуттями, що наповнювали, здавалося, весь світ. Мені ледь виповнилося 15. Це було вісім років тому.

Сьогодні я відчуваю в собі особистість, намагаюся жити ЗАРАЗ і ТУТ. А почуття мого недалекого минулого пригадалися одразу після прочитання листа Марини Бондар з Харкова «Прагну любові зорепаду» («ГУ» від 29 серпня). Частково я з нею згоден. Наприклад, щодо хлопців, яким подобаються дівчата-шелихвістки. Але й з особистого досвіду можу сказати, що не всім дівчатам потрібні прогулянки при зірках, купання в місячній доріжці, романтичні розмови. Хоча вони й стараються показати, що це не так. І я також не вірю, що не залишилося на світі не просто симпатичної дівчини, а ще й недурної.

Заодно щиро дякую редакції за сучасну цікаву й повчальну газету.

Сергій С.

Гайворон
Кіровоградської області.

Зі швидкістю електровіника

Маленькі хитрощі

Ваші чудові друзі — порядні... гості! Вони попередили вас про свій візит аж за годину до нього. Ваш погляд пробігає по квартирі, і вас охоплює паніка: навколо страшенний розгардіяш. Що робити, як хутко прибрати до приходу гостей?

Кімнати. Зберіть у кошик усі розкидані книжки, косметику та іншу дрібноту. (По місцях порозкладаєте потім, коли матимете вільну хвилинку). Пройдіться пилососом по килимах і відкритих поверхнях, не вдаючись у «підшафні» подробиці. Поправте дивані подушки, покривала й серветки. Бризніть на вікна й люстра спреєм для миття вікон, протріть сухою ганчіркою.

Кухня. Закрийте стік у мийці й замочіть посуд у гарячій воді, додавши рідину для миття посуду. Тим часом протріть плиту, поверхню столів і дверцята шафок. Поховайте до шафок усі зайві каструлі та сковорідки. Залишилося нашвидкоруч помити посуд і протерти підлогу — кухня сяє.

Ванна кімната. Пустіть із душу найгарячішу воду, зачиніть двері, щоб кімната наповнилася парою. За кілька хвилин вимкніть воду і пройдіться губкою по всіх поверхнях. Під впливом пари бруд видалити легше. Запорошені пляшечки і тюбики поховайте до шафок (на них колись матимете час). Оберіть два-три флакони в одній кольоровій гамі і зробіть композицію.

А найкраще — не перетворювати власне помешкання на барліг. Тоді навіть непорядні гості не викликатимуть у вас стресового стану!

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.10 Клуб «Суперкниги».
09.30 Крок до зірок.
10.00 Нова армія.
10.30 Прописи.
11.00 Формула 36,6.
11.30 Модна лінія.
12.00 Для тих, хто вдома.
12.15 Сільський час.
13.05 Подорож у дитинство.
13.25 Мультфільм на замовлення.
14.10 «Саме той» про себе...
14.40 Духовний вісник.
15.00 Новини.
15.15 Ювілейний вечір з нагоди 70-річчя А.Солов'яненка. Частина 2.
16.00 Концертна програма «Через терни до знань». Частина 2.
16.35 Перехрестя.
17.10 Новини Європи.
17.55 Футбол. Чемпіонат України. «Металург» (Донецьк) — «Динамо» (Київ). У перерві — Новини.
19.50 Худ.фільм «Віщує перемогу».
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Панорама.
21.55 Футбол. Ліга чемпіонів. Тижневий огляд.
23.00 ТРК «Ера».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.00 «Час» з О. Марченко.
10.55 Реальний сектор.
11.25 Польова пошта пам'яті.
12.00 Естрадна прем'єр-ліга.
12.40 Хай щастить.
13.15 Панацея.
13.40 Резонанс.

КАНАЛ «1+1»

07.00 Бокс по-справжньому. Нейт Кембелл — Даніель Алісеа.
08.10 Аншлаг, аншлаг.
09.10 Лото-забава.
10.00-14.00 Програми УТ-2.
14.00 Дісней. Мультфільм «Качині історії».
14.30 Дісней. Мультфільм «Чіп і Дейл поспішають на допомогу».
15.05 Гумористична програма «Ляпка».
15.30 Серіал «Поліцейська академія».
16.25 Медовий місяць.
17.20, 20.15 «Останній герой-2».
18.20 Супер-шоу «Крісло».
19.30 ТСН-епіцентр.
21.25 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Ті, хто не спить у Сієтлі».
23.30 Бокс по-справжньому. Нейт Кембелл — Даніель Алісеа.
00.45 «Аргумент кіно» представляє. Худ.фільм «Добряки».

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

КДРТРК

07.00 Програми лауреатів VII Всеукраїнського телерадіофестивалю «Калинові острови-2002».
07.20 Діамантовий ювілей сучасної школи.
07.40 Господар «Світанку».
08.00 Недільні зустрічі.
08.40 Торговий ряд.
08.45 Шлях до успіху.

«ІНТЕР»

09.00 Прогноз погоди.
09.05 Прокинься і співай!
10.05 Телефортуна.
10.45 Уік-енд.
11.30 Караоке на майдані.
12.05 Програма «Усе для тебе».
12.35 Мелорама.
13.20 Інтелект-шоу LG-Еврика.
14.15 Концерт. А.Пугачова. «Вибране».
15.15 Фантастичний фільм «Назад у майбутнє-3».
17.25 Худ. фільм «Поліцейський з Беверлі Хіллз-2».
19.20 Джентльмен-шоу.
20.00 Інформаційно-аналітична програма «Подробиці тижня».
20.50 Худ. фільм «Зоряний десант».
23.15 Проект-F.
00.10 Худ. фільм «Вікно у двір».

ICTV

06.55 Мандрівки натураліста.
07.20 Погода.
07.25 Серіал «Висока хвиля».
08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00 Факти. Гарячі новини.
08.20 Мультсеріал «Том і Шина».
08.45 Мультсеріал «Міфи і легенди».
09.10 Сатирикон.
09.15 Худ.фільм «Воїн часу-5. У загадковій печері».
11.00 Коронна страва.
11.30 Телевізійний центр моди.
12.05 Галопом по європах.
12.45 Факти. День.
13.00 Серіал «Висока хвиля».
13.55 Худ.фільм «Пташка на дроті».
15.55 Серіал «Ейр Америка».
16.45 Сатирикон.
16.50 Шоу Олени Степаненко.
17.45 Серіал «Людина-невидимка».
18.45 Факти. Підсумок дня.
19.00 Сатирикон.
19.05 Худ.фільм «Раптова смерть».
21.20 Худ.фільм «Школа стюардес».
23.15 Штрафний удар.
23.45 Худ.фільм «Франческа».
01.20 «Кентавр». Тележурнал для чоловіків.

СТБ

07.05 Ран ОК.
09.10 Ви практично здорові.
09.30 Ні пуху ні пера.
09.55 Паритет. Євровікна.
10.00 На перший погляд. Бенін.
10.25 Худ.фільм «Придурки».
12.20 «Вікна» у світ.
12.50 Худ.фільм «Музика серця».
15.05 Наш час.
15.20 Зворотний бік медалі.
15.50, 21.25 Італійський футбол.Серія «А». Центральний матч туру.
18.00 Автостиль.
18.20 Худ.фільм «Дорога на Арлінгтон».
20.30 Бізнес-студія.
23.25 Худ.фільм «Спокуса».

НОВИЙ КАНАЛ

07.45 Церква Христова.
08.00 Мультфільм.
08.05 Серіал «Нові пригоди сімейки Адамсів».
08.30 Мультсеріал «Злюки бобри».
09.00 Мультсеріал «Нік і Перрі».
09.25 Серіал «Біттлборгі».
10.00 «3х4». Найкумедніше домашнє відео.
10.40, 12.50 Світ індійського кіно.
12.15 Запитайте у лікаря.
14.20 Репортер.
14.30 Худ.фільм «Казам».
16.35 Худ.фільм «Королева сальса».
18.30 Спецрепортер.
18.50 Погода.
19.00 Худ.фільм «Секретні матеріали».
21.30 Худ.фільм «Охоронець Тесс».
23.25 Гол!
00.15 Худ.фільм «Моє життя».
02.10 Худ.фільм «Секретні матеріали».
04.00 Світ індійського кіно.

ГРТ (міжнародне)

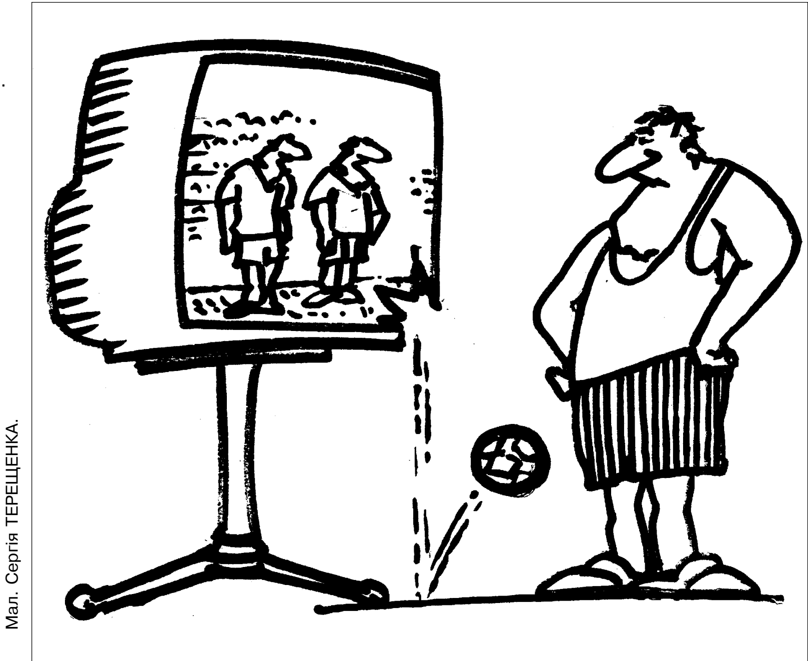
10.00 Новини (із субтитрами).
10.10 Ранкова зірка.
10.55 Що і як.
11.10 Армійський магазин.
11.35 Хто хоче стати мільйонером?
12.25 Дог-шоу.
13.05 «Непутні нотатки» з Д. Криловим.
13.25 Доки всі вдома.
14.00 Новини (із субтитрами).
14.10 Док.детектив «Операція «Російський Джокер». Справа 1978 р.
14.35 Розумниці і розумники.
15.05 Худ.фільм «Удар у відповідь». Справа № 10.
18.00 Часи.
19.05 «Запрошення на танець». Концерт Л.Вайкуле.
19.35 КВН-2002. Літній кубок.
21.35 Худ.фільм «Останній герой-2». 1 серія.
23.25 Худ.фільм «Танго над прірвою».
01.45 Реальна музика.
02.10 Худ.фільм «Удар у відповідь». Справа № 10.

РТР

05.20 Худ.фільм «Прорив».
06.45 Серіал «Дракоша і компанія».
07.10 Російське лото.
08.00 ТБ «Бінго-шоу».
08.35 Вісті — Москва. Тиждень у місті.
09.15 Ранкова пошта.
09.50 Містечко.
10.20 Худ. фільм «Я боязкий, але я лікуюсь».
12.10 Парламентський час.
13.00, 19.00 Вісті.
13.20 Кімната сміху.
14.10 Два роялі.
15.00 Футбол. Чемпіонат Росії. «Зеніт» (Санкт-Петербург) — ЦСКА.
17.10 Худ.фільм «Голий пістолет».
18.50 У «Містечку».
20.10 «Спеціальний кореспондент». Авторська програма О.Хабарова «Російські канікули».
20.40 Ювілейний вечір до 75-річчя Олега Єфремова.
22.50 Худ. фільм «Основний інстинкт».
01.20 Теніс. Міжнародний турнір «Кубок Кремля-2002». Фінал.

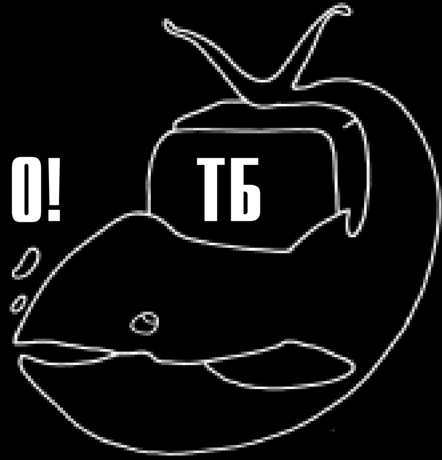
НТБ

05.45 Серіал «Блакитне дерево».
06.30 Star старт!
07.00 Сьогодні.
07.05 Худ. фільм «Сільва».
08.25 Без рецепта.
09.00 Сьогодні.
09.05 Чинник страху.
10.00 Сьогодні.
10.05 Рослинне життя.
10.40 «Ви будете сміятися!» А. Трушкін.
11.00 Сьогодні.
11.05 Професія-репортер.
11.25 Служба порятунку.
12.00 Сьогодні.
12.05 Худ. фільм «Роззява».
13.45 Смачні історії.
14.00 Сьогодні.
14.05 Своя гра.
15.00 «Сьогодні» з Ю. Липатовим.
15.20, 16.05 Принцип «Доміно».
16.00, 17.00 Сьогодні.
17.05 Цілком таємно.
17.55 Худ. фільм «Дев'ять ярдів».
20.00 Нещодавно.
21.30 Худ. фільм «Кращі з кращих-3. Зворотньої дороги немає».
23.30 Серіал «Зоряні врата».
00.20 Журнал Ліги чемпіонів.

Мал. Сергія ТЕРЕЩЕНКА.

У МОРІ інформації серед дрібної рибинки і риби великої телебачення — КАШАЛОТ

ПРОГРАМА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА ТИЖДЕНЬ 30 ВЕРЕСНЯ – 6 ЖОВТНЯ

АНОНСИ

Нічні яструби

Сильвестр Сталлоне

ICTV, понеділок, 19.15

Бойовик. Жорстка сучасна драма, що тримає в напрузі від початку до кінця. Вулфгар, найнебезпечніший терорист в Європі, раптово заявляє про свою присутність у Нью-Йорку цілою серією вибухів, а двоє найкрутіших поліцейських Дік Да Сілва й Вілліс Фокс одержують важке завдання — знайти і зупинити маніяка. У жорстокій грі в кішки-мишки терористові вдається підстрелити агента Вілліса і захопити заручниками дипломатів ООН. Він завжди на крок випереджає Да Сілву, доки вони не залишаються сам на сам в останньому смертельному двобої.

Реж. Брюс Мелмат. У ролях: Сильвестр Сталлоне, Рутгер Хауер.

Діти понеділка

Новий канал, вівторок, 21.30

Ірина Розанова

Комедія. Бізнесмена, який заборгував велику суму мафії, дружина, інсценувавши перед цим його смерть, відвозить у село до своєї сестри...

Реж. А. Сурикова. У ролях: І. Скляр, І. Розанова, Т. Догілєва, А. Джигарханян, В. Павлов.

Жандарм і жандарметки

Луї де Фюнес

ICTV, середа, 19.15

Комедія. У жандармерію надсилають чотирьох стажисток із дуже красивими фігурами. Особовий склад жандармерії починає хвилюватися, а їхні дружини — лютують. Після того, як стажисток викрадають, жандарми мужньо вирушають на пошуки злочинців...

Реж. Жан Жиро. У ролях: Луї де Фюнес, Мішель Галабрю, Моріс Ріш.

Рейд відплати

ICTV, четвер, 19.15

Бойовик. Під час проведення бойових навчань міжнародному терористичному угрупованню вдається викрасти унікальний військовий винахід — нову модель досконалого «стелса». Безстрашний пілот Джефферсон Пайк і його легендарна ескадрилья відправляються на пошуки бази терористів.

Реж. Джей Ендрюс. У ролях: Деніел Болдуїн, Фред Вільямсон.

Сім няньок

Зиновій Гердт

Новий канал, п'ятниця, 19.30

Комедія. Про те, як молодіжна «золота» бригада годинникового заводу взяла на виховання підлітка-правопорушника.

Реж. Р. Биков. У ролях: С. Морозов, В. Івашов, В. Буров, Т. Надєждіна, М. Дроздовська, Т. Карєва, З. Гердт.

Бальзак — заради пристрасті

СТБ, субота, 17.00

Жерар Депардьє

Жанна Моро

Біографічний. Історія життя класика французької літератури Оноре де Бальзака — людини, яка створила свій світ у літературі, історія життя, сповненого пристрасті...

Реж. Жозе Даян. У ролях: Жерар Депардьє, Жанна Моро, Фанні Ардан.

Я божеволію від Айріс

ICTV, субота, 10.40

Мелодрама. Його кличуть Ромео, і йому страшенно не щастить у житті! Але Ромео витримав удари долі, як справжній чоловік. Щоб не померти з голоду, він улаштовується співаком на морський лайнер, що відправляється в круїз. Перед відплиттям корабля наш герой вирішує відвідати ворожку, яка пророкує йому багатство і щастя. Але це збудеться тільки тоді, як він зустріне іноземку, яка промовляє віршами, і ім'я якої схоже на квітку...

Реж. Карло Вердоне. У ролях: Карло Вердоне, Клаудіа Джеріні.

Музика серця

СТБ, неділя, 2.50

Меріл Стріп

Мелодрама. В основі фільму — справжня історія вчительки Роберти Деметрас Гаспарі, яку з двома дітьми покинув чоловік, офіцер ВМС, пішовши до її подруги...

Реж. Уес Крейвен. У ролях: Меріл Стріп, Ейдан Куїн, Анджела Бассет, Глорія Естафан.

30 вересня ▼ ПОНЕДІЛОК

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Ситуація.
09.15 Для тих, хто вдома.
09.30 Панорама.
09.50 Одвічні істини.
10.00 Серіал «Магія кохання».
11.00 Новини. ОСВІТНІЙ КАНАЛ
11.15 «Освіта XXI століття». Реформування середньої освіти на прикладі Білоусівської середньої школи (Черкаська обл.).
11.35 «Не хлібом єдиним...». Лауреат Шевченківської премії Ігор Калинець.
11.55 Теленарис «Екологія довкілля».
12.00 «Наша мова». Культура мовлення. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
12.15 Док.фільм «Замовчаний генерал».
12.45 Ретро-альбом.
12.55 «Шедеври Львівської галереї мистецтв». Передача 1.
13.15 Для тих, хто вдома.
13.30 Регіон. Північ.
13.55 Телевізійна служба розшуку.
14.00 Закон є закон.
15.15 Для тих, хто вдома. ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНИЙ КАНАЛ «СТУДІЯ «5»
15.30 Мультсеріал «Пригоди Незнайка та його друзів»; серіал «Альпійський ліцей».
16.40 Портрет душі.
16.55 Закон є закон.
17.00 Новини.
17.10 До річниці незалежності Китаю. Док.фільм «Враження про Шанхай».
17.40 Серіал «Магія кохання».
18.30 Саме той.
19.00 Новини.
19.20 Худ.фільм «Зупинка поїзда — дві хвилини».
20.35 Вечірня казка.
20.50 Вечірня молитва.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.30 Ситуація.
21.40 Світ спорту.
21.50 Питання дня.
22.00 Наш футбол.
22.30 Казна держави.
22.55 Телевізійна служба розшуку.
23.00 ТРК «Ера».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.10 Зірки, на сцену!
10.50 Худ.фільм «Із житія Остапа Вишні».
12.20 У світі хороших новин.
12.40 Стара колекція. Співає А. Солов'яненко.
13.15 Мультфільм.
13.45 Телевізійна служба розшуку.
13.50 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 17.00, 19.30, 21.50, 00.15 ТСН.
07.30 Серіал «Менти-3».
09.05 Без Табу з О. Герасим'юк.
10.00-14.00 Програми УТ-2.
14.00 Серіал «Професіонали».
14.50 Пів на шосту.
15.25 Крісло.
16.25 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
17.25 Серіал «Пристрасті по-італійськи».
18.25 Гарем.
19.30 ТСН.
20.05 ТСН. Проспорт.
20.15 Серіал «Менти-3».
21.20 Серіал «День народження Буржуя-2». 1 серія.
22.30 Стати зіркою.
23.25 Великий куш.
00.15 ТСН.
00.45 Парк автомобільного періоду.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00 Новини.
06.05 Серіал «Метушливе місто».
06.30 Мультфільм.
07.15 Програма «Третій зайвий».
08.25 Поле чудес.
09.35 Сім'я від А до Я.
09.50 Худ. фільм «Левова частка».
12.15 Серіал «В ім'я твого кохання».
13.00-18.00 Програми обласних та регіональних телекомпаній.

КДРТРК

13.00 За київським часом.
13.10 Шлягер представляє.
13.55 Медичний центр «Довіра».
14.00 Крихітка.
14.30 VII Всеукраїнський телерадіофестиваль «Калинові острови-2002». Конкурсні програми.
15.10 Фольклорама.
15.35 Телевізійна служба розшуку.
15.40 На ранковому прийомі.
16.20 Шлях до успіху.
16.35 Лікар Роман Довженко.
16.40 Серіал «Любов іскриста».
17.25 Торговий ряд.
17.30 За київським часом.

«ІНТЕР»

18.00 Новини.
18.10 Чекай мене.
19.15 Програма К.Стогнія «Кримінал».
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.45 Серіал «Дронго».
21.55 Серіал «Закон».
23.05 Програма «Третій зайвий».
23.40 Подробиці. Підсумки дня.
00.10 Худ. фільм «Останній рубіж».
01.40 Телефортуна.

ICTV

05.30 Ранкова музика.
05.50 Хіт-парад «Гаряча сімка».
06.00 Серіал «Приватний детектив Магнум».
06.50 Телевізійна служба розшуку.
06.55 Мультсеріал «Мега-малюки».
07.20 Мультсеріал «Екшенмен».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.00 Погода.
08.05 Сатирикон.
08.10 Серіал «Повне мамаду».
08.45 Факти. Ранок.
09.00 Серіал «Приватний детектив Магнум».
09.55 Серіал «Долі трьох жінок».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.55 Серіал «Чорна перлина».
11.50 Серіал «Династія».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ.фільм «30-го знищити».
15.15 Мультсеріал «Мега-малюки».
15.35 Мультсеріал «Товстий пес Мендоза».
15.55 Мультсеріал «Іван із Юкона».
16.25 Мультсеріал «Екшенмен».
16.50 Серіал «Кенан і Кел».
17.15 Серіал «V.I.P. Особливо важлива персона».
18.05 Сатирикон.
18.10 Серіал «Парадайз Фоллз». 1 серія.
18.45 Докладно з Д.Кисельовим.
19.15 Худ.фільм «Нічні яструби».
21.10 Серіал «Квартет».
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.00 Погода.
22.10 Сатирикон.
22.15 Худ.фільм «Поле бою».
00.35 Хіт-парад «Гаряча сімка». Підсумки тижня.
01.00 Серіал «Закон і порядок. Спеціальний підрозділ».
01.50 Хіт-парад «Гаряча сімка».

СТБ

07.05 Ран ОК.
07.30 «Вікна» у світ.
08.00 Бізнес-студія.
08.40 Ви практично здорові.
09.30 Зворотний бік медалі.
10.30 NON STOP.
11.00 Худ.фільм «Супермозок».
13.05 Серіал «Любовне захоплення».
14.00 «Вікна». Новини.
14.20 День ОК.
16.00 Серіал «Поліцейські-вертольотчики-2».
17.05 «Вікна». Кримінал.
17.15 Серіал «Багаті та знамениті».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Маски-шоу.
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Худ.фільм «Операція загону «Дельта»-3».
21.25 «Вікна». Бізнес.
21.45 Італійський футбол. Серія «А». Огляд матчів туру.
22.55 Автостиль.
23.20 «Вікна». Спорт.
23.50 «Вікна». Опівночі.
00.10 Серіал «Поліцейські-вертольотчики-2».
01.10 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

06.25, 06.35, 07.35, 08.05, 08.35, 08.50 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.45 Мультфільм «Оггі та кукарачі».
08.30 Репортер.
08.40 Знай наших.
09.00 Київський репортер.
09.20 Серіал «Кетіс і пес».
10.40 Серіал «Клоун».
11.45 Невигадане життя.
12.25 Тетянин полудень.
13.00 Репортер.
13.05 «Хауз фіт» — домашній фітнес.
13.15 Худ.фільм «Няньки».
14.55 Мультсеріал «Три ведмеді».
15.25 Мультсеріал «Невгамовні».
15.55 Мультсеріал «Сакура».
16.20 Серіал «Прості істини-6».
16.55 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів -6».
17.55 Серіал «Кожне життя на рахунку». 1 серія.
19.00 Репортер.
19.35 Серіал «Дикий янгол».
20.30 Ток-шоу «Вікна» з Д. Нагієвим.
21.30 Худ.фільм «На прізвисько «Звір».
23.15 Репортер.
23.40 Погода.
23.50 Серіал «Західне крило».
01.20 Телевізійна служба розшуку.
01.25 Серіал «Зона сутінків».
01.50 Спортивний огляд «Жилетт».
02.10 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів -6».

ГРТ (міжнародне)

15.00 Новини (із субтитрами).
15.15 Худ.фільм «Чеховські мотиви».
17.20 Дог-шоу.
18.00 Новини.
18.25 Жарт за жартом.
18.55 «Єралаш».
19.15 Велике прання.
20.05 Чекай мене.
21.00 Час.
21.35 Серіал «Дронго».
22.35 Хто хоче стати мільйонером?
23.30 Інший час.
00.15 «На футболі» з В.Гусєвим.
00.40 Серіал «Відділ по боротьбі з мафією». Заключна серія.
01.50 Нічна зміна.

РТР

04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Худ. фільм «Дім, в якому я живу».
09.50 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.20 Вісті.
10.20 Казки про кохання.
11.20 У «Містечку».
11.25 Вісті тижня.
12.30 Вісті — Москва. Тиждень у місті.
13.20 Вісті — Спорт.
13.25 Що хоче жінка.
14.25 Стань зіркою.
15.20 Серіал «Прості істини».
16.20 Теніс. Міжнародний турнір «Кубок Кремля-2002».
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Злодійка. Щастя напрокат».
18.50 На добраніч, малята!
19.35 Вісті — Москва.
19.55 Серіал «Бригада».
21.05 Серіал «Закон».
22.35 Фільм «Юрій Любимов». Док. фільм із циклу «Портрети епохи».
23.30 Сінеманія.
00.00 Щоденник «Кубок Кремля-2002».
00.30 Дорожній патруль.

НТБ

05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30 Сьогодні.
05.05, 05.35, 06.10, 06.35, 07.05, 07.40 Ранок на НТБ.
08.00 Рослинне життя.
08.35 «Ви будете сміятися!» Я. Арлазоров.
09.00 Сьогодні вранці.
09.25 Нещодавно.
11.00 Сьогодні.
11.05 Худ. фільм «Принцеса на бобах».
13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сьогодні.
13.05 «Жіночий погляд» О.Пушкіної.
13.35 Серіал «Вона написала убивство».
14.40 Принцип «Доміно».
16.05 Серіал «Невідома планета».
17.05 Увага, розшук!
18.00 «Сьогодні» з Т. Мітковою.
18.35 Серіал «Агент національної безпеки». «Три дні до ефіра».
19.45 Серіал «Далекобійники». 1 серія.
21.00 «Сьогодні ввечері» з К. Поздняковим.
21.35 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів». «Вбивство під музику». 1 частина.
22.40 Серіал «Агент національної безпеки».
23.40 Гордон.

СУБОТА ▼ 5 жовтня

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Цілком природно.
09.30 Зірки, на сцену!
10.00 Мультсеріал «Коала на ім'я Арчибальд».
10.30 Дитяча лінія.
10.45 Створи себе.
11.05 Від сузір'я до сузір'я.
11.30 Хто в домі хазяїн? УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
12.00 «Голос унікальної краси».
12.30 Прем'єра. «Національна заслужена капела бандуристів у Національній філармонії».
12.40 «Парад-алле!». Людмила і Володимир Шевченки.
13.05 Новація.
13.15 Регіон. Захід.
13.40 Ювілейний вечір з нагоди 70-річчя А.Солов'яненка. Частина 1.
14.30 Не все так погано.
15.00 Новини.
15.15 Classic-прем'єр. Антракт з А.Солов'яненком.
15.45 Для тих, хто вдома.
16.00 Реліквії та храми України.
16.05 Концертна програма «Через терни до знань». Частина 1.
16.40 Бути жінкою.
17.05 Світ. Огляд.
17.35 Док.серіал «Світ світів». Пакистан.
18.30 Вікно в Америку.
19.00 Новини.
19.15 Док.фільм «Світ Швейцарії».
19.40 Прем'єра серіалу «Бригада швидкого реагування» (із субтитрами). 2 серія.
20.35 Вечірня казка.
20.45 Вечірня молитва.
20.50 Лотерея «Суперлото», «Кено».
21.00 Новини.
21.30 Світ спорту.
21.45 «Час» з Оксаною Марченко.
22.30 Мультфільм для дорослих.
22.50 Телевізійна служба розшуку.
23.00 ТРК «Ера».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.00 9-й вал.
10.35 Милосердя.
11.00 Пенсійна реформа.
11.40 Чітко і ясно.
12.15 Молодіжний фестиваль «Біле озеро». 2 частина.
12.45 Парламент.
13.30 Людина і закон.

Мал. Сергія ТЕРЕЩЕНКА.

КАНАЛ «1+1»

07.00 Парк автомобільного періоду.
07.35 Пів на шосту.
08.05 Серіал «Час кохати». 4 серія.
09.05 Прихована камера.
10.00-14.00 Програми УТ-2.
14.00 Дісней. Мультфільм «Качині історії».
14.35 Дісней. Мультфільм «Чіп і Дейл поспішають на допомогу».
15.10 Серіал «Ес клаб 7»-3».
15.45 Побачення всліпу.
16.40 Серіал «Марш Турецького-2».
18.25 Аншлаг, аншлаг.
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 Гарем.
21.25 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Тюряга».
23.30 Стати зіркою.
00.20 Кінопристрасті. Худ.фільм «Пікассо Тріггер».

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

КДРТРК

07.00 За київським часом.
07.30 Програми лауреатів VII Всеукраїнського телерадіофестивалю «Калинові острови-2002».
08.00 На ранковому прийомі.
08.40 Торговий ряд.
08.45 Пані, панночка, панянка.

«ІНТЕР»

09.00 Прогноз погоди.
09.05 Містечко.
09.45 Бадьорого ранку!
10.40 Дефіцит-шоу «Хто крайній?».
11.05 Смачно з Борисом Бурдою.
11.45 Планета Здоров'я.
12.25 Земля до початку часів.
13.45 Фільм «Самозванець у школі».
15.25 Концерт. А.Пугачова. «Вибране».
17.15 Худ. фільм «Бонні і Клайд».
19.20 Городок.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.35 Серіал «Убивча сила».
21.45 Що? Де? Коли?
23.10 Камера сміху.
23.50 Худ. фільм «Ніч у барі Маккула».
01.40 Худ. фільм «Вирок часу».

ICTV

06.20 Дог-шоу «Я і мій собака».
07.00 Перехрестя.
07.25 Погода.
07.30 Серіал «Висока хвиля».
08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00 Факти. Гарячі новини.
08.20 Погода.
08.25 Мультсеріал «Том і Шина».
08.55 Мультсеріал «Міфи і легенди».
09.15 Сатирикон.
09.20 Худ.фільм «Чарівник Лала».
10.40 Худ.фільм «Я божеволію від Айріс».
12.45 Факти. День.
13.00 Мультфільми.
13.35 Серіал «Висока хвиля».
14.25 Худ.фільм «Тарзан у Мангеттені».
16.10 Серіал «Ейр Америка».
17.05 Сатирикон.
17.10 Галопом по Європах.
17.45 Серіал «Людина-невидимка».
18.45 Факти. Підсумок дня.
19.00 Сатирикон.
19.05 Худ.фільм «Пташка на дроті».
21.20 Шоу Олени Степаненко.
22.20 Худ.фільм «Ті, що вселяють страх».
00.30 «Кентавр». Тележурнал для чоловіків.
00.50 Худ.фільм «Романтична пристрасть. Скандал». Мовлення на Київ і область:
02.20 Худ.фільм «Я божеволію від Айріс».
04.10 Серіал «Добро проти зла». Заключна серія.
05.05 Худ.фільм «Ті, що вселяють страх».

СТБ

07.05 Ран ОК.
08.50 Імпреза.
09.20 Домовий.
09.35 Кава з молоком.
10.00 Бокс. Тижневий огляд кращих міжнародних боїв.
10.40 Худ.фільм «Наш американський Боря».
12.30 Док. серіал «Передова». «Висадна на Сицилію».
13.00 М-стиль.
13.30, 15.15 Худ.фільм «Виховання жорстокості у жінок та собак».
14.55 Рейс.
16.40 Шоу Бенні Хілла.
17.00 Худ.фільм «Бальзак. Заради пристрасті». 1 серія.
19.00 «Вікна». Новини.
19.15 Худ.фільм «Придурки».
21.10 Худ.фільм «Четвертий янгол».
23.15 Худ.фільм «Неповноцінність».

НОВИЙ КАНАЛ

08.00 Мультсеріал «Невгамовні».
08.30 Мультсеріал «Злюки бобри».
09.00 Мультсеріал «Нік і Перрі».
09.25 Серіал «Біттлборгі».
10.00 Посміхніться. Вас знімають.
10.45 «Хауз фіт» — домашній фітнес.
10.50 За гроші!
11.30 Мультфільм «Пригоди блакитного лицаря».
13.15 Репортер.
13.30 Худ.фільм «Сім няньок».
15.10 Серіал «Індіана Джонс. Підступність купідона».
17.00 Невигадане життя.
17.30 Худ.фільм «Коли запізнюються до ЗАГСу».
19.00 Репортер.
19.20 Погода.
19.30 Худ.фільм «Казам».
21.20 Худ.фільм «Хто такий Гаррі Крамб?».
23.40 Худ.фільм «Непристойні розмови».
01.20 Серіал «Едем».
02.15 «Бівіс і Батхед».
02.40 Серіал «Індіана Джонс. Підступність купідона».
04.10 Худ.фільм «Непристойні розмови».
05.45 За гроші!
06.10 Худ.фільм «Хто такий Гаррі Крамб?».

ГРТ (міжнародне)

10.00 Новини (із субтитрами).
10.10 Ранкова зірка.
10.55 Поле чудес.
11.50 Грай, гармонь улюблена!
12.25 Сміхопанорама.
13.00 Смак.
13.15 Здоров'я.
14.00 Новини (із субтитрами).
14.10 Худ.фільм «Свідок». Справа № 9.
15.50 Док.детектив.
16.10 Концерт А.Свиридової «Адже це я».
16.55 Подорожі натураліста.
17.20 Жарт за жартом.
18.00 Новини.
18.15 Худ.фільм «Сім стариків і одна дівчина».
19.35 Хто хоче стати мільйонером?
20.30, 21.25 Фестиваль «Нова хвиля» в Юрмалі. Частина 2.
21.00 Час.
22.30 Що? Де? Коли?
23.40 Худ.фільм «Брат».
01.15 Худ.фільм «Табу».
02.55 Худ.фільм «Свідок». Справа № 9.

РТР

05.20 Худ.фільм «Доживемо до понеділка».
07.10 Серіал «Дракоша і компанія».
07.35 Золотий ключ.
08.00 Військова програма.
08.20 Док. серіал «Зброя Росії. Кращі із кращих».
09.20 Сам собі режисер.
10.20 «Сто до одного». Телегра.
11.15 «Форт Боярд».
12.10 Клуб сенаторів.
13.00, 19.00 Вісті.
13.20 Худ. фільм «Одинакам надається гуртожиток».
15.00 Теніс. Міжнародний турнір «Кубок Кремля-2002». Півфінали.
17.00 Моя сім'я.
17.55 Аншлаг.
19.25 Дзеркало.
19.50 Прем'єра. «Стань зіркою».
20.50 Премія «Оскар». Худ. фільм «Привид».
23.20 Худ.фільм «Поїзд-утікач».
01.35 Щоденник. «Кубок Кремля-2002».

НТБ

05.55 Худ.фільм «Гостя з майбутнього». 1 серія.
07.00 Сьогодні.
07.05 Худ. фільм «Насреддін у Бухарі».
08.25 Подорожі натураліста.
09.00 Сьогодні.
09.05 Кулінарний поєдинок.
10.00 Сьогодні.
10.05 Квартирне питання.
11.00 Сьогодні.
11.05 Фільм «Якось у Росії». Заключна серія.
11.40 Служба порятунку.
12.00 Сьогодні.
12.05 Худ. фільм «Стережись автомобіля!»
14.00 Сьогодні.
14.05 Своя гра.
15.00 «Сьогодні» з Ю. Липатовим.
15.25 «Жіночий погляд» О.Пушкіної.
16.00 Сьогодні.
16.05 Шоу О. Степаненко.
17.00 Сьогодні.
17.05 Фактор страху.
18.00 «Сьогодні» з Ю. Липатовим.
18.30 Серіал «Агент національної безпеки».
19.35 Худ. фільм «Безодня».
22.05 Професійний бокс. Наші на рингу. Олег Маскаєв проти Девіда Туа.
23.10 Худ. фільм «Секрет жінки».

П'ЯТНИЦЯ, 4 жовтня

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Ситуація.
09.15 Для тих, хто вдома.
09.30 Одвічні істини.
09.40 Телевізійна служба розшуку.
09.45 Мультсеріал «Незнайко у Сонячному місті».
10.10 Серіал «Магія кохання».
11.00 Новини. ОСВІТНІЙ КАНАЛ
11.15 Бачу землю! Ессе Вадима Скуратівського. І.Нечуй-Левицький.
11.35 Штрихи до портрета. Валентина Позняк. «Золоті руки».
11.50 «Учителю, перед ім'ям твоїм...». До Дня працівників освіти. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
12.15 «Голобородькові пастелі».
12.35 Українська класика на телеекрані. Худ.фільм «Гріх». Частина 4.
13.15 Для тих, хто вдома.
13.30 Регіон. Схід.
13.55 Закон є закон.
15.00 Новини.
15.10 Для тих, хто вдома.
15.25 ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНИЙ КАНАЛ «СТУДІЯ «5» Мультсеріал «Пригоди Незнайка та його друзів»; серіал «Альпійський ліцей».
16.30 Надвечір'я.
16.55 Закон є закон.
17.00 Новини.
17.10 Новація.
17.20 Фаза.
17.40 Серіал «Магія кохання».
18.30 Саме той.
19.00 Новини.
19.10 Худ.фільм «Біла кістка».
20.45 Вечірня казка.
20.50 Вечірня молитва.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.30 Ситуація.
21.40 Світ спорту.
21.50 Питання дня.
22.00 Російський романс. «Гори, гори, моя звезда».
22.30 Милосердя.
22.50 Телевізійна служба розшуку.
23.00 ТРК «Ера».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.10 Мультфільм на замовлення.
11.05 Класік-прем'єр з Т. Міленiною.
11.45 Док.фільм «Смерті першої не пригадую».
12.25 Стара колекція.
13.00 Телевізійна служба розшуку.
13.10 Право.
13.50 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 17.05, 19.30, 21.50, 23.15, 00.30 ТСН.
07.30 Серіал «Час кохати». 3 серія.
09.00 Серіал «День народження Буржуя-2». 4 серія.
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Серіал «Професіонали».
15.00 Пів на шосту.
15.35 Серіал «Кріт-2». 3 серія.
16.40 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
17.35 Серіал «Агентство «Місячне сяйво»-2».
18.30 Серіал «Час кохати». 4 серія.
19.30 ТСН.
20.05 ТСН. Проспорт.
20.15 Прихована камера.
21.15 Серіал «Менти-3».
22.25 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Рука, що гойдає колиску».
00.35 ТСН.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00 Новини.
06.05 Серіал «Метушливе місто».
06.35 Караоке на майдані.
07.10 Сім'я від А до Я.
07.20 Програма «Усе для тебе».
08.25 Серіал «Висока хвиля-2».
09.25 Велике прання.
10.30 Пісня року. Осінь.
12.15 Серіал «В ім'я твого кохання».
13.00—18.00 Програми обласних та регіональних телекомпаній.

КДТРТК

13.00 За київським часом.
13.10 Медичний центр «Довіра».
13.15 Музичний час.
13.45 Телевізійна служба розшуку.
13.50 VII Всеукраїнський телерадіофестиваль «Калинові острови-2002». Конкурсні програми.
15.20 «Автографи» Ю.Верещоцького.
15.50 Конкурент.
16.20 Ліки майбутнього.
16.35 «Вісник здоров'я». Лікування хребта.
16.40 Серіал «Любов іскриста».
17.25 Торговий ряд.
17.30 За київським часом.

«ІНТЕР»

18.00 Новини.
18.05 Серіал «Дронго».
19.05 Велике прання.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.45 Поле чудес.
21.55 Худ. фільм «Ордер на смерть».
23.45 Худ. фільм «П'ятниця, 13-е -4».
01.30 Серіал «Висока хвиля-2».

ICTV

05.30 Ранкова музика.
05.50 Хіт-парад «Гаряча сімка».
06.00 Серіал «Приватний детектив Магнум».
06.50 Телевізійна служба розшуку.
06.55 Мультсеріал «Мега-малюки».
07.20 Мультсеріал «Екшенмен».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.00 Погода.
08.05 Сатирикон.
08.10 «Каламбур». Тележурнал відеокоміксів.
08.45 Факти. Ранок.
09.00 Серіал «Приватний детектив Магнум».
09.55 Серіал «Долі трьох жінок».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.55 Серіал «Чорна перлина».
11.50 Серіал «Династія».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ.фільм «Рейд відплати».
14.55 Мультфільми.
15.10 Мультсеріал «Мега-малюки».
15.35 Мультсеріал «Товстий пес Мендоза».
16.00 Мультсеріал «Іван із Юкона».
16.25 Мультсеріал «Екшенмен».
16.50 Серіал «Кенан і Кел».
17.15 Серіал «V.I.P. Особливо важлива персона».
18.05 Сатирикон.
18.10 Серіал «Парадайз Фоллз».
18.45 Докладно з Д.Кисельовим.
19.15 Худ.фільм «Тарзан в Мангеттені».
21.10 Серіал «Повне мамаду».
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.00 Погода.
22.10 Сатирикон.
22.15 Худ.фільм «Вонг Фу, з вдячністю...».
00.25 Худ.фільм «Змія і Райдуга».
02.05 Хіт-парад «Гаряча сімка». Мовлення на Київ і область:
02.15 Худ.фільм «Романтична пристрасть. Скандал».
03.40 Серіал «Добро проти зла».
04.35 Худ.фільм «Вонг Фу, з вдячністю...».

СТБ

07.00 «Вікна». Опівночі.
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.20 Маски-шоу.
08.50 «Вікна». Столиця.
09.30 Худ.фільм «Епізод війни».
11.20 Худ.фільм «Автопригоди».
13.05 Серіал «Любовне захоплення».
14.00 «Вікна». Новини.
14.40 День ОК.
17.05 «Вікна». Кримінал.
17.15 Серіал «Багаті та знамениті».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Док.серіал «Передова». «Висадка на Сицилію».
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Худ.фільм «Наш американський Боря».
21.25 Бокс. Тижневий огляд кращих міжнародних боїв.
22.00 Худ. фільм «Князь темряви. Справжня історія Дракули».
00.00 «Вікна». Опівночі.
00.20 Худ.фільм «Влада рожевої негритянки».
02.00 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

06.25, 06.35, 07.35, 08.05, 08.35, 08.50 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.45 Мультфільм «Оггі та кукарачі».
08.30 Репортер.
08.40 Знай наших.
09.00 Київський репортер.
09.20 Серіал «Кетіс і пес».
10.15 Серіал «Кожне життя на рахунку». 4 серія.
11.30 Принцип «Доміно».
13.00 Репортер.
13.05 «Хауз фіт» — домашній фітнес.
13.15 Худ.фільм «Едді».
15.05 Мультсеріал «Три ведмеді».
15.30 Мультсеріал «Невгамовні».
15.55 Мультсеріал «Сакура».
16.20 Серіал «Прості істини-6».
17.00 Серіал «Макс: янгол із темряви». 3 серія.
17.55 Серіал «Кожне життя на рахунку». 5 серія.
19.00 Репортер.
19.30 Худ.фільм «Сім няньок».
21.30 Худ.фільм «Година Пік».
23.15 Репортер.
23.40 Погода.
23.50 Кунсткамера.
01.10 Телевізійна служба розшуку.
01.20 Серіал «Латинський коханець».
02.10 Худ.фільм «Швидкий Джейк».
03.45 Серіал «Макс: янгол із темряви». 3 серія.
04.30 Худ.фільм «Година пік».
06.00 Худ.фільм «Василиса Прекрасна».
07.10 Мультсеріал «Сакура».
07.35 Серіал «Кібергьорл».

ГРТ (міжнародне)

08.00 Новини.
08.05 Телеканал «Доброго ранку».
09.00 Новини.
09.15 Телеканал «Доброго ранку».
10.15 Серіал «Інспектор Деррік».
11.15 Серіал «Сімейні пута».
12.00 Новини (із субтитрами).
12.15 Велике прання.
13.00 Серіал «Час любити».
13.50 Здоров'я.
14.30 «Єралаш».
14.40 Об'єктив.
15.00 Новини (із субтитрами).
15.15 Худ.фільм «Усе шкереберть».
16.35 Док.детектив «Слід «Білого орла». Справа 2002 р.
17.00 Серіал»Дронго».
18.00 Новини.
18.25 Людина і закон.
18.55 «Єралаш».
19.15 Велике прання.
20.05 Серіал «Сімейні пута».
21.00 Час.
21.35 Поле чудес.
22.40 Серіал «Час любити».
23.25 Худ.фільм «Аляска, сер!».
01.10 Серіал «Інспектор Деррік».
02.05 Худ.фільм «Усе шкереберть».

РТР

04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Бригада».
08.50 Сам собі режисер.
09.50 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Вісті.
10.20 Серіал «Закон».
11.25 Кімната сміху.
12.30 Мусульмани.
12.45 Вісті — Москва.
13.20 Вісті — Спорт.
13.25 Що хоче жінка.
14.25 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
15.20 Серіал «Прості істини».
16.20 Теніс. Міжнародний турнір «Кубок Кремля-2002».
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Форт Боярд.
18.50 На добраніч, малята!
19.35 Вісті — Москва.
19.50 Худ. фільм «Брат».
21.55 Телегра «Ставка».
22.30 Худ. фільм «Гра всерйоз».
00.45 Щоденник. «Кубок Кремля-2002».
01.15 Дорожній патруль.

НТБ

05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30 Сьогодні.
05.05, 05.35, 06.10, 06.35, 07.05, 07.40 Ранок на НТБ.
07.50 Серіал «Далекобійники».
09.00 Сьогодні вранці.
09.25 Док. фільм «Злочин і кара».
10.00 Сьогодні.
10.05 Цілком таємно.
10.50 Смачні історії.
11.00 Сьогодні.
11.05 Худ. фільм «Небезпечні гастролі».
12.45 Кримінал.
13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сьогодні.
13.05 «Жіночий погляд» О.Пушкіної.
13.35 Серіал «Вона написала убивство».
14.40 Принцип «Доміно».
16.05 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів». «Відлуння блокади».
17.20 Очна ставка.
18.00 «Сьогодні» з Т. Митковою.
18.30 Свобода слова.
19.55 Худ. фільм «Сміттяр».
22.00 Усе відразу!
22.35 Худ. фільм «Людина, котра хотіла стати королем».
00.55 До зустрічі!

ВІВТОРОК, 1 жовтня

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Ситуація.
09.15 Для тих, хто вдома.
09.30 Одвічні істини.
09.40 Мультсеріал «Пригоди Незнайка та його друзів».
10.05 Серіал «Магія кохання».
11.00 Новини. ОСВІТНІЙ КАНАЛ
11.15 «Французька година». Урок французької мови, №5 новини, наук.-поп. фільм.
11.55 Цей таємничий світ. «Китай: заборонене місто». УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
12.15 «Шедеври Львівської галереї мистецтв». Передача 2.
12.25 Знайомтесь, фестиваль «Горицвіт».
12.35 Українська класика на телеекрані. Худ.фільм «Гріх». Частина 1.
13.15 Для тих, хто вдома.
13.30 Регіон. Південь.
13.55 Закон є закон.
15.00 Новини.
15.10 Для тих, хто вдома. ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНИЙ КАНАЛ «СТУДІЯ «5»
15.25 Мультсеріал «Незнайко у Сонячному місті»; серіал «Альпійський ліцей».
16.35 Резонанс.
16.55 Закон є закон.
17.00 Новини.
17.15 Енергетичне поле.
17.40 Серіал «Магія кохання».
18.35 Новини.
18.50 Футбол. Кубок УЄФА. «Шахтар» (Донецьк) — «Аустрія» (Відень, Австрія).
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.20 Ситуація.
21.30 Питання дня.
21.35 Футбол. Ліга чемпіонів. «Фейеноорд» (Роттердам, Голландія) — «Динамо» (Київ, Україна).
23.40 ТРК «Ера».
01.20 Футбол. Ліга чемпіонів. Огляд матчів.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.10 Мультфільм.
10.30 Худ.фільм «Зупинка поїзда — дві хвилини».
11.50 Перехрестя.
12.30 Модна лінія.
13.10 Казна держави.
13.45 Телевізійна служба розшуку.
13.50 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 17.00, 19.30, 21.50, 00.20 ТСН.
07.30 Серіал «Поліцейська академія».
09.00 Серіал «День народження Буржуя-2». 1 серія.
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Серіал «Професіонали».
14.50 Пів на шосту.
15.25 Серіал «Менти-3».
16.25 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
17.25 Серіал «Пристрасті поіталійськи».
18.30 Серіал «Час кохати». 1 серія.
19.30 ТСН.
20.05 ТСН. Проспорт.
20.15 Серіал «Кріт-2». 1 серія.
21.20 Серіал «День народження Буржуя-2». 2 серія.
22.30 Подвійний доказ.
23.30 Великий куш.
00.20 ТСН.
00.50 Телевізійна служба розшуку.
00.55 Остання барикада.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00 Новини.
06.05 Серіал «Метушливе місто».
06.30 Джентльмен-шоу.
07.20 Програма «Третій зайвий».
08.20 Серіал «Висока хвиля-2».
09.25 Велике прання.
10.20 Уік-енд.
10.55 Серіал «Закон».
12.15 Серіал «В ім'я твого кохання».
13.00—18.00 Програми обласних та регіональних телекомпаній.

КДТРТК

13.00 За київським часом.
13.10 Хіт-базар.
13.45 Медичний центр «Довіра».
13.50 VII Всеукраїнський телерадіофестиваль «Калинові острови-2002». Конкурсні програми.
15.55 Недільні зустрічі.
16.35 Лікар Роман Довженко.
16.40 Серіал «Любов іскриста».
17.25 Торговий ряд.
17.30 За київським часом.

«ІНТЕР»

18.00 Новини.
18.05 Серіал «Дронго».
19.05 Велике прання.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.45 Серіал «Дронго».
21.50 Серіал «Закон».
23.00 Програма «Третій зайвий».
23.40 Подробиці. Підсумки дня.
00.20 Серіал «V.I.P.».
01.20 Серіал «Висока хвиля-2».

ICTV

05.30 Ранкова музика.
05.55 Хіт-парад «Гаряча сімка».
06.05 Серіал «Приватний детектив Магнум».
06.55 Мультсеріал «Мега-малюки».
07.20 Мультсеріал «Екшенмен».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.00 Погода.
08.05 Сатирикон.
08.10 Серіал «Квартет».
08.45 Факти. Ранок.
09.00 Серіал «Приватний детектив Магнум».
09.55 Серіал «Долі трьох жінок».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.55 Серіал «Чорна перлина».
11.50 Серіал «Династія».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ.фільм «Нічні яструби».
14.45 Мультфільми.
15.10 Мультсеріал «Мега-малюки».
15.35 Мультсеріал «Товстий пес Мендоза».
16.00 Мультсеріал «Іван із Юкона».
16.25 Мультсеріал «Екшенмен».
16.50 Серіал «Кенан і Кел».
17.15 Серіал «V.I.P. Особливо важлива персона».
18.05 Сатирикон.
18.10 Серіал «Парадайз Фоллз». 2 серія.
18.45 Докладно з Д.Кисельовим.
19.15 Худ.фільм «Легіон».
21.20 Кримінальні історії.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.00 Погода.
22.10 Сатирикон.
22.15 Худ.фільм «Непереборний потяг».
00.25 ДКТ представляє. Світ комп'ютера.
00.45 Серіал «Закон і порядок. Спеціальний підрозділ».
01.35 Хіт-парад «Гаряча сімка».
01.45 Музика ночі.

СТБ

07.00 «Вікна». Опівночі.
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.20 Маски-шоу.
08.50 «Вікна». Столиця.
09.30 Худ.фільм «Операція загону «Дельта»-3».
11.15 Худ.фільм «Шпигунські пристрасті».
13.05 Серіал «Любовне захоплення».
14.00 «Вікна». Новини.
14.40 День ОК.
16.00 Серіал «Поліцейські-вертольотчики-2».
17.00 Паритет. Євровікна.
17.05 «Вікна». Кримінал.
17.15 Серіал «Багаті та знамениті».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Маски-шоу.
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Худ.фільм «Фальшива ціль».
21.25 «Вікна». Бізнес.
21.45 Худ.фільм «Проклята ущелина».
23.55 «Вікна». Опівночі.
00.15 Серіал «Поліцейські-вертольотчики-2».
01.20 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

06.25, 06.35, 07.35, 08.05, 08.35, 08.50 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.45 Мультфільм «Оггі та кукарачі».
08.30 Репортер.
08.40 Знай наших.
09.00 Київський репортер.
09.20 Серіал «Кетіс і пес».
10.15 Серіал «Кожне життя на рахунку». 1 серія.
11.30 Принцип «Доміно».
13.00 Репортер.
13.05 «Хауз фіт» — домашній фітнес.
13.15 Худ.фільм «На прізвисько звір».
14.55 Мультсеріал «Три ведмеді».
15.25 Мультсеріал «Невгамовні».
15.55 Мультсеріал «Сакура».
16.20 Серіал «Прості істини-6».
16.55 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів -6».
17.55 Серіал «Кожне життя на рахунку». 2 серія.
19.00 Репортер.
19.35 Серіал «Дикий янгол».
20.30 Ток-шоу «Вікна» з Д. Нагієвим.
21.30 Худ.фільм «Діти понеділка».
23.15 Репортер.
23.40 Погода.
23.50 Худ.фільм «Вантажівка Палмера».
02.00 Серіал «Зона сутінків».
02.30 Серіал «Баффі — винищувачка вампірів-6».
03.10 Ток-шоу «Вікна» з Д. Нагієвим.
03.50 Серіал «Зона сутінків».
04.15 Худ.фільм «Вантажівка Палмера».
05.50 Мультсеріал «Сакура».

ГРТ (міжнародне)

08.00 Новини.
08.07 Телеканал «Доброго ранку».
09.00 Новини.
09.15 Телеканал «Доброго ранку».
10.15 Серіал «Інспектор Дерік».
11.15 Серіал «Сімейні пута».
12.00 Новини (із субтитрами).
12.15 Велике прання.
13.00 Серіал «Відділ по боротьбі з мафією». Заключна серія.
14.15 Чекай мене.
15.00 Новини (із субтитрами).
15.15 Що? Де? Коли?
16.20 Худ.фільм «Двоє».
17.05 Серіал «Дронго».
18.00 Новини.
18.25 Кумири. Л.Озолиня.
18.55 «Єралаш».
19.15 Велике прання.
20.05 Серіал «Сімейні пута».
21.00 Час.
21.35 Серіал»Дронго».
22.35 Серіал «Час любити». 1 серія.
23.30 Док.детектив.
00.00 Нічний «Час».
00.10 Серіал «Інспектор Деррік».
01.10 Нічна зміна.

РТР

04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Бригада».
08.50 Два роялі.
09.50 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.20 Вісті.
10.20 Серіал «Закон».
11.25 Ток-шоу «Ціна успіху».
12.30 Колосальне господарство.
12.45 Вісті — Москва.
13.20 Вісті — Спорт.
13.25 Що хоче жінка.
14.25 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
15.20 Серіал «Прості істини».
16.20 Теніс. Міжнародний турнір «Кубок Кремля-2002:.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Злодійка. Щастя напрокат».
18.50 На добраніч, малята!
19.35 Вісті — Москва.
19.55 Серіал «Бригада».
21.05 Серіал «Закон».
22.35 Док. фільм «Олег Єфремов. Я говорю за всю среду...».
23.35 Худ.фільм «Законник».
01.30 Щоденник. «Кубок Кремля-2002».
02.00 Дорожній патруль.

НТБ

05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30 Сьогодні.
05.05, 05.35, 06.10, 06.35, 07.05, 07.40 Ранок на НТБ.
08.05 Увага, розшук!
09.00 Сьогодні вранці.
09.25 Щиросерде зізнання.
10.00 Сьогодні.
10.05 Кулінарний поєдинок.
10.50 Смачні історії.
11.00 Сьогодні.
11.05 Худ.фільм «Пропоную руку й серце».
12.45 Кримінал.
13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сьогодні.
13.05 «Жіночий погляд» О.Пушкіної.
13.35 Серіал «Вона написала убивство».
14.40 Принцип «Доміно».
16.05 Худ. фільм «Змієлов».
18.00 «Сьогодні» з Т. Митковою.
18.40 Футбол. Ліга чемпіонів. «Локомотив» (Росія) — «Барселона» (Іспанія).
21.00 «Сьогодні ввечері» із К. Поздняковим.
21.35 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів». «Вбивство під музику». 2 частина.
22.40 Серіал «Агент національної безпеки».
23.45 Гордон.
00.35 Щоденник Ліги чемпіонів.

2 жовтня — СЕРЕДА

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ
06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 Ситуація.
09.15 Для тих, хто вдома.
09.30 Одвічні істини.
09.40 Телевізійна служба розшуку.
09.45 Мультсеріал «Пригоди Незнайка та його друзів».
10.05 Серіал «Магія кохання».
11.00 Новини. ОСВІТНІЙ КАНАЛ
11.15 Грані пізнання. Фізика та інформатика тонких матерій.
11.45 Історія української державності. 1980—1990 рр. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
12.15 Ретро-альбом. До міжнародного дня музики.
12.25 Українська класика на телеекрані. Худ.фільм «Гріх». Частина 2.
13.15 Для тих, хто вдома.
13.30 Регіон. Центр.
13.55 Закон є закон.
15.00 Новини.
15.10 Для тих, хто вдома.
15.30 ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНИЙ КАНАЛ «СТУДІЯ «5» Мультсеріал «Незнайко у Сонячному місті»; серіал «Альпійський ліцей».
16.55 Закон є закон.
17.00 Новини.
17.15 Експосвіт.
17.40 Серіал «Магія кохання».
18.30 Саме той.
19.00 Новини.
19.15 Худ.фільм «Я тебе ненавиджу».
20.35 Вечірня казка.
20.45 Вечірня молитва.
20.50 Лотерея «Суперлото», «Кено».
21.00 Новини.
21.20 Ситуація.
21.30 Питання дня.
21.35 Футбол. Ліга чемпіонів. «Осер» (Франція) — «Арсенал» (Англія).
23.40 ТРК «Ера».
01.20 Футбол. Ліга чемпіонів. Огляд матчів.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ
УТ-2
10.10 Бути жінкою.
10.40 Дитяча лінія.
11.05 Від сузір'я до сузір'я.
11.55 Стара колекція.
12.15 Сільський час.
13.15 Театральна афіша. Франківці вчора, сьогодні, завтра.
13.45 Телевізійна служба розшуку.
13.50 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»
07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 17.00, 19.30, 21.50, 00.05 ТСН.
07.30 Серіал «Час кохати». 1 серія.
09.00 Серіал «День народження Буржуя-2». 2 серія.
10.00-14.00 Програми УТ-2.
14.00 Серіал «Професіонали».
15.00 Пів на шосту.
15.30 Серіал «Кріт-2». 1 серія.
16.30 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
17.30 Серіал «Пристрасті поіталійськи».
18.30 Серіал «Час кохати». 2 серія.
19.30 ТСН.
20.05 ТСН. Проспорт.
20.15 Серіал «Кріт-2». 2 серія.
21.20 Серіал «День народження Буржуя-2». 3 серія.
22.25 Без Табу з О. Герасим'юк.
23.10 Великий куш.
00.05 ТСН.
00.35 Телевізійна служба розшуку.
00.40 Остання барикада.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ
«ІНТЕР»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00 Новини.
06.05 Серіал «Метушливе місто».
06.35 Смачно з Борисом Бурдою.
07.15 Програма «Третій зайвий».
08.25 Камера сміху.
09.05 Велике прання.
10.05 Банк-шоу «Сейф».
11.00 Серіал «Закон».
12.15 Серіал «В ім'я твого кохання».
13.00-18.00 Програми обласних та регіональних телекомпаній.

КДРТРК
13.00 За київським часом.
13.10 Шлягер представляє.
13.55 Медичний центр «Довіра».
14.05 VII Всеукраїнський телерадіофестиваль «Калинові острови-2002». Конкурсні програми.
14.55 Програма із циклу «Світ авіації і туризму».
15.25 Естафета.
15.40 Домашній доктор.
16.00 Телевізійна служба розшуку.
16.05 Люди і долі.
16.35 Вісник здоров'я. Лікування хребта.
16.40 Серіал «Любов іскриста».
17.25 Торговий ряд.
17.30 За київським часом.

«ІНТЕР»
18.00 Новини.
18.05 Серіал «Дронго».
19.05 Велике прання.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.45 Серіал «Дронго».
21.50 Серіал «Закон».
23.05 Подробиці. Підсумки дня.
23.45 Серіал «V.I.P.».
01.30 «Bomfank MC»S» на «Таврійських іграх».

ICTV
05.30 Ранкова музика.
05.50 Хіт-парад «Гаряча сімка».
06.00 Серіал «Приватний детектив Магнум».
06.50 Телевізійна служба розшуку.
06.55 Мультсеріал «Мега-малюки».
07.20 Мультсеріал «Екшенмен».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.00 Погода.
08.05 Сатирикон.
08.10 Кримінальні історії.
08.45 Факти. Ранок.
09.00 Серіал «Приватний детектив Магнум».
09.55 Серіал «Долі трьох жінок».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.55 Серіал «Чорна перлина».
11.45 Серіал «Династія».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ.фільм «Легіон».
14.50 Мультфільми.
15.10 Мультсеріал «Мега-малюки».
15.35 Мультсеріал «Товстий пес Мендоза».
16.00 Мультсеріал «Іван із Юкона».
16.25 Мультсеріал «Екшн-мен».
16.50 Серіал «Кенан і Кел».
17.15 Серіал «V.I.P. Особливо важлива персона».
18.05 Сатирикон.
18.10 Серіал «Парадайз Фоллз».
18.45 Докладно з Д.Кисельовим.
19.15 Худ.фільм «Жандарм і жандарметки».
21.10 «Каламбур». Тележурнал відеокоміксів.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.00 Погода.
22.10 Сатирикон.
22.15 Худ.фільм «Чужа земля».
00.15 Автопілот.
00.30 Серіал «Закон і порядок. Спеціальний підрозділ».
01.15 Хіт-парад «Гаряча сімка».
01.25 Музика ночі.

СТБ
16.05 Серіал «Поліцейські-вертольотчики-2».
17.05 «Вікна». Кримінал.
17.15 Серіал «Багаті та знамениті».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Маски-шоу.
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Худ.фільм «Чорний пес».
21.25 «Вікна». Бізнес.
21.45 Худ.фільм «Геймер».
23.55 «Вікна». Опівночі.
00.15 Серіал «Поліцейські-вертольотчики-2».
01.15 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ
06.25, 06.35, 07.35, 08.05, 08.35, 08.50 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.45 Мультфільм «Оггі та кукарачі».
08.30 Репортер.
08.40 Знай наших.
09.00 Київський репортер.
09.20 Серіал «Кетіс і пес».
10.15 Серіал «Кожне життя на рахунку». 2 серія.
11.30 Принцип «Доміно».
13.00 Репортер.
13.05 «Хауз фіт» — домашній фітнес.
13.10 Худ.фільм «Діти понеділка».
15.00 Мультсеріал «Три ведмеді».
15.25 Мультсеріал «Невгамовні».
15.55 Мультсеріал «Сакура».
16.20 Серіал «Прості істини-6».
17.00 Серіал «Макс: янгол із темряви». 1 серія.
17.55 Серіал «Кожне життя на рахунку». 3 серія.
19.00 Репортер.
19.35 Серіал «Дикий янгол».
20.30 Ток-шоу «Вікна» з Д. Нагієвим.
21.30 Худ.фільм «Співак на весіллі».
23.15 Репортер.
23.40 Погода.
23.50 Худ.фільм «Зруйнована віра».
01.55 Телевізійна служба розшуку.
02.00 Серіал «Зона сутінків».
02.25 Серіал «Макс: янгол із темряви». 1 серія.
03.10 Ток-шоу «Вікна» з Д. Нагієвим.
03.50 Худ.фільм «Зруйнована віра».
05.20 Серіал «Зона сутінків».
05.45 Мультфільм.
06.00 Мультсеріал «Сакура».

ГРТ (міжнародне)
08.00 Новини.
08.05 Телеканал «Доброго ранку».
09.00 Новини.
09.15 Телеканал «Доброго ранку».
10.20 Серіал «Інспектор Дерік».
11.15 Серіал «Сімейні пута».
12.00 Новини (із субтитрами).
12.15 Велике прання.
13.00 Серіал «Час любити».
13.45 Срібна куля. О.Єфремов.
14.25 «Непутні нотатки» з Д.Криловим.
14.40 Що і як.
15.00 Новини (із субтитрами).
15.15 Худ.фільм «Джон Лоулесс поза законом».
17.05 Серіал»Дронго».
18.00 Новини.
18.25 Сміхопанорама.
18.55 «Єралаш».
19.15 Велике прання.
20.10 Серіал «Сімейні пута».
21.00 Час.
21.35 Серіал»Дронго».
22.35 Серіал «Час любити».
23.30 Док.детектив «Слід «Білого орла». Справа 2002 р.
00.00 Нічний «Час».
00.10 Формула влади. Президент Чилі Р. Лагос.
00.40 Серіал «Інспектор Дерік».
01.35 Нічна зміна.

РТР
04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Бригада».
08.50 Моя сім'я.
09.50 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.20 Вісті.
10.20 Серіал «Закон».
11.25 Ток-шоу «Ціна успіху».
12.30 Москва — Мінськ.
12.45 Вісті — Москва.
13.20 Вісті — Спорт.
13.25 Що хоче жінка.
14.25 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
15.20 Серіал «Прості істини».
16.20 Теніс. Міжнародний турнір «Кубок Кремля-2002».
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Злодійка. Щастя напрокат».
18.50 На добраніч, малята!
19.35 Вісті — Москва.
19.55 Серіал «Бригада».
21.05 Серіал «Закон».
22.35 «Культурна революція».
23.35 Худ. фільм «34-й швидкий».
01.15 Щоденник. «Кубок Кремля-2002».
01.45 Дорожній патруль.

НТБ
05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30 Сьогодні.
05.05, 05.35, 06.10, 06.35, 07.05, 07.40 Ранок на НТБ.
07.50 Серіал «Далекобійники».
09.00 Сьогодні вранці.
09.25 Очна ставка.
10.00 Сьогодні.
10.05 Шоу Олени Степаненко.
10.50 Смачні історії.
11.00 Сьогодні.
11.05 Худ. фільм «Женя, Женечка і «катюша».
12.45 Кримінал.
13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сьогодні.
13.05 «Жіночий погляд» О.Пушкіної.
13.35 Серіал «Вона написала убивство».
14.40 Принцип «Доміно».
16.05 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
17.20 Док. фільм «Злочин і кара».
18.00 «Сьогодні» з Т. Мітковою.
18.35 Серіал «Агент національної безпеки». «Махаон».
19.45 Серіал «Далекобійники».
21.00 «Сьогодні ввечері» з К. Поздняковим.
21.35 Футбол. Ліга чемпіонів. «Ліверпуль» (Англія) — «Спартак» (Росія).
23.35 Гордон.
00.25 Щоденник Ліги чемпіонів.

3 жовтня — ЧЕТВЕР

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ
06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 Ситуація.
09.15 Для тих, хто вдома.
09.30 Одвічні істини.
09.40 Мультсеріал «Пригоди Незнайка та його друзів».
10.05 Серіал «Магія кохання».
11.00 Новини. ОСВІТНІЙ КАНАЛ
11.15 Грані пізнання. Що уміє лазер?
11.45 «Хроніка XX століття». Іван Багряний. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
12.15 «Присягаю тобі, Полтаво. Древня і вічно юна».
12.35 Українська класика на телеекрані. Худ.фільм «Гріх». Частина 3.
13.15 Для тих, хто вдома.
13.30 Регіон. Крим.
13.55 Закон є закон.
15.00 Новини.
15.10 Для тих, хто вдома.
15.25 ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНИЙ КАНАЛ «СТУДІЯ «5» Мультсеріал «Пригоди Незнайка та його друзів»; серіал «Альпійський ліцей».
16.30 Бізнес за правилами.
17.00 Новини.
17.15 Закон є закон.
17.20 У світі хороших новин.
17.50 Футбол. Кубок УЄФА. «Металург» (Запоріжжя) — «Лідс» (Англія).
19.50 Серіал «Магія кохання».
20.40 Вечірня казка.
20.50 Вечірня молитва.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.30 Ситуація.
21.45 Світ спорту.
21.55 Питання дня.
22.00 9-й вал.
22.35 Портрет душі.
22.25 ТРК «Ера».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ
УТ-2
10.10 Крок до зірок.
10.50 Ретроспектива польського ТБ. Худ.фільм «Година W».
12.20 Хто в домі хазяїн?
13.00 Мультфільм.
13.15 Подорож у дитинство.
13.45 Телевізійна служба розшуку.
13.50 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»
07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 17.05, 19.30, 21.50, 00.15 ТСН.
07.30 Серіал «Час кохати». 2 серія.
09.00 Серіал «День народження Буржуя-2». 3 серія.
10.00-14.00 Програми УТ-2.
14.00 Серіал «Професіонали».
15.05 Пів на шосту.
15.35 Серіал «Кріт-2». 2 серія.
16.35 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
17.30 Серіал «Пристрасті поіталійськи».
18.30 Серіал «Час кохати». 3 серія.
19.30 ТСН.
20.05 ТСН. Проспорт.
20.15 Серіал «Кріт-2». 3 серія.
21.20 Серіал «День народження Буржуя-2». 4 серія.
22.25 Я так думаю. «Діти — генії».
23.25 Великий куш.
00.15 ТСН.
00.45 Телевізійна служба розшуку.
00.50 Остання барикада.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ
«ІНТЕР»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00 Новини.
06.05 Серіал «Метушливе місто».
06.25 Бадьорого ранку!
07.10 Сім'я від А до Я.
07.20 Програма «Усе для тебе».
08.25 Серіал «Висока хвиля-2».
09.20 Велике прання.
10.15 Програма К.Стогнія «Кримінал».
10.55 Серіал «Закон».
12.15 Серіал «В ім'я твого кохання».
13.00-18.00 Програми обласних та регіональних телекомпаній.

КДРТРК
13.00 За київським часом.
13.10 Медичний центр «Довіра».
13.15 Хіт-базар.
13.50 «Усмішка» А.Демчука.
14.05 Ексклюзив М.
14.55 VII Всеукраїнський телерадіофестиваль «Калинові острови-2002». Конкурсні програми.
15.35 Родом з України.
16.15 Світ моди від Людмили Кисленко.
16.40 Серіал «Любов іскриста».
17.25 Торговий ряд.
17.30 За київським часом.

«ІНТЕР»
18.00 Новини.
18.05 Серіал «Дронго».
19.05 Велике прання.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Серіал «Дронго».
21.45 Футбол. Кубок УЄФА. «Вердер» (Бремен) — «Металург» (Донецьк). У перерві — Інтерспорт.
23.55 Подробиці. Підсумки дня.
00.35 Серіал «V.I.P.».
01.30 Серіал «Висока хвиля-2».

ICTV
05.30 Ранкова музика.
05.55 Хіт-парад «Гаряча сімка».
06.05 Серіал «Приватний детектив Магнум».
06.55 Мультсеріал «Мега-малюки».
07.20 Мультсеріал «Екшенмен».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.00 Погода.
08.05 Сатирикон.
08.10 «Каламбур». Тележурнал відеокоміксів.
08.45 Факти. Ранок.
09.00 Серіал «Приватний детектив Магнум».
09.55 Серіал «Долі трьох жінок».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.55 Серіал «Чорна перлина».
11.50 Серіал «Династія».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ.фільм «Жандарм і жандарметки».
14.55 Мультфільми.
15.10 Мультсеріал «Мега-малюки».
15.35 Мультсеріал «Товстий пес Мендоза».
16.00 Мультсеріал «Іван із Юкона».
16.25 Мультсеріал «Екшенмен».
16.50 Серіал «Кенан і Кел».
17.15 Серіал «V.I.P. Особливо важлива персона».
18.05 Сатирикон.
18.10 Серіал «Парадайз Фоллз».
18.45 Докладно з Д. Кисельовим.
19.15 Худ.фільм «Рейд відплати».
21.10 «Каламбур». Тележурнал відеокоміксів.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.00 Погода.
22.10 Сатирикон.
22.15 Худ.фільм «Комодо».
00.05 ДКТ представляє. Світ комп'ютера.
00.30 Серіал «Закон і порядок. Спеціальний підрозділ».
01.15 Хіт-парад «Гаряча сімка».
01.25 Музика ночі.

СТБ
07.00 «Вікна». Опівночі.
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.20 Маски-шоу.
08.50 «Вікна». Столиця.
09.30 «Вікна». Спорт.
10.00 Імпреза.
10.30 На перший погляд. Карлові Вари.
11.25 Худ.фільм «Чорний пес».
13.05 Серіал «Любовне захоплення».
14.00 «Вікна». Новини.
14.40 День ОК.
16.00 Серіал «Поліцейські-вертольотчики-2».
17.00 Паритет. Євровікна.
17.05 «Вікна». Кримінал.
17.15 Серіал «Багаті та знамениті».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Маски-шоу.
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Худ.фільм «Автопригоди».
21.25 «Вікна». Бізнес.
21.45 Худ.фільм «Епізод війни».
23.55 «Вікна». Опівночі.
00.15 Серіал «Поліцейські-вертольотчики-2».
01.15 «Вікна». Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ
06.25, 06.35, 07.35, 08.05, 08.35, 08.50 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Телепузики.
07.30 Репортер-бізнес.
07.45 Мультфільм «Оггі та кукарачі».
08.30 Репортер.
08.40 Знай наших.
09.00 Київський репортер.
09.20 Серіал «Кетіс і пес».
10.15 Серіал «Кожне життя на рахунку». 3 серія.
11.30 Принцип «Доміно».
13.00 Репортер.
13.05 «Хауз фіт» — домашній фітнес.
13.15 Худ.фільм «Співак на весіллі».
15.00 Мультсеріал «Три ведмеді».
15.25 Мультсеріал «Невгамовні».
15.55 Мультсеріал «Сакура».
16.20 Серіал «Прості істини-6».
17.00 Серіал «Макс: янгол із темряви». 2 серія.
17.55 Серіал «Кожне життя на рахунку». 4 серія.
19.00 Репортер.
19.35 Серіал «Дикий янгол».
20.30 Ток-шоу «Вікна» з Д. Нагієвим.
21.30 Худ.фільм «Едді».
23.15 Репортер.
23.40 Швидкий гол.
23.45 Погода.
23.55 Худ.фільм «Кривава вечірка».
01.55 Серіал «Зона сутінків».
02.25 Серіал «Макс: янгол із темряви». 2 серія.
03.05 Ток-шоу «Вікна» з Д. Нагієвим.
03.45 Худ.фільм «Кривава вечірка».
05.15 Серіал «Зона сутінків».
05.35 Мультфільми.
06.00 Мультсеріал «Сакура».

ГРТ (міжнародне)
08.00 Новини.
08.05 Телеканал «Доброго ранку».
09.00 Новини.
09.15 Телеканал «Доброго ранку».
10.15 Серіал «Інспектор Дерік».
11.15 Серіал «Сімейні пута».
12.00 Новини (із субтитрами).
12.15 Велике прання.
13.00 Серіал «Час любити».
13.50 Життя чудових людей.
14.25 «Єралаш».
14.35 Слідство веде Колобков.
15.00 Новини (із субтитрами).
15.15 Худ.фільм «Остання справа Вареного».
16.30 Док.детектив.
17.00 Серіал»Дронго».
18.00 Новини.
18.25 Самі з вусами.
18.55 «Єралаш».
19.15 Велике прання.
20.05 Серіал «Сімейні пута».
21.00 Час.
21.35 Серіал «Дронго».
22.35 Серіал «Час любити».
23.30 Док.детектив «Вона хотіла бути Нікитою». Справа 1999 р.
00.00 Нічний «Час».
00.10 Серіал «Інспектор Дерік».
01.10 Нічна зміна.

РТР
04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Бригада».
08.50 Аншлаг.
09.50 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.20 Вісті.
10.20 Серіал «Закон».
11.25 Ток-шоу «Ціна успіху».
12.30 Вся Росія.
12.45 Вісті — Москва.
13.20 Вісті — Спорт.
13.25 Що хоче жінка.
14.25 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
15.20 Серіал «Прості істини».
16.20 Теніс. Міжнародний турнір «Кубок Кремля-2002».
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Злодійка. Щастя напрокат».
18.50 На добраніч, малята!
19.35 Вісті — Москва.
19.55 Серіал «Бригада».
21.05 Серіал «Закон».
22.35 Худ.фільм «Серце Ангела».
00.50 Щоденник. «Кубок Кремля-2002».
01.20 Дорожній патруль.

НТБ
05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30 Сьогодні.
05.05, 05.35, 06.10, 06.35, 07.05, 07.40 Ранок на НТБ.
07.50 Серіал «Далекобійники».
09.00 Сьогодні вранці.
09.25 Служба порятунку.
10.00 Сьогодні.
10.05 Квартирне питання.
11.00 Сьогодні.
11.05 Худ. фільм «Кишенькові гроші».
13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сьогодні.
13.05 «Жіночий погляд» О.Пушкіної.
13.35 Серіал «Вона написала убивство».
14.40 Принцип «Доміно».
16.05 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
17.20 Щиросерде зізнання.
18.00 «Сьогодні» з Т. Мітковою.
18.35 Серіал «Агент національної безпеки». «Пристрасті за Філоновим».
19.45 Серіал «Далекобійники».
21.00 «Сьогодні ввечері» з К. Поздняковим.
21.35 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів». «Відлуння блокади».
22.40 Серіал «Агент національної безпеки».
23.45 Гордон.
00.40 Кома.

СУСПІЛЬСТВО

Сьогодні вітчизняній атомній енергетиці — 25!

Ювілей завмерлого юнака

(Початок на 1-й стор.)

І сьогодні там, мабуть, були б гучніші й веселіші урочистості з цієї нагоди, належне вшанування тат, мам і нянь первістка атомної енергетики на теренах України. Але багатьох з нас охоплює скоріше смуток, аніж радість. Адже прожив ювіляр лише 19 літ. Йому, ще молодому, який відпрацював лише 66 відсотків свого проектного ресурсу, назавжди обірвали життя 30 листопада 1996 року. А його, між іншим, за підсумками роботи попереднього року, було визнано одним із двадцяти кращих енергоблоків світу. Зупинили і не відновлювали його дихання після того, як підвів, скомпрометував всю нашу атомну енергетику молодший брат — четвертий...

Утім, нинішній ювілей мав би бути ще торік. Бо з'явитися на світ перший енергоблок ЧАЕС повинен був ще в IV кварталі 1976 року. І хоча тодішній Союз вже набув певного досвіду спорудження атомних станцій (у 1954 році було введено в експлуатацію Обнінську, а пізніше — Ленінградську і Курську АЕС), «пологи» першого енергоблока і всієї Чорнобильської станції були важкі й складні. Як свідчать таємні документи того часу, зокрема спецповідомлення Управління КДБ при Раді Міністрів УРСР по м. Києву та Київській області від 17 серпня 1976 року, численні союзні, а також українські організації і підприємства зривали терміни поставок технічної документації та обладнання. Деяке устаткування і будівельні матеріали надходили геть низької якості. Доопрацьовували, замінювали, переробляли. Як наслідок — перевитрачали кошти, марнували час. Окрім цього, на ударній велетенській новобудові не вистачало близько 1500 будівельників багатьох професій, особливо бетонувальників, мулярів, зварювальників.

І тому, вочевидь, не випадково невдовзі півторарічний первісток несподівано сильно занедужав. 18 лютого 1979 року його аварійно зупинили. Підстава була не дріб'язкова: перестала надходити вода для охолодження реактора. Спеціальна комісія встановила причину — технічна недосконалість одного з пристроїв, котру було закладено ще в проекті...

Згадувати про це в ювілейний день атомної енергетики начебто й недоречно. Але нині добудовують енергоблоки на Хмельницькій і Рівненській АЕС. Чи багато там тих, хто добре пам'ятає прорахунки, яких припускалися під час спорудження першого й наступних енергоблоків Чорнобильської АЕС? Чи не забули часом усі там і ті, хто причетний до добудови блоків у столиці, про планетарну катастрофу, яка трапилася на так і не добудованій ЧАЕС і надто дорого коштує нам?

А тому — ще одна згадка-зарубка. Чорнобильську АЕС будували згідно з рішенням XXIV з'їзду КПРС. І щоб виконати його директиви, хоча й з деяким запізненням, на ЧАЕС ввели енергоблоки з реакторами типу РБМК-1000, котрі мали нижчі техніко-економічні показники за вже наявний тоді реактор типу ВВЕР-1000. Та для кращих і надійніших реакторів не було ще спеціальних міцних, великого розміру корпусів. Із серійним виготовленням їх зволікали тоді через відсутність необхідних виробничих потужностей. Отож і вирішено було на виконання директив партійного з'їзду, забезпечити прискорений розвиток атомної енергетики шляхом застосування вже тоді застарілих реакторів. Чим закінчилося дещо запізніле рапортування, — відомо. Певно саме з цих причин Чорнобильська АЕС майже за 25 років потому знову стала первістком у нашій країні. Тепер уже — першим спеціалізованим підприємством зі зняття з експлуатації атомних електростанцій. Колишні виробники електроенергії освоюють новий етап життєвого циклу атомної енергетики. Шкода лише, що передчасно і з такими втратами й ускладненнями.

Добру «справу» першого чорнобильського енергоблока нині продовжують на чотирьох наших діючих АЕС 13 його наступників. Але вже типу ВВЕР різних модифікацій. Проте і з ними енергоблоки на всіх станціях час від часу також «слабують». Через різні технічні неполадки.

До речі, з усіх атомних станцій — Хмельницької (один енергоблок), Південно-Української та Рівненської (по три) найбільшою не тільки в Україні, а й у Європі є Запорізька. На ній експлуатують шість енергоблоків загальною потужністю 6000 мегават. Усі наші АЕС разом виробляють близько 50 відсотків загального обсягу виробництва електричної енергії в нашій країні. Однак коефіцієнт використання їх потужностей з різних причин навіть у кращі періоди в середньому ледь перевершує 70 відсотків. Це означає, що, скажімо, торік через усілякі порушення і непередбачені зупинки всі атомні станції недодали майже 975 млн. кВт-год електроенергії.

І хоча в останні місяці нинішнього року помітне поліпшення роботи всіх АЕС, є над чим помізкувати працівникам нашої атомної енергетичної галузі під час відзначення її 25-річчя.

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

ФУТБОЛ

Не зуміли побороти страх

Ліга чемпіонів. Груповий турнір. 2-й тур.

Група F. «Байєр» (Німеччина) — «Манчестер Юнайтед» (Англія). 1:2. «Маккабі» (Ізраїль, Хайфа) — «Олімпіакос» (Греція). 3:0.

Група G. «Депортиво» (Іспанія) — «Мілан» (Італія). 0:4. «Ланс» (Франція) — «Баварія» (Німеччина). 1:1.

Група H. «Брюгге» (Бельгія) — «Локомотив» (Росія). 0:0. «Галатасарай» (Туреччина) — «Барселона» (Іспанія). 0:2.

Група E. «Ньюкасл» (Англія) — «Фейєноорд» (Нідерланди). 0:1 (Пардо, 4).

«Ювентус» (Італія, Турин) — «Динамо» (Україна, Київ). 5:0. Голи: Ді Вайо, 14, 52, Дель П'єро, 22, Давідс, 67, Недвед, 79.

«Ювентус»: Буффон, Феррара, Монтеро (Байокко, 76), Моретті, Тюрам, Таккінарді (Тудор, 68), Давідс, Недвед, Каморанезі, Дель П'єро, Ді Вайо (Трезеге, 72).

«Динамо»: Рева, Гіоане, Саблич, Гавранчич, Несмачний, Леко, Хацкевич (Мелащенко, 71), Чернат, Пеєв, Гусін, Шацьких.

Попереджено: Феррара (5), Таккінарді (62), Леко (68).

Арбітр — Вольфганг Старк (Німеччина).

24 вересня. Турин. Стадіон «Деллє Альпі». 14 градусів. 27 000 глядачів.

«Ювентус», «Фейєноорд» — по 4 очки, «Динамо» — 3, «Ньюкасл» — 0.

Після яскравої перемоги над «Ньюкаслом» шанувальники київського «Динамо» пережили велике розчарування. Адже улюблена команда поступилася «Ювентусу» — 0:5. Такої невдачі динамівці за роки своїх виступів у єврокубках зазнали десять років тому в Лісабоні, де програли «Бенфіці» з таким само рахунком — 0:5. Я був свідком тієї міні-трагедії, коли над своїми вчорашніми одноклубниками збиткувався Юран.

На стадіоні біля підніжжя Альп, де зібралося не так уже й багато глядачів, але вони не замовкаючи ані на мить так горланили, що, здається, перекричали б три заповнених ущерб наших «Олімпійських», найтитулованіший український клуб не зміг гідно протистояти господарям, котрих небезпідставно вважають фаворитами не тільки групи, а й усього турніру.

Правда, гріх не сказати, що наші футболісти мали кілька нагод забити. Зокрема, двічі це міг зробити Шацьких. Небезпечно бив головою Хацкевич. І лише блискавична реакція Буффона врятувала «чорно-білих» від гола.

Особливо невдало кияни діяли в обороні. Як на мене, відправною точкою в поєдинку стала якась дитяча зухвалість Гіоане, який надумав у власному карному майданчику показати Недведу свій хвацький дриблінг. Чех перехопив м'яча і віддав його Дель П'єро, а той спокійно пробив у порожні ворота.

Вигляд подарунка мав і перший гол у ворота гостей. Після подачі кутового зліва Ді Вайо переграв набагато вищого на зріст Саблича і ударом головою відкрив рахунок.

Через декілька хвилин прекрасним навісним пасом Хацкевич вивів Шацьких сам на сам із воротарем. Проте наш форвард пробив недбало. Якби влучив Максим, то результат був би, можливо, трохи інший.

А після перерви перевага господарів була абсолютною. Вони добре тримали м'яча, почувалися упевнено й розкуто. Постійно чинили тиск на ворота «Динамо». І ще тричі примусили Реву капітулювати.

Отакі метаморфози відбулися з нашим «Динамо» за один тиждень. За кілька хвилин по закінченні зустрічі тренер динамівців **Олексій Михайличенко** коментував подію у прес-центрі стадіону «Деллє Альпі»:

— Цю поразку ми заслужили, бо поступилися у колективних діях. Наробили купу помилок, які неприпустимі навіть на рівні змагань третьої ліги, не кажучи вже про Лігу чемпіонів. Тому, що сталося, можу дати лише одне пояснення: наші футболісти не зуміли перебороти страх перед «Ювентусом». Хвилювання проглядалося в кожному русі всіх без винятку гравців. Умовлянням тут нічого не вдієш. Потрібен досвід. Зокрема, треба вміти гідно тримати й такі удари долі.

— Які корективи ви зробили в перерві між таймами?

— Ми намагалися заспокоїти хлопців і налаштовували їх відпрацювати другий тайм в іншому ключі. Викинути з голови результат першої половини й розпочати свою гру. Але, на жаль, практика ще раз показує: перебудуватися по ходу матчу практично неможливо.

— Гаразд, гравці зробили багато помилок. А у тренерів були прорахунки?

— Звичайно. Адже програли не футболісти, а тренери.

— Згодні, що в «Динамо» створюється нова команда, побудована на симбіозі високої технічної майстерності та функціональної готовності. Чи має вона майбутнє?

— Динамівська манера гри завжди будувалася на гарній організації та індивідуальній майстерності. Саме в цих компонентах ми сьогодні поступилися суперникові. А щодо майбутнього команди відповідь дасть час...

Зрозуміло, що настрій у **Марчелло Ліппі**, тренера «Старої сеньйори», був значно ліпший:

— Матч був дуже цікавий, а «Юве» досяг бажаного результату. Впродовж гри ми постійно змінювали тактику. Відмінно діяв Недвед.

— Чи можна вважати цей матч «Ювентуса» найкращим у вашій тренерській кар'єрі?

— Із сорока зустрічей, проведених командою в Лізі під моїм керівництвом, цю вважаю однією з найкращих.

— Ваші підопічні зіграли добре, тому що київське «Динамо» діяло невпевнено?

— Ні. Київська команда аж ніяк не слабка. Адже вона зуміла переграти «Ньюкасл» з рахунком 2:0. Тільки наступні матчі покажуть її реальну силу.

— Скажіть, либонь, перед «Ювентусом» стоїть завдання перемогти в Лізі чемпіонів?

— Так. Саме цей, а також інші трофеї, ми плануємо привезти до Турина цього року. Найголовніше — наша впевненість у реальності досягнення поставленої мети, яка зміцнюється день у день, від матчу до матчу.

Уже в аеропорту перед відльотом додому наша репортерська команда мала нагоду поспілкуватися з президентом ФК «Динамо» (Київ) **Ігорем Суркісом**.

— Насамперед хочу вибачитися перед усіма прихильниками «Динамо» за показану гру проти «Ювентуса», — сказав він. — Одразу після матчу з «Ньюкаслом» я казав, що в команді не повинно панувати жодної ейфорії. Сьогодні всі бачили, що на полі була не команда, а окремі футболісти. Раніше помилки компенсувалися бійцівськими якостями. Нині такого не спостерігалося. Проте склалося враження, що кожний гравець себе «продає». Це неприпустимо, і, вважаю, тренери зроблять відповідні висновки. Опускатися до такого рівня соромно.

— Які причини, крім психологічних, вплинули на гру динамівців?

— Важко зрозуміти все це. Втім, гадаю, такий футболіст, як Несмачний, для котрого це вже третя Ліга чемпіонів, мусить грати на значно вищому рівні. Інакше він змусить керівництво клубу шукати на його місце кваліфікованішого виконавця. Сьогодні не всі розуміли, що, виходячи на поле, потрібно боротися. Якби це було, результат був би інший.

У груповому турнірі для нас ще нічого не втрачено. Потрібно зібратися з духом і боротися в кожному матчі.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Турин—Київ.

Дякуємо ФК «Динамо» (Київ) за допомогу в організації цього репортажу.

***

Чемпіонат України. Вища ліга. 10-й тур.

«Металург» Д — «Металург» Зп. 1:1. 3 000 глядачів. Голи: Чутанг, 59 — Модебадзе, 45.

Вашингтон скорочує допомогу

Офіційне підтвердження дістали мусовані кілька днів пресою чутки про те, що Сполучені Штати скорочують свою допомогу Україні.

Прес-служба Посольства США в Україні так прокоментувала «ГУ» відповідні заяви високопоставлених представників Білого дому: «Нещодавно уряд США завершив аналіз аудіозапису від липня 2000 року, наданого колишнім охоронцем Президента України Леоніда Кучми Миколою Мельниченком. В одному фрагменті цього запису чути, як Президент Кучма схвалює таємний продаж Іраку радарного комплексу «Кольчуга». Після проведеного аналізу ми вважаємо, що цей запис автентичний. Це визнання змушує нас вдатися до перегляду політики США щодо України, і зокрема ставлення до Президента Кучми. Отож Сполучені Штати вирішили призупинити на час цього перегляду виділення Україні коштів, які надавалися за Актом на підтримку свободи. Проте йдеться лише про кошти, котрі спрямовувалися центральному уряду України: на 2002 рік це 54 млн. доларів, приблизно 35 відсотків від усього обсягу фінансування, що здійснюється за Актом на підтримку свободи. Вищезгаданий перегляд американської політики не вплине на більшу частину допомоги, яка надається приватному сектору, неурядовим організаціям, органам місцевого самоврядування. Продовжуватимуть діяти програми підтримки малого бізнесу, підтримки впровадження власності на землю, програми обмінів. Також не постраждає підтримка співпраці між військовими відомствами України та США та підтримка заходів з нерозповсюдження ядерної зброї. Слід зазначити, що сьогодні ми, як ніколи, готові допомагати Україні здійснювати політичні й економічні реформи, які наблизили б цю державу до європейських стандартів. А поточний перегляд нашої політики відбиває наше серйозне занепокоєння, що поставки зброї до Іраку були схвалені Президентом Кучмою. Нинішнє рішення говорить також про нашу рішучість перешкодити подальшим імовірним поставкам Україною чи будь-якою іншою країною, які суперечать резолюції ООН».

Учора Міністерство закордонних справ України висловило свою рішучу незгоду із звинуваченнями на адресу України у продажу озброєнь Іраку, які було висловлено офіційними американськими особами. МЗС оприлюднило спеціальну заяву. Як зазначено у документі, українська сторона вважає, що наведена Вашингтоном аргументація не витримує критики ані за критерієм запропонованих як докази даних, ані за поясненнями причин слушності нинішнього моменту для висування таких безпідставних звинувачень. Адже США не впевнені в кінцевій поставці Україною систем пасивного радіолокаційного спостереження «Кольчуга» до Іраку і базуються тільки на припущенні про деякі ознаки того, що це могло відбутися, йдеться у заяві. Для України, зазначено також у документі, часткове призупинення допомоги США має символічне, але цілком негативне значення. «Для нас принциповим є те, чи керується адміністрація США в політиці щодо України мотивами сприяння розбудові демократичної, ринкової, інтегрованої до Європи України, чи сьогоднішні кроки американської сторони продиктовані якимись іншими міркуваннями», — йдеться в документі.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Коли верстався номер. Глава адміністрації Президента Віктор Медведчук вважає, що звинувачення США на адресу України в торгівлі зброєю з Іраком напряму пов`язані з політичними акціями, які відбуваються в нашій державі. Про це, як повідомили інформагентства, він заявив учора журналістам. Віктор Медведчук висловив також думку, що можливі санкції проти України з боку США безпідставні, бо Вашингтон не має доказів причетності України до незаконної торгівлі зброєю.

Заява

фракцій Комуністичної партії України, Соціалістичної партії України та фракції Блоку Юлії Тимошенко

З приводу підтвердження офіційними органами зарубіжних країн факту забороненої торгівлі зброєю з України

Державні органи та інформаційні агентства США, Великої Британії та інших країн офіційно визнали факт порушення Україною санкцій ООН про заборону торгівлі зброєю та спеціальними технологіями і матеріалами з певними країнами.

Сталося те, що передбачалося, всупереч брехливим запевненням з боку вищого керівництва нашої держави. Не можна сховати шило в мішку, не можна брехнею перекрити істину. Вона ж для України прикра: цілком можливі санкції щодо держави з боку міжнародного співтовариства. Це може означати блокування всіх економічних контактів, введення ембарго, розірвання дипломатичних відносин та інші санкції з катастрофічними наслідками для суспільства та держави.

Ми, представники опозиції, категорично протестуємо проти утискування інтересів України. Водночас ми розуміємо правомірність притягнення до відповідальності конкретних посадовців в Україні, найперше президента Л. Кучми, за згоди і під патронатом якого здійснювалось брутальне порушення міжнародних актів, чинність яких визнана Україною.

Ми наполягаємо на негайному проведенні закритого засідання парламенту з участю вищих керівників держави та структур, причетних до незаконних операцій. Констатуємо: йдеться не про торгівлю, а про крадіжки ресурсів держави, адже з цієї «торгівлі» до бюджету не надійшло ні копійки.

Ми зобов'язані пояснити народу України і міжнародній спільності зміст альтернативи: Л. Кучма чи Україна. Ми були і завжди залишимось її патріотами, в боротьбі за її демократичний розвиток, за права і свободи її громадян, за покращення їх добробуту будемо невідступними і послідовними.

Злочинців — до відповідальності!

Україні — волю!

Заява відкрита для підписання депутатами інших фракцій.

Уповноважені представники фракцій:
фракція КПУ — Адам МАРТИНЮК;
фракція СПУ — Станіслав НІКОЛАЄНКО;
фракція Блоку Юлії Тимошенко — Анатолій МАТВІЄНКО.

25.09.2002 р.

«Україну взагалі не згадано в оприлюдненій учора прем'єр-міністром Великої Британії Тоні Блером доповіді під назвою 'Іракська зброя масового знищення».

(«Голос України» від 25 вересня 2002 року).

«Американський посол Карлос Паскуаль заперечив, що Вашингтон має докази продажу Україною зброї Іракові, повідомляє українська служба Бі-бі-сі».

(«Голос України» від 6 вересня 2002 року).

Сім раз відміряй

(Початок на 1-й стор.).

Тільки в такому разі «Нафтогаз» стане гарантом стабільної роботи з газозабезпечення внутрішнього споживача та надійним партнером Росії і Німеччини з транзиту газу в Європу.

Незалежні експерти також назвали причини нинішніх проблем «Нафтогазу» і вказали кроки, завдяки яким компанія принесе Україні щонайменше 2,7 млрд. доларів чистого прибутку.

За словами Роберта Родванськи, головна проблема НАК «Нафтогаз України» — кадрова, яка тісно пов'язана з політичною проблемою. Річ у тім, що часта зміна урядів в Україні та пов'язана з нею кадрова чехарда в НАК не дали змоги жодному керівникові створити і провести в життя стратегію компанії. Кожний новий голова правління, на думку експертів, був змушений вести складну конкурентну боротьбу, не підготовлений до неї ні професійно, ні апаратно. Отож замість політики виходили ривки та шарахання. І, як підкреслив Р. Родванськи, «не в силах протистояти менеджменту Газпрому на професійному рівні, під час створення консорціуму правління НАК зосередилася не на принципових питаннях інтересів країни, а на узгодженні технічних деталей і побудові власних бізнес-схем».

Зробити компанію прибутковою експерти пропонують у такий спосіб: припинити бартерні розрахунки за транзит газу, чітко розділити транзитні функції та постачання газом внутрішнього споживача, повністю скасувати всі пільги в газовій сфері й компенсувати населенню його грошові втрати за системою адресних субсидій Міністерства праці та соціальної політики.

На думку експертів, підписання угоди про газотранспортний консорціум може спричинити серйозний корупційний скандал. Він матиме значно більший резонанс, аніж справа Гонгадзе або Ту-154.

Яна СТАДІЛЬНА.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

■ *Страсбург*

Євросуд узявся за справу Гонгадзе

Європейський суд з прав людини прийняв до розгляду скаргу Мирослави Гонгадзе стосовно «недосконалого розслідування, помилок і зволікання у розслідуванні убивства Георгія Гонгадзе з боку слідства і української влади». Про це сказала в інтерв'ю інтернет-виданню «Украинская правда» сама М. Гонгадзе, котра перебуває у Страсбурзі. За її словами, позовну заяву було направлено до Європейського суду ще 16 вересня і сьогодні справа вже має номер у реєстрі Євросуду.

■ *Делі*

Посилено охорону храмів

Індія посилює заходи безпеки навколо релігійних центрів у штаті Джамму і Кашмір після захоплення групою озброєних ісламістів храму в Гуджараті, під час якого було вбито 29 віруючих. Військові візьмуть під охорону всі храми Джамму, зимової столиці Кашміру. Індійські політики розцінюють активність терористів як спробу завадити проведенню виборів до парламенту Джамму і Кашміру.

■ *Банда-Ачех*

Замах на президента

В аеропорту індонезійського міста Банда-Ачех (провінція Ачех) всього за годину до прибуття туди літака президента Індонезії Мегаваті Сукарнопутрі стався вибух. Ніхто не постраждав. За словами місцевих поліцейських, бомбу заклав член одного із сепаратистських угруповань Ачеха. Підозрюваний зник на автомобілі.

■ *Пхеньян*

Передано тіла загиблих

У КНДР влада передала представникам США останки восьми американських солдатів, які пропали безвісти та були вбиті під час Корейської війни 1950—1953 років. Їх переправили літаком ВПС США із Пхеньяна до Японії, де відбулася церемонія репатріації.

■ *Брюссель*

Переглянуто пакт стабільності

Європейська комісія оголосила про істотне пом'якшення правил, які регулюють розміри дефіциту бюджетів у країнах, що послуговуються євро. Представник комісії повідомив, що вона ухвалила рішення відкласти на два роки остаточний термін, до якого країни єврозони мають збалансувати свої бюджети.

■ *Лос-Анджелес*

Рейган не пам'ятає, що був президентом

Колишня перша леді США Ненсі Рейган заявила в інтерв'ю телеканалу CBS, що хвороба Альцгеймера, на яку страждає екс-президент Рональд Рейган, прогресує. Ненсі уже не впевнена, що чоловік знає, хто вона така. Життя з 91-річним колишнім президентом стало нудним і самотнім, сказала вона. Діагноз Рейганові поставили 1994 року. Відтоді він перестав впізнавати давніх друзів, не може пригадати навіть, що був президентом. Він мешкає зі своєю другою дружиною Ненсі у власному будинку в престижному районі Лос-Анджелеса і майже нікуди не виходить.

Фото АП.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ РУБРИКИ

«Перерва на реформи»

(Початок на 1-й стор.).

Про ці та багато інших неподобств ми розповідаємо на кухні, в транспорті, але ніколи ні на кого не скаржимося. «Собі дорожче і дитині нашкодиш», — виправдовуємося, визнаючи, що в школі є чудові педагоги, котрі сповна віддають себе дітям.

Проте час подивитися на школу очима школяра, від якого не сховаєш усе гарне й добре. Але й не приховаєш хамства, підлабузництва, грубощів, неприкритих поборів, непрофесіоналізму та байдужості.

На часі розповісти про життя школи, яке воно є. Різнобарвне, з плюсами та мінусами, з усмішкою і сльозами. Для цього й започатковуємо нову рубрику «Перерва на реформи».

Не таємниця, що реформа в дванадцятирічках вочевидь пробуксовує, тобто реформений процес, на жаль, іде з перервами. Чому? Чому в школах процвітають лицемірство та підлабузництво? Чи непокояться педагоги про здоров'я школярів? Чи поважають їх як особистостей? Як навчають і чого? Чи всі вчителі відповідають цьому високому званню? Чому двоїка Марія Василівна, яка говорить гарні слова про гідність і честь і тут-таки принижує честь і гідність вихованця?

Розмова буде серйозна і справедлива. Ви, читачу, готові підтримати її? А ви, освітяни?

Ми відкриті для діалогу.

КОМЕНТАР ПСИХОЛОГА

Рішення завжди за вами

Одне з основних правил виходу з конфліктного становища гласить: не задовольняє ситуація — змінюй її, не можеш змінити ситуацію — змінюй ставлення до неї, якщо не виходить — змінюй ситуацію.

Якщо комусь із батьків здається, що збирання коштів на які-небудь цілі необгрунтоване або невиправдано завищене, він має право зажадати звіт про їх використання. Навіть коли всі батьки готові платити — це вас ні до чого не зобов'язує.

Якщо рішення більшості вас не задовольняє, спробуйте змінити погляд на ситуацію. Наприклад, заспокойте себе тим, що енну суму ви заплатили за власний спокій і психологічний комфорт вашої дитини.

У разі якщо людина не може змінити свого ставлення до шкільних «податків», залишається перевести дитину до іншого класу, якщо ви вважаєте, що проблема в класному керівникові, або до іншої школи, якщо для цієї «обов'язкове спонсорство» є нормою. Як альтернативу можна спробувати розв'язати проблему з директором школи або з вищим начальством. Побоювання, що такий крок ускладнить життя вашій дитині, зазвичай перебільшені.

Але хоч би яку ви лінію поведінки обрали, вашу думку про педагогів і батьків не обов'язково знати дитині. Допомогти вам у цій ситуації вона нічим не зможе, а ваші негативні емоції та падіння авторитету вчителів у її очах заважатимуть нормальному навчанню та комфортному спілкуванню в школі. Не забувайте, що, попри можливі непорозуміння, батьки й педагоги зрештою працюють на один результат — розкриття потенціалу дитини, формування повноцінної особистості.

Людмила ДМИТРЕНКО.

Київ.

ПОДАТОК НА ШКОЛУ

Бійтеся тих, хто дари приймає

Люди, осипані дарами... схожі на кораблі, занадто навантажені, які більше від інших наражаються на небезпеку потонути.

Іван ЗЛАТОУСТ.

Напередодні Дня працівників освіти в одній із столичних шкіл класні керівники шокували батьків... невгамовним апетитом. Учителі запропонували здати... по 76 гривень. Батьки часом неслухняних дітей (що вміло використовують збиральники «податків») несміливо поцікавилися: на що? Слухаючи класного наставника, котрий зі знанням справи переконував, наполягав, а то й залякував, вони загинали пальці.

По-перше, треба розрахуватися з охороною. Міська влада, мовляв, «прокукурікала» про надання бюджетних коштів на оплату шкільним охоронцям порядку, але грошей не дає. Друга стаття витрат — на святкування Дня вчителя. Третя — у фонд школи. Як використовуються кошти і хто контролює цей громадський рух — таємниця за сімома печатками. Подивіться на нашу школу, переконували вчителі, чим не зразково-показова?! Відремонтована — замилуєшся. Комп'ютерні класи, спортзал, басейн. Отож не зазиратимемо до чужої кишені, як то кажуть. Покладімо туди по десятці. Стільки само — до кишені директора. Ну, не в прямому розумінні, звичайно. Незабаром день його народження. Подарунок від класу — дуже доречно.

А в класі, зазначте, не менш як 25 учнів, а загалом їх у школі — більш як тисяча. Торік, до речі, головному педагогові дванадцятирічки зібрали по 20 гривень, позаторік... І ніхто не обурювався.

Підношення і збирання грошей у школі — справа суто добровільна, стверджують учителі. Неправда! Як батькам відкараскатися від здавання грошей на ремонт, у той самий фонд, на свята, дні народження, охорону? Батьківські комітети з власної ініціативи «купують» керівника школи? Можливо. Якщо він це дозволяє. Проте ініціатива все-таки часто-густо не знизу йде. І риба гниє не від хвоста...

Учителям не позаздриш. Як їм «сіяти розумне, добре, вічне» за категоричної постановки питання: «Дайош, батьки, мзду!». А як учневі знати про порядну мораль класного керівника і директора?! Вранці їх навчають розуму, згадуючи Божі заповіді, а під вечір люб'язний «класний» суворо (чи підлесливо — залежить від запасу совісті) попереджає: «Нагадай батькам про гроші на подарунок».

А що ж директор? Він з легкістю парирує будь-які підозри або дорікання в хабарництві (до речі, подарунки йому закон так і трактує): мовляв, чи знаєте ви, кому, чого й скільки я маю усучити там, нагорі?

Знаємо одне: хабарники змушені ділитися. Інакше до них перестане прихильно ставитися начальство і вмить припиниться потік дарів. Ще Цицерон казав: «Хабарники мають тремтіти, якщо вони накрали лише стільки, скільки потрібно їм самим. А коли вони награбували достатньо для того, щоб поділитися з іншими, то їм нема чого боятися».

...В одній школі в кожному класі зі шкури лізуть, щоб догодити всемогутньому директорові. Бачили б ви класного керівника випускного класу, батьківський комітет якого спромігся зібрати ювілярові лише на квіти та коробку цукерок. У паралельному класі набір знаменитих парфумів подарували, а тут — цукерки. Що йому було за це? Потрапив у немилість з усіма наслідками, що звідси випливають.

Шкода вчителя...

Мал. Віктора ПОПОВА.

БЛІЦ-ОПИТУВАННЯ

Як ви ставитеся до збирання грошей у школах?

***Віктор Пащенко**, 38 років, менеджер рекламного агентства:*

— Якщо гроші збирають на екскурсію, на ремонт класу, охорону або придбання підручників — це виправдано. Але я категорично проти всіляких підношень та пожертвувань. Учителі одержують зарплату. А її всім не вистачає...

***Любов Валеріївна**, 50 років, інженер-проектувальник:*

— Дочка весь час скаржиться — на батьківські збори без грошей і не з'являйся. То те, то інше. Онука начебто і в безплатній школі навчається, а полічити — навчання влітає в добру копійчину...

***Оксана Винарська**, 26 років, продавець:*

— Звісно, треба платити. У мене сестра молодша, вважається, вчиться в одинадцятому класі, а з усіх предметів — дуб дубом. І вчитися не хоче. Я б таку ні за які гроші навчати не стала б...

***Інна Валентинівна Дмитрієва**, педагог, на пенсії:*

— Жити вчителям нині нелегко, але це не виправдання. Я майже тридцять років дітей навчала. Нам тоді, крім квітів на свято, щось брати від дітей, батьків, а тим паче вимагати, і на думку спасти не могло...

Рубрику веде Іван ІЛЛЯШ.

Тел. (044) 441-88-52.

Розміновано феодосійський маяк

За свою столітню історію Ільїнський маяк уперше став свідком того, як після місяця напруженої роботи сапери 32 армійського корпусу закінчили розмінування біля його фундаменту 80 іржавих арилерійських снарядів калібру 152 мм та кількох десятків гранат часів другої світової війни.

Всі боєзапаси знешкоджено на Старокримському полігоні, а маяк тепер працює вже в мирному режимі.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Троянди і часник не посварилися...

В Олеському замку на Львівщині відбувся перший національний конкурс флористів України «По історичних місцях».

Середньовічні мури і надокучливий дощ якнайкраще сприяли фантазії і пошукам стилю. Хто сказав, що троянди і часник, айстри і кукурудза — несумісні? Вони гармонійно поєдналися в інтер'єрі замку і на лоні природи. Гадаю, колишній господар маєтку був би захоплений композиціями на його честь «Підсвічник короля Яна III», над якими фантазували всі конкурсанти. Для живого «Натюрморту» стали в пригоді капуста, петрушка, перець і всі родичі гарбузові. Учасники конкурсу отримали дипломи із зображенням Олеського замку, а журі визначило кращих. Першу премію здобула киянка Олена Бутко. Квітково-овочева феєрія осені милуватиме око відвідувачів замку до кінця цього тижня.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

ОГОЛОШЕННЯ

Регіональне Агентство з питань банкрутства в Дніпропетровській обл. проводить публічні торги (аукціон) з продажу майна підприємства-банкрута — УГ ТОВ «Аван» (справа № Б26/1-02). Загальна характеристика об'єкту продажу: лот № 1 —майно підприємства-банкрута (офісна техніка) УГ ТОВ «Аван», розташоване за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Леніна, 21а. Початкова ціна об'єкта продажу за лотом № 1 складає 23927,41 (двадцять три тисячі дев'ятсот двадцять сім) грн. сорок одна коп. з ПДВ. Гарантійні внески учасників аукціону (5% від початкової ціни) та реєстраційний збір за реєстрацію учасників аукціону — 17 грн. перераховується на п/р № 26007006610000 в Укрсіббанку МФО 306856, код ЗКПО 31540566 не пізніше ніж за три дні до дати проведення аукціону. Заявки на участь в аукціоні приймаються не пізніше ніж за три дні до дати проведення аукціону за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б. 48, кім. № 10, з 9.00 до 17.00 (крім вихідних). З питань ознайомлення з об'єктом та оформлення участі в аукціоні звертатися за тел.: (056) 744-19-31. Публічні торги відбудуться 28.10.02 р., о 12.00 за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б. 48, кім. № 10.

Господарський суд Миколаївської олбласті (54009, м. Миколаїв, вул. Адміральська,22) ухвалою від 25.06.2002 року по справі № 14/164 порушив справу про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю Науково-виробнича фірма «Промінь-Ефект», код ЄДРПОУ 13844834, адреса: 54037, м. Миколаїв, вул. Приміська,21/1, пот. рахунок 26009225723060 у Миколаївській філії ЗАТ КБ «Приватбанк», МФО 326610.

Зазначеною ухвалою введено мораторій на задоволення вимог кредиторів. Розпорядником майна призначено Дуднікова Н. Г., ліцензія АА № 250052. Заяви кредиторів та санаторів приймаються протягом одного місяця з дня публікації оголошення.

Господарським судом Запорізької області (м. Запоріжжя, вул. Тюленіна, 21) за заявою Комерційного аціонерного банку «Слов'янський» порушено справу № 5/3/232-02 про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «Архітектурно-будівельна компанія «Арт-плюс» (м. Запоріжжя, пр. Леніна, 179/6, код ЄДРПОУ 30571394, п/р № 26007280643001 в Запорізькому регіональному управлінні КБ «Приватбанк», МФО 313399). Розпорядником майна призначено Серебрякова Олександра Володимировича, ліцензія серії АА № 249530, тел. (0612) 34-30-19, поштова адреса: 69035, м. Запоріжжя, пр. Маяковського, 11.

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються Господарським судом протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Господарський суд Чернівецької області (58000, м. Чернівці, вул. О. Кобилянської, 14) порушив справу № 2/238/б про банкрутство НВО «Електронмаш» (58000, м. Чернівці вул. Головна, 265/А, ідентифікаційний код 228378110, р/р 2600621000016 в Буковинській філії «Правексбанк».

Розпорядником майна НВО «Електронмаш» призначено Порчук Марію Дмитрівну (Ліцензія № 000044 від 31.12.1999 року) 58000, м. Чернівці, вул. О. Кобилянської, 20, «Чернівецький бізнес-центр», тел. 58-55-72.

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

ЗАТ «ТД ИРБИС»

повідомляє, що в зв'язку з загубленням двох бланків суворої звітності "ДОВІРЕНІСТЬ" серії МАЖ № 303328, № 303329, виписаних на ім'я Шаплихіна Сергія Олеговича, визнати ці довіреності НЕДІЙСНИМИ.

Товариство з обмеженою відповідальністю **«АСТРА-ТВ»** код 30637617 сповіщає про свою ліквідацію.

Претензії приймаються протягом двох місяців з дня публікації.

Тел.: 423-02-78.

У зв'язку з ліквідацією Закритого акціонерного товариства «Корвет-97» (код ЄДРПОУ 23743399), згідно рішення загальних зборів засновників ЗАТ «Корвет-97» від 15 вересня 2002 р. приймаються заяви кредиторів ЗАТ «Корвет-97» у терміни з 1 жовтня 2002 р. по 31 грудня 2002 р., розрахунки проводяться у терміни з 1 жовтня 2002 р. по 31 грудня 2002 р. за адресою: 01010, м. Київ, вул. Московська,7. кім.25.

Хозяйственный суд Донецкой области (83048, г. Донецк, ул. Артема, 157) 15.08.2002 г. возбудил дело № 15/257 Б о банкротстве Закрытого акционерного общества «Радонкокс» (86106, г. Макеевка, ул. Горького, 1, Код ЕГРПОУ 30277165, Счет № 260010197980 в АБ «Донеччина» г. Донецка, МФО 334969) и ввел мораторий на удовлетворение требований кредиторов с 15.08.2002 г.

Распорядителем имущества назначена арбитражный управляющий Владимирова Оксана Николаевна, лицензия Серия АА № 250248, тел. 8(062) 332-43-53.

Бюро у справах освіти та культури Державного департаменту США

AMERICAN COUNCILS

оголошує КОНКУРСИ

на отримання грантів для навчання в США

Програми адміністрyються організацією American Councils for International Education: ACTR/ACCELS за підтримки Міністерства освіти і науки України.

Для участі у конкурсах обов'язкове знання англійської мови.

- **Українсько-американські премії за досягнення у викладанні** - для вчителів, які викладають англійську мову та/або країнознавство США у загальноосвітній школі (5-11 класи). Заяви необхідно заповнити та подати до American Councils не пізніше **16 грудня 2002 року.**

- **Партнери в освіті** - програма обміну між США та Україною в галузі викладання суспільних наук (Civic Education) у загальноосвітній школі (5-11 класи). У програмі беруть участь адміністратори шкіл, вчителі гуманітарних предметів, вчителі та викладачі педагогічних ВНЗ та інститутів підвищення кваліфікації. Переможці запрошуються на 6-тижневі семінари до шкіл окремих регіонів США. Конкурс відбувається у визначених областях України. Анкети приймаються **до 13 грудня 2002 року від Донецької, Харківської, Луганської, Полтавської, Сумської, Чернігівської, Київської (включно з м.Києвом), Рівненської, Волинської та Житомирської областей.**

Презентації програм проходять щочетверга о 16:00 за адресою: м. Київ, вул. Мельникова, 63

- **Програми стипендій ім. Е. Маскі/"Акт на підтримку свободи"** - програми для фахівців з вищою освітою на отримання ступеня магістра або для підвищення кваліфікації у ВНЗ США. Анкети приймаються до **25 жовтня 2002 року.**

Презентації програми проходять щопонеділка та щосереди о 18:00 за адресою: м. Київ, вул. Мельникова, 63

- **Програма обміну майбутніх лідерів "Акт на підтримку свободи"** - для учнів **9 або 10 класу**, які народились між **1 січня 1987 р. та 15 липня 1988 р.**, на однорічне навчання в американських школах. **Телефонуйте терміново**, щоб дізнатись, коли відбуватиметься реєстрація на конкурс у вашій області.

По інформацію та анкети звертайтесь у Києві: вул. Мельникова, 63

(044) 246-82-21, 246-82-22, 213-25-32, 213-91-38

E-mail: **accels@accels.kiev.ua** http://**www.americancouncils.org** або http://**www.usinfo.usemb.kiev.ua**

Постановою господарського суду Сумської області від 15.03.2002р. по справі № 907-15/36 було визнано банкрутом Закрите акціонерне товариство «Трансавтосервіс» (вул. Червоноармійська, 25, м. Кролевець, Сумська обл., 41300; р/р 26004310007 в Кролевецькому відділенні № 3051 ВАТ «Державний Ощадний банк України, МФО 337676, Код 14016418).

Ліквідатором призначено Коняеву Ганну Миколаївну (ліцензія АА № 250344 від 04.03.2002 р.).

Заяви з кредиторськими вимогами направляти на адресу ліквідатора: вул. Фрунзе, 8-Б/18, м. Суми, 40030 — протягом місяця з дня виходу оголошення.

В зв'язку з банкрутством ТОВ «Кріотех» (код 23708658) реалізується майно банкрута.

Майно складається з: установок «Кріоелектроніка-4» (6 шт) вартістю 21444 грн, сосудів Дюара (29 шт) вартістю 657,60 грн, прилада комбінованого вартістю 189,60 грн, датчиків температури (50 шт) вартістю 257,16 грн, металорукав (13 м) вартістю 320,60 грн.

Продаж здійснюється на конкурсній основі. Вищевказані ціни реалізації є початковими. Заявки про придбання майна банкрута приймаються протягом 1 місяця з дня публікації оголошення за адресою: 01030, м. Київ-30, а/с 157, тел. 235-28-89. Арбітражний керуючий Щербань О. М.

В зв'язку з реорганізацією ліквідується **ТОВ «Торгівельний дім «Згода»**, ЗКПО 30551446. Претензії приймаються по тел. 269-90-75 впродовж 2 місяців.

Господарський суд Луганської області 91000, м. Луганськ, пл. Героїв ВВВ, 3а за постановою № 11/66 б від 21 серпня 2002 р. порушив справу про банкрутство. Колективного підприємства «Попаснянський склозавод» , 93300, м. Попасна, Луганської області, вул. Чехова,16. Ід. код 00293114 в Попаснянській філії АКБ «Національний кредит», р/р 2600430180600 і відкриває ліквідаційну процедуру.

Розпорядником майна призначено Жежерю Сергія Олександровича. Ліцензія № 047878, м. Луганськ, с. Ювілейне, кв. Шахтарський, 5, кв.58.

Претензії приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Господарський суд Дніпропетровської області (м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1-А) порушив справи про банкрутство:

1. КНВФ «Автоматизація та механізація», код ОКПО 02046503, юридична адреса: 49044, м. Дніпропетровськ, вул. Гоголя, 15/206, р/р 26008109052051 в КБ «Приватбанк», МФО 305299, справа № Б 15/62/02. Розпорядник майна — Грішин М. А. 2. ТОВ «Тихий Став», код ЄДРПОУ 26046494, юридична адреса: 53743, Дніпропетровська область, Широківський район, с. Тихий став, вул. Центральна, 43, р/р 26001132537001 у Дніпропетровській дирекції АК АПБ «Україна», МФО 305103, справа № Б26/113/02. Розпорядник майна — Щербина О. В.

3. ВАТ «Криворізьке АТП 0405», код ЄДРПОУ 00858250, юридична адреса: 50053, Дніпропетровська область, Криворізький район, с. Раєво-Олександрівка, р/р 26007123602121 в КФ АКБ «Укрсоцбанк», МФО 305619, справа № Б 15/59/02. Розпорядник майна — Горулько Л. А.

Господарський суд Полтавської області (вул. Зигіна, 1, м. Полтава, поштовий індекс: 36000) порушив справу № 10/378 про банкрутство відкритого акціонерного товариства «Гадяцька ПМК-66», ідентифікаційний код ЄДРПОУ 01351210, поштова адреса: вул. Енгельса, 26, м. Гадяч, Полтавська область, 37300, поточний рахунок 26006362003001 в ПРУ КБ «Приватбанк» м. Гадяч, МФО 331401.

На задоволення вимог кредиторів введено мораторій.

Розпорядником майна призначено П. Кривоноса (ліцензія Мінекономіки України № 355 від 22.01.2001 р., дом. тел. (05353) 965-00, с. Бобрівник, Зіньківський район, Полтавська область, 38115).

Письмові заяви конкурсних кредиторів з вимогами до боржника та заяви осіб, які виявлять бажання взяти участь у санації боржника, приймаються до розгляду протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Регіональне Агентство з питань банкрутства в Дніпропетровській обл. проводить публічні торги (аукціон) з продажу майна підприємства-банкрута — ТОВ «Укреврофрахт LTD» (справа № Б26/2-02). Загальна характеристика об'єкту продажу: лот: № 1 —майно підприємства—банкрута (офісна техніка) — ТОВ «Укреврофрахт LTD», розташоване за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Леніна, 21а. Початкова ціна об'єкта продажу за лотом № 1 складає 1429 (одна тисяча чотириста двадцять дев'ять) грн. з ПДВ. Гарантійні внески учасників аукціону (5% від початкової ціни) та реєстраційний збір за реєстрацію учасників аукціону — 17 грн. перераховується на п/р № 26007006610000 в Укрсіббанку МФО 306856, код ЗКПО 31540566 не пізніше ніж за три дні до дати проведення аукціону. Заявки на участь в аукціоні приймаються не пізніше ніж за три дні до дати проведення аукціону за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б. 48, кім. № 10 з 9.00 до 17.00 (крім вихідних). З питань ознайомлення з об'єктом та оформлення участі в аукціоні звертатися за тел. (056) 744-19-31.

Публічні торги відбудуться 28.10.02 р., о 10.00 за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б. 48, кім. № 10.

Господарський суд Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна,1) постановою по справі № 7/31 від 10.09.2002 р. визнав ВАТ «Екола» (39600, м. Кременчук, Полтавської області, вул.40 років Жовтня,2/7, код ЄДРПОУ 23810569, р/р 26002001010024 в АКБ «АвтоКрАЗбанк» м. Кременчук, МФО 331100) банкрутом і відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначений Арбітражний керуючий Іваненко Юрій Миколайович (ліцензія серія АА № 047595 від 9.07.2001 р., 39626, м. Кременчук, вул. Миру, 31. кв.106).

Господарським судом Миколаївської області (54001, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 22) порушено справу № 5/245 про визнання банкрутом ВАТ «Дормашина» (54017, м. Миколаїв, пр. Леніна, 93, р/р 26009001970300 у МФ АКІБ «Укрсіббанк», МФО 326795, код 00240164).

Розпорядником майна призначено Компанійця О. М. ліцензія № 250115 від 26.11.01 р., тел. (80512) 50-01-58, 50-01-51.

Заяви санаторів та кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Господарський суд Чернівецької області (58000, м. Чернівці, вул. О. Кобилянської, 14) порушив справу № 10/97/б про банкрутство ТОВ «Інтеркомс» (58000, м. Чернівці, вул. Руська, 253/41, ідентифікаційний код 22841786, р/р 260093993005 в Чернівецькій філії АКБ «Укрсоцбанк»).

Розпорядником майна ТОВ «Інтеркомс» призначено Вікнянську Тетяну Василівну (Ліцензія АА № 047684 від 01.08.2001 року) 58000, м. Чернівці, вул. В. Александрі, 151/Д.Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Постановою Господарського суду м. Києва визнано банкрутом ВАТ «Авентін», код ЄДРПОУ 01555177, м. Київ, вул. Калачівська, 13, п/р 2600601460 в АБ «Синтез», МФО 322711 (справа № 24/197-б). Ліквідатором призначений арбітражний керуючий Капелюшний І. В. (03037, м. Київ-37, а/с 53, тел. 249-35-83).

ПОСП агрофірма «Подове»

ід. код 00856801 сповіщає про свою ліквідацію.

Претензії кредиторів приймаються протягом 2-х місяців за місцем знаходження підприємства. Тел.47-1-17, 47-1-22.

У зв'язку з ліквідацією Закритого акціонерного товариства «Скіф-96» (код ЄДРПОУ 23743399), згідно рішення загальних зборів засновників ЗАТ «Скіф-96» (протокол № 8 від 15 вересня 2002 р.) приймаються заяви кредиторів ЗАТ «Скіф-96» у терміни з 1 жовтня 2002 р. по 31 грудня 2002 р., розрахунки проводяться у терміни з 1 жовтня 2002 р. по 31 грудня 2002 р. за адресою: 01010, м. Київ, вул. Московська,7, кім.25.

Господарським судом Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. Тюленіна,21) порушено справу про банкрутство ТОВ ВКП «Санвіс», код 23852958, справа № 5/3/228-02, 69032, м. Запоріжжя, вул. Медведєва,8, кв.5, р/р 26006202945001 в ЗРУ КБ «Приватбанк».

Розпорядник майна:

Буряка Ігор Валерійович (ліцензія № 249531 від 19.12.2001 р.).

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Вітаємо колег з «Магістралі»

Хай не сходить з рейок ваш часопис ще не один десяток літ! Щастя, здоров'я, успіхів Вам і Вашим сім'ям.

«Голос України».

НАМІРИ

Не відбити б охоти до шоколаду

Підвищити в жовтні відпускні ціни на шоколадні вироби планують деякі найбільші вітчизняні кондитерські підприємства через дороговизну какао-бобів на світовому ринку. З початку року вони зросли на 56% і перевищили 2 тисячі доларів за тонну, **передає «Інтерфакс-Україна»**.

Увесь цей час ЗАТ «Укркондитер» утримувало ціни на шоколадну продукцію, але працювати збитково більше не може.

«Наїжджають» на журналістів

Редактор черкаської опозиційної газети «Антенна» Валерій Воротник пізнього вечора 24 вересня зібрав прес-конференцію. Як стало відомо з достовірних джерел у правоохоронних органах, його найближчими днями мають затримати, а редакцію опечатати.

Власний кореспондент газети «Киевские ведомости» Андрій Лубенський також повідомив, що днями в його квартиру намагався проникнути невідомий. На місце події ніхто з міліції не прибув, хоча журналіст звернувся по допомогу.

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаська область.

ФОТОФАКТ

У Києві на науковій конференції, присвяченій вивченню іноземних мов, відбулася презентація методичного журналу «Іноземні мови в навчальних закладах», заснованого Міносвіти та видавництвом «Педагогічна преса».

На знімку: великий інтерес мала спеціалізована література.

Фото Сергія КУЗНЕЦОВА (Укрінформ).

ТРАГЕДІЇ

Агресивні шершні

Навіть гадки не мав 56-річний мешканець села Затишного Берегівського району Іван Ц., що додому живим не повернеться, коли разом з кількома своїми товаришами йшов на цвинтар копати могилу для померлого односельця. Чоловікові захотілося пити і він пішов до дерев'яної будки, де зберігається інструмент гробокопачів, щоб узяти відро. Доглядач сільського кладовища застеріг, що там звели гніздо шершні, бо його самого було вжалено. Івана це не зупинило. Повернувшись, він невдовзі знепритомнів. Медики, що прибули за лічені хвилини на виклик, зарадити вже нічим не змогли.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.
Закарпатська область.

ВІСТІ З ТЕРНОПІЛЬЩИНИ

Йодований білок

ЗАТ «Тернопільський молокозавод» почало виготовляти молоко, збагачене йодованим білком. Тепер в асортименті підприємства є йодовані кефір, сметана, сир та різноманітні йогурти. Для тернополян така продукція особливо корисна, оскільки в місцевій воді йоду не вистачає і в області поширені ендокринні захворювання. А ще заводчани не застосовують стабілізатори, барвники та ароматизатори. У регіональному конкурсі «Кращі товари Тернопільщини» продукцію ЗАТ «Тернопільський молокозавод» визнано кращою серед молокопереробних підприємств області.

П'яному життя — гріш ціна

П'янство стало основною причиною травм серед працівників сільського господарства. З початку року постраждало більш як 30 осіб, 7 випадків — смертельних. П'яному, як відомо, і море по коліна, от і кладуть буйні голівоньки на робочому місці механізатори, їздові, сторожі. А ще виною — зношена техніка, байдужість керівників новоутворених сільгоспформувань до питань охорони праці. Відповідні служби в багатьох господарствах з метою економії коштів ліквідовано. А всього в області на робочому місці загинуло 12 осіб. Зберігається тенденція до збільшення кількості нещасних випадків.

Англійська конкуренцією

Другокласники шкіл Тернополя почали вивчати іноземну мову. Охочих оволодіти англійською — понад 60 відсотків. Далі за популярністю розташувалися німецька, російська та іспанська мови. Цікаво, що вибір батьків, а саме вони обирають іноземну для своїх дітей, не пов'язаний з реаліями нинішнього заробітчанського життя Тернополя. І хоча найбільше їх виїздить до Польщі, Італії та Росії, вивчати польську чи італійську охочих мало. Мабуть, своїм дітям батьки готують кращу долю.

Марта ЛІТИНСЬКА.

Без адреси, але з порошком

У дирекції з обробки пошти «Укрпошти» в Києві у звичайному листі без зворотної адреси виявлено сипучу речовину невідомого походження.

Про факт виявлення повідомлено у відповідні служби. На лабораторні дослідження для визначення виду сипучої речовини потрібно кілька днів, **повідомляє «Інтерфакс-Україна».**

ЗИМА СПИТАЄ

Чи зігріє відомче житло?

В Одесі напередодні зимових холодів найбільше говорять про стан і підготовку відомчого житлового фонду. Якщо муніципальні будинки доводять до ладу згідно із заздалегідь розробленими графіками, то деякі підприємства, не передаючи осель до міського житлового фонду, ніби забули про них.

Приміром, ВАТ «Стальметиз» має залишені, по суті, напризволяще відомчі будинки на територіях Суворовського і Центрального районів. Там занедбано системи опалення, мережі водогонів і каналізації. Їх мешканцям набридло вже ходити на уклін до керівників підприємства. «Невже нам знову мерзнути, очікувати води, жити над затопленими підвалами?» — запитують.

А тим часом будинки все ще перебувають на балансі підприємства, підготувати їх до передачі місту тут ніяк не спроможуться. Замкнене коло? Доводиться міським житлово-комунальним службам «викроювати» кошти і «відривати» робітників. Бо коли взимку люди замерзатимуть, то куди підуть зі скаргами, по допомогу?

І таких, як «Стальметиз», іще десятки: завод імені Кірова, холдинг «Краян», ВАТ «Стальканат», фабрика технічних тканин, відділ морської інженерної служби, фірма «Тексот», завод покрівельних матеріалів... На їх балансі сотні житлових будинків, чимало з яких украй занедбані. Деякі підприємства, після багатьох викликів у владні структури їхніх керівників, щось таки роблять, а дехто й вухом не веде. На таких, приміром, у Приморському районі готують матеріали до прокуратури. А вихід у них один — прискорити передачу відомчого житла до міського фонду.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

Фото Олександра СЕРОГО (Укрінформ).

ФОТОФАКТ

Двадцять шосту річницю корабля морської охорони «Одеса» Південного напрямку прикордонних військ України відзначили в Одесі.

На знімку: міський голова Руслан Боделан вручив грамоту Одеської міськради старшому мічману корабля Олександрові Макеєнку.

Скромно, зате з вигадкою

Лише 10 тисяч гривень виділив міський голова Черкас Анатолій Волошин на святкування традиційного Дня міста. І хоч не було у зв'язку з цим виступів столичних «зірок» естради та помпезних феєрверків, доморосле театрально-спортивне дійство припало черкащанам до душі.

Городяни з задоволенням подивилися виступи фольклорно-козацьких гуртів, дитячих мистецьких колективів, змагання на стадіоні та вітрильну регату на Дніпрі. Особливий інтерес у шанувальників образотворчого мистецтва мала виставка картин... в'язнів виправно-трудової колонії. Молодь розважалася катанням верхи на конях, спостерігала за шоу брейкерів, співала у «Караоке на майдані».

Лідія ТИТАРЕНКО.

Голос України
ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання— КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»
Зам. 0311176. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92;
телефакс — 224-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos